vidualitatea, independenţa, nu s-ar ajunge la crearea unui suprastat. Adepţii acestei formule văd în ea posibilitatea de a rezista atacului politico-economic al concurenţilor vest-germani, americani şi englezi, şi perspectiva ca folosind avantajele dobîndite în domeniul nuclear, să asigure Franţei cuvîntul precumpănitor în ce priveşte conducerea „micii Europe". Fapt este că Parisul consideră prematură discutarea acestei probleme, iar poziţia adoptată acum la Bruxelles — de respingere a unei măsuri care pe căi ocolite promova ideea „unificării politice" — ilustrează concepţia rezumată plastic de generalul de Gaulle în cuvintele „oricît de mare ar fi paharul care ni se întinde din afară, preferăm să bem din al nostru, ciocnind însă cu cei din jur".

Este „integrarea" ireversibilă ?

Nu cumva seismul de la Bruxelles anunţă începutul sfîrşitului ? — este întrebarea care se află acum pe buzele multor oameni politici şi ziarişti occidentali.

Dar, paralel cu această tendinţă, s-a manifestat şi tendinţa contrarie, a monopolurilor din fiecare ţară, de a folosi „integrarea" pentru realizarea scopurilor proprii, pentru transformarea întregului spaţiu „comunitar" în piaţă nu comună, ci proprie — de fapt pentru preponderenţă şi hegemonie. Tocmai această tendinţă creează premisele pentru o nouă ascuţire a contradicţiilor dintre uniunile monopoliste, dintre statele participante la C.E.E. Avea de o mie de ori dreptate Lenin, care încă înainte de primul război mondial, arăta că „sînt posibile înţelegeri *vremelnice* între monopolişti şi între puterile capitaliste. În acest sens este posibilă şi crearea Statelor Unite ale Europei, ca o înţelegere a capitaliştilor *europeni...*". Dar ele sînt vremelnice pentru că în capitalism „împărţeala nu se poate face altfel decît «după forţă». Forţa se schimbă însă paralel cu mersul dezvoltării economice".

Din acest punct de vedere nu este cu totul concludentă evoluţia Pieţei comune ? La înfiinţare, ea a fost prezentată drept calea spre lichidarea vechilor rivalităţi dintre participanţi şi crearea unei „Europe unite" în cadrul căreia vor domni armonia şi prosperitatea. Dar în ce priveşte dezvoltarea economică „armonioasă" şi „prosperă", euforia iniţială a lăsat locul unor serioase note de pesimism. Statisticile ultimei perioade privind producţia industrială globală din Franţa, Italia şi din alte ţări, ca şi cele privind anumite ramuri din R.F.G. indică o sensibilă încetinire a creşterii economice.

Experienţa a verificat aprecierile tuturor acelor economişti şi specialişti care au subliniat că nu „integrarea" a fost cauza dezvoltării economice rapide din ţările Pieţei comune în anii 1958—1961, că alţii au fost factorii stimulatori şi că încetarea acţiunii lor vremelnice va determina şi scăderea ritmului de creştere în ţările respective. Deşi nu se poate nega o anumită influenţă activă pe care reducerea barierelor vamale şi necesitatea adaptării producţiei la condiţii competitive crescute o poate avea asupra creşterii capacităţilor de producţie, este fapt că „integrarea" nu poate opri procesele obiective care provoacă instabilitatea economiei capitaliste.

În acelaşi timp, dezvoltarea „integrării" face inevitabilă intensificarea luptei de concurenţă, pune şi mai acut problema pieţei, ascute rivalităţile dintre participanţii la Piaţa comună, care devine pe măsura trecerii timpului ghemul unor contradicţii şi mai accentuate, atît în interiorul cît şi în afara acestei grupări, contradicţii, care sapă temeliile Pieţei comune şi determină tendinţe centrifuge.

Numai ignorarea acestor fenomene reale permite să se aprecieze „integrarea" vest-europeană ca o realitate „ireversibilă". Faptele indică însă o tendinţă contrară : proiectul de lărgire a Pieţei comune prin aderarea Angliei a capotat ; încercările de a clădi „punţi" între C.E.E. şi A.E.L.S. nu dau roade ; perspectiva reuşitei tratativelor din cadrul G.A.T.T., ca o premisă pentru o „integrare" pe plan atlantic, se înfăţişează ca o „fata morgana", iar acum eşecul din cadrul Pieţei comune însăşi este un simptom al acţiunii fermenţilor desagregatori.

Desigur, ar fi simplist să se considere că actuala „criză" atrage deznodămîntul fatal ; acei factori care au împins, de pildă, Franţa spre „integrare" continuă să existe şi să-şi joace rolul, potrivit unor interese specifice. Dar rămîne de văzut care din tendinţele contradictorii amintite va avea cuvîntul cel mai greu. Un indiciu este declaraţia făcută după eşecul de la Bruxelles de ministrul industriei franceze, Maurice Bokanowski, că „fără politica agricolă comună, care, aşa cum s-a văzut, nu interesează decît Franţa, aplicarea Tratatului de la Roma nu comportă decît inconveniente".

Toate acestea arată că „integrarea" nu duce la „unitatea lumii capitaliste" că „integrarea" nu este o realitate ireversibilă — şi justifică poziţia acelor forţe înaintate din Occident care înscriu desfiinţarea Pieţei comune ca obiectiv al luptei lor antimonopoliste, pentru independenţă, pace, progres.

■

Între criticile pe care unele ziare vest-germane le aduc, în focul iritării, poziţiei franceze la Bruxelles sînt şi acelea că una din concluziile pe care Franţa le-ar putea trage de pe urma evenimentului petrecut este şi aceea de a-şi lărgi şi mai mult relaţiile în afara „spaţiului comunitar" şi mai ales — *horribile dictu !* — cu ţările Europei răsăritene. Ziarul vest-german *Telegraph* scrie în acest sens : „Cel care cunoaşte politica lui de Gaulle ştie că generalul-preşedinte a pregătit de mult terenul în direcţia estică..." La rîndul său, *Combat* face aprecierea că pentru de Gaulle Europa „celor 6" cu cadrul său prea strîmt a devenit „mai mult o frînă, decît un motor" şi că el tinde să înlocuiască această frînă „cu o nouă dinamică — dinamica Europei continentale". Departe de a putea fi considerat un cap de acuzare, ar constitui, dimpotrivă, un factor pozitiv al vieţii internaţionale întărirea convingerii tuturor membrilor C.E.E. că grupările economice închise nu au fost în avantajul participanţilor înşişi şi că, dimpotrivă, interesul major al tuturor popoarelor europene constă în dezvoltarea nestingherită a colaborării economice multilaterale între toate ţările europene, pe baza egalităţii şi avantajelor reciproce. Este un fapt că această tendinţă s-a manifestat din partea cercurilor de afaceri din toate ţările participante la C.E.E. Ceea ce a şi dus în practică la lărgirea comerţului Est-Vest. Evoluţia evenimentelor în această direcţie corespunde neîndoielnic intereselor tuturor ţărilor nu numai pe plan economic, dar şi cauzei destinderii şi păcii.

I. FÎNTÎNARU

Corrida în Piaţa comună (Din Die Welt-Hamburg)

Problema viitorului C.E.E. preocupă de multă vreme pe specialişti şi pe oamenii politici, cercurile de afaceri, dar şi masele largi, ale căror interese sînt afectate de consecinţele social-economice ale acestui instrument al monopolurilor.

Literatura apologetică în favoarea Pieţei comune a depus mult zel spre a crea şi alimenta un mit, acela al „necesităţii şi inevitabilităţii integrării", mit care a luat o largă răspîndire şi, trebuie spus, a creat iluzii chiar în rîndurile unor pături muncitoreşti.

Incontestabil, Piaţa comună, fenomen nou în dezvoltarea capitalismului, a apărut ca urmare a unui şir de factori concreţi din ţările respective, a ascuţirii contradicţiilor între uniunile monopoliste în perioada postbelică, cînd sfera de acţiune a imperialismului s-a restrîns considerabil ; tocmai în aceste condiţii ţările vest-europene au căutat soluţii pentru problemele noi cărora aveau să le facă faţă în acorduri interstatale, pentru mobilizarea tuturor forţelor şi mijloacelor în interesul capitalului monopolist. Astfel a apărut şi s-a dezvoltat tendinţa spre asocierea în cadrul Pieţei comune şi al altor grupări economice închise.

MAURICE SCHUMANN

președintele Comisiei de afaceri externe a Adunării Naționale Franceze

despre

politica externă a Franței
și
relațiile franco-române

Îndelungata experiență de ziarist a oaspetelui nostru a contribuit în plus la înțelegerea binevoitoare cu care, printre punctele unui program foarte încărcat, a acordat LUMII întrevederea pe care o solicitasem, răspunzînd întrebărilor noastre.

Definind liniile mari ale actualei politici a Franței, dl Maurice Schumann ne-a spus :

— O maximă domină politica franceză : era războaielor europene este închisă. Dacă, prin imposibil, un conflict s-ar abate din nou asupra continentului nostru, acesta ar fi sau ar deveni în mod inevitabil un război atomic sau nuclear. Ce-ar mai rămîne atunci din sanctuarul european bimilenar și care este, într-o măsură, operă comună și moștenire comună a celor două națiuni ale noastre ?

Pentru a servi cauza păcii, continuă interlocutorul nostru, Franța a început prin a se reconcilia cu adversarii de ieri și prin a crea în vestul continentului o comunitate care în primul rînd trebuie să demonstreze că Europa trebuie să se definească prin ea însăși.

Aceeași preocupare ne îndreaptă acum către restabilirea și întărirea legăturilor cu prietenii noștri tradiționali. În acest domeniu ne călăuzesc trei principii : respectul reciproc al regimurilor noastre interne ; respectul reciproc al alianțelor în care țările noastre respective au considerat că trebuie să intre ; respectul propriei noastre independențe, care ne face să apreciem mai bine eforturile desfășurate de alții pentru a o consolida pe a lor.

Nu este nevoie să subliniez însemnătatea pe care o are în ochii Franței declarația română din 22 aprilie 1964. Și după ce i-am ascultat pe d-nii Maurer și Mănescu — ca și după contactele cu alte personalități române care ne-au acordat lungi întrevederi — părăsesc Bucureștiul cu convingerea întărită că limbajul României și limbajul Franței sînt îndeajuns de apropiate pentru ca să putem continua și lărgi dialogul care a început în mod atît de fericit anul trecut între președintele Consiliului de Miniștri al țării dumneavoastră și președintele republicii noastre.

— Cum priviți situația internațională actuală și perspectivele ei ? Care sînt liniile fundamentale ale poziției franceze față de principalele probleme la ordinea zilei ?

— În ceea ce privește situația din Vietnam, de pildă, evenimentele justifică în ochii noștri politica pe care Franța o preconizează demult : în interesul chiar al Statelor Unite, noi credem că neutralizarea garantată a Vietnamului este singura soluție practică și rezonabilă. Firește, aceasta presupune participarea Chinei la negocieri, așa cum a participat la cele din 1954 și din 1962. Precizez că, după părerea noastră, inițierea negocierilor nu trebuie să fie subordonată nici unei condiții prealabile.

O altă zonă care concentrează asupră-i atenția opiniei publice internaționale este America Latină. Dl Eduardo Frey, președintele Republicii Chile, a sosit la Paris în timp ce eu mă găseam la București. Președintele chilian reprezintă, în America Latină, o gîndire politică foarte apropiată de a noastră : respectul pentru independența țărilor latino-americane, care nu trebuie incluse fără voia lor în nici un bloc și care trebuie să aibă dreptul de a alege ele însele calea pe care vor să meargă. Ostil intervenției armate care a determinat Consiliul de Securitate să se sesizeze de problemele situației create în Santo Domingo, dl Frey a aprobat atitudinea Franței. Aceasta este pentru noi o valoroasă cauțiune morală. Voi adăuga că, de la întrevederea generalului de Gaulle cu dl Humphrey, vicepreședintele Statelor Unite, avem sentimentul că poziția noastră este înțeleasă chiar și la Washington.

Revenind la probleme ale continentului nostru, l-am întrebat pe dl Schumann cum privește problemele, economice și politice, ale Pieței comune și dezbaterea care se desfășoară în jurul lor, mai cu seamă după ultima sesiune de la Bruxelles.

D-sa nu consideră că „existența Pieței comune ar mai putea fi pusă sub semnul întrebării".

— Problema este însă, precizează d-sa, dacă raporturile economice, apoi politice, dintre Cei Șase trebuie să comporte alienări de suveranitate în favoarea unei instituții supranaționale. Generalul de Gaulle apreciază că această formulă este primejdioasă sau, în orice caz, prematură. El crede că singura metodă eficace este actualmente cooperarea între guverne responsabile. Am impresia că motivele acestei atitudini pot fi foarte bine înțelese.

■

O ultimă întrebare privitoare la impresiile pe care i le-a lăsat vizita în România îl face pe interlocutorul nostru să evoce cîteva momente din cele două itinerarii pe care delegația parlamentară le-a parcurs în țara noastră — Brașov și litoralul. A reținut cu multă simpatie elemente de peisaj, întîlniri cu oameni, comparații. (În anii dinaintea războiului, Maurice Schumann, tînăr gazetar, a însoțit pe ministrul de externe de atunci al Franței, Yvon Delbos, într-o vizită în țara noastră). Interesat de istorie, mărturiile vechilor civilizații pontice l-au impresionat îndeosebi, ca și dragostea cu care sînt recuperate, valorificate : „Dumneavoastră — ne spune — vă construiți viitorul regăsindu-vă trecutul". Făcînd apoi un fel de bilanț al impresiilor sale, dl Schumann declară :

— Primirea pe care ne-a făcut-o România ne-a frapat, încă mai mult decît prin căldura ei, prin francheță. Există un contact franco-român care se stabilește spontan.

Dați-mi voie să mulțumesc gazdelor noastre încercînd să le urmăm exemplul, adică să fim tot atît de sinceri. În ceea ce mă privește, de pildă, eu cred că geniul propriu al națiunilor poartă în sine o forță mai durabilă decît deosebirile ideologice. Cred că este ceea ce permite o coexistență pașnică activă (insist asupra adjectivului) între țări și între oameni pe care doctrinele le despart dar pe care istoria îi apropie. De aceea și acord mai multă importanță decît divergențelor doctrinale schimburilor de cărți, de tehnicieni, de medici, de cercetători, de studenți, de artiști. Am încredere în relațiile noastre viitoare.

Florica ȘELMARU

Născut în 1911, Maurice Schumann, conducătorul delegației parlamentare franceze care ne-a vizitat țara în ultimele zile, este ziarist, eseist politic, scriitor. Între 1933 și 1939 a ocupat, la Paris și la Londra, posturi de conducere în Agenția de presă franceză Havas. **Ofițer de legătură pe lîngă armata britanică în 1939—1940, devine apoi purtător de cuvînt al Comitetului Franța Liberă constituit la Londra. Debarcat în Normandia în iunie 1944, face parte în 1944—1945 din unitățile care intră în Alençon, Paris și Strassbourg. Din 1945 este deputat al M.R.P. în departamentul Nord, iar între 1945—1949 președinte al partidului său. Șef al delegației franceze la O.N.U. în 1948—1950, secretar de stat pentru afacerile externe în 1951—1954, este actualmente președinte al Comisiei de afaceri externe a Adunării Naționale Franceze.**

Mohammed El Fasi

președintele Consiliului executiv U.N.E.S.C.O.

despre :

- **A 70-a sesiune a Consiliului executiv U.N.E.S.C.O.**
- **Congresul mondial al miniștrilor educației pentru înlăturarea analfabetismului**
- **Aportul României la activitatea U.N.E.S.C.O.**

Figură proeminentă a Africii în lupta pentru independența tuturor popoarelor acestui continent, dl Mohammed El Fasi, rector al Universității „Mohammed al V-lea" din Rabat (Maroc), este cunoscut cititorilor revistei noastre (vezi LUMEA nr. 43/52, 1964) de la prima sa vizită pe care a făcut-o în România cu prilejul sărbătoririi „Centenarului Universității din București".

Învățămîntul și științele – principalele domenii ale muncii Consiliului executiv

Ultima sesiune a Consiliului executiv U.N.E.S.C.O. — a 70-a — a dezbătut probleme ale răspîndirii culturii pe glob. Dl Mohammed El Fasi, care a prezidat lucrările, ne-a vorbit mai întîi despre dezbaterile și hotărîrile adoptate.

Cu siguranță, convocarea Congresului mondial al miniștrilor educației pentru lichidarea analfabetismului, care își va desfășura lucrările anul acesta între 8 și 19 septembrie la Teheran — a spus d-sa — este hotărîrea a cărei importanță excepțională a fost subliniată de toți participanții la dezbateri. De ce această urgentare a înlăturării unei plăgi atît de vechi și dureroase ? Pentru că la ora actuală 700 de milioane de oameni, adică două cincimi din populația adultă a globului, nu știu nici să scrie, nici să citească. De ce aceste eforturi împotriva ignoranței sub semnul luptei pentru pace ? Pentru că, așa cum sublinia *Courier de l'UNESCO,* cheltuielile militare în întreaga lume ating cifra imensă de 120 de miliarde de dolari anual, echivalînd cu 9 la sută din producția mondială anuală de bunuri. Deci o risipă enormă. Ce ar putea să se realizeze cu acești bani ? Neînchipuit de mult : un avion de vînătoare supersonic costă cît 600 000 de apartamente ; un bombardier nou ar acoperi salariile anuale a 250 000 de institutori.

Alături de Congresul de la Teheran pentru înlăturarea analfabetismului, U.N.E.S.C.O. mai pregătește în același domeniu două conferințe : una a țărilor latino-americane, alta a celor arabe. Aceste conferințe, care vor reuni miniștrii educației și pe miniștrii însărcinați cu planificarea economică din aceste regiuni, vor avea ca obiectiv, alături de combaterea analfabetismului, dezbateri privind reforma învățămîntului școlar, crearea de cadre pentru educație, cooperarea intelectuală între state, lupta împotriva discriminării în domeniul învățămîntului. În ceea ce privește aplicarea științei și tehnicii, U.N.E.S.C.O. poate și va juca rolul de vast centru de documentare internațională. Mai cu seamă cercetarea științifică agricolă se bucură de interes susținut din partea unui număr mare de țări în curs de dezvoltare. În acest sens, numărul cererilor care solicită concursul imediat al U.N.E.S.C.O. crește continuu. Favorizarea dezvoltării pe plan național a instituțiilor și serviciilor de documentare și colaborarea lor pe plan internațional sînt de asemenea probleme actuale care stau în fața U.N.E.S.C.O.

■

Pentru lichidarea ignoranței sînt necesare eforturi susținute din partea tuturor țărilor și popoarelor lumii.

Congresul mondial al miniștrilor educației de la Teheran va permite factorilor de răspundere să expună metodele și tehnica alfabetizării. Prin această formă de colaborare internațională, organizația își propune să grăbească lichidarea analfabetismului, „această rușine a secolului XX" cum spunea dl René Maheu, directorul general al U.N.E.S.C.O. Scopul nu este simplu și dificultățile nu sînt de loc de neglijat. Sînt, desigur, posibilități de generalizare a metodelor de alfabetizare, potrivit unor corespondențe de tradiție, cultură și civilizație a unor țări. Sînt însă și particularități care creează serioase dificultăți în calea înfăptuirii acestui generos obiectiv. Pentru popoarele Africii, de exemplu, una din dificultăți pornește de acolo că numeroase limbi ale acestui continent nu sînt încă transpuse în scris. Așadar, pentru înfăptuirea alfabetizării este absolut necesar ca limbile africane să capete un sistem de normare în scris a alfabetelor lor. Astfel, problema lichidării analfabetismului în Africa se leagă de unificarea alfabetelor limbilor africane și transpunerea în scris a acestora. De ce această cerință ? Pentru că educația populației africane este de neconceput într-o altă limbă decît cea maternă. Este adevărat că datorită condițiilor colonialismului, în Africa a existat și există încă un învățămînt de tip anglofon și francofon. Pentru africani însă, care au tradiții de civilizație străveche, pe nedrept ignorată, dezvoltarea învățămîntului în limbile popoarelor africane este de cea mai mare necesitate și actualitate. Metodele de alfabetizare pot fi diferite, însă dincolo de experiențele diferitelor țări, Congresul de la Teheran va trebui să pună în lumină metodele cele mai eficace care vor putea fi generalizate. Atunci se va vedea dacă metoda alfabetizării cu ajutorul soldaților lăsați la vatră (ca în Iran) este mai eficace decît aceea folosită de marocani, care instruiesc neștiutorii de carte noaptea, în timpul unor sărbători (Ramadanul) ce durează mai multe zile. La Teheran țara dv. va avea prilejul să înfățișeze experiența pe care a acumulat-o în timpul lichidării neștiinței de carte. Și în această privință considerăm că România, care a înregistrat succese totale, are ce să spună.

■

În privința uneia dintre cele mai aprinse dispute care au avut loc la U.N.E.S.C.O. și anume în problema cererii Portugaliei de a fi admisă în organizație, precizez că Portugalia este membră a O.N.U. însă nu face parte și din U.N.E.S.C.O. Încercările ei de a pătrunde în această organizație internațională au făcut în ultimul timp obiectul unor vii dezbateri, în cadrul cărora delegațiile africane au opus o hotărîtă rezistență. Cauza ? Coloniile portugheze (Angola, Mozambic, Guineea portugheză, Capul Verde) continuă să fie ținute în cel mai strîns corset colonialist. Puține țări cunosc un grad de înapoiere economică și culturală atît de scăzut ca acestea. În plus, represiunile sîngeroase ale armatei portugheze împotriva tendințelor de afirmare a independenței popoarelor din aceste teritorii.

Discuțiile purtate în Consiliul executiv U.N.E.S.C.O. n-au fost lipsite de accentele cele mai vehemente. Reprezentanții africani au boicotat în bloc orice încercare de concesie în privința acceptării Portugaliei ca membră a organizației. Asentimentul dat de Anglia, Franța, Olanda în cadrul precedentelor reuniuni ale Consiliului executiv a fost retras în fața protestelor popoarelor africane, care au pus la vot o rezoluție potrivit căreia din U.N.E.S.C.O. nu pot face parte decît țările membre ale B.E.I. (Biroul Internațional pentru educație). Or, Portugalia nefăcînd parte din acest organism, cererea sa a fost astfel respinsă. Din numărul total de 30 de membri, cîți numără Consiliul executiv, 19 au votat împotriva intrării Portugaliei în U.N.E.S.C.O., 4 s-au abținut și numai 6 au votat pentru. Este de presupus — a spus dl Mohammed El Fasi — că Portugalia nu-și va retrage cererea, însă putem aprecia că și la sesiunea din octombrie această cerere nu va avea o soartă mai bună.

■

Contribuțiile României la U.N.E.S.C.O. — a declarat în încheiere dl Mohammed El Fasi — sînt întotdeauna dintre cele mai valoroase, mai oportune și mai constructive. Ca și Tudor Vianu, pe care l-am cunoscut în 1956 la New Delhi, și Mihai Ralea, eminenți oameni de cultură universală — actualii reprezentanți ai României la lucrările ultimelor sesiuni U.N.E.S.C.O. aduc noi idei, propuneri și soluții care se bucură de atenția și aprecierea membrilor acestei organizații. Propunerile României la U.N.E.S.C.O. ilustrează modul în care țara dv. împărtășește și altor state din experiența sa în făurirea unei vieți fericite.

Costin NASTAC

Domnul Mahammed El Fasi la București

Neliniște în America Latină

În ziua cînd se decretase, cu mare pompă, președinte al „guvernului de reconstrucție națională", generalul Imbert Barreras i-a convocat de urgență pe membrii Confederației patronale din Republica Dominicană. Întîlnirea cu reprezentanții patronatului a luat în dezbatere modalitățile de înăbușire a răscoalei care l-a răsturnat pe Reid Cabral, atitudinea față de partizanii „guvernului constituționalist". „Nu este decît o singură soluție — au izbucnit cu furie unii din cei convocați. Trebuie uciși. Uciși pînă la unul..."

Generalul a știut cui să se adreseze...

Cele 200 de familii

În atmosfera încărcată a acelei situații tulburi care a urmat după înlăturarea lui Cabral, marii proprietari se temeau de fulgerul în care puteau să se descarce nemulțumirile maselor populare. Aceste nemulțumiri mocneau și se acumulau de foarte mult timp. La o populație de 4 200 000 sînt 600 000 de oameni fără lucru. Pentru ei problema cea mai chinuitoare a existenței este redată într-un singur cuvînt, înscris deseori pe pancartele manifestanților: *hambre*. Foamea. Lipsa unui pumn de orez și de fasole, hrana zilnică, obișnuită, a lucrătorului. Știința de carte — o iluzie, pe care, din resemnare, mulți nici n-o nutresc, și, totuși, o mare necesitate de care însă niciodată nu s-a ținut seama. Datele statistice relevă că sumele alocate pentru aparatul de represiune au fost de 18 ori mai mari decît cele pentru învățămînt și cultură. Rezultatul: permanența a 3 milioane de analfabeți.

Situația materială a muncitorilor industriali este ilustrată de venituri anuale care variază între 60 și 200 de dolari. Cînd sindicatele au prezentat revendicări de salarii, fabrica de zahăr din La Romana, cu 15 000 de salariați, și alte întreprinderi au declarat lock-out. Reid Cabral a intensificat represiunile împotriva sindicatelor. Armata și justiția și-au unit eforturile pentru a impune muncitorilor reluarea lucrului cu vechile salarii.

Protejarea intereselor clasei dominante era rațiunea de existență a regimului Cabral. Politica fiscală, de pildă, nu-i afecta aproape deloc pe marii proprietari; 80 la sută din resursele bugetului se bazau pe impozite indirecte, percepute de la marea masă a populației. Veniturile celor 200 de familii din vîrful piramidei sociale dominicane luau proporții cu adevărat fantastice.

Mișcarea insurecțională de la 24 aprilie n-a vizat direct pozițiile acestei minorități de exploatatori (conducătorii militari ai mișcării au făcut chiar declarații din care reiese că nu sînt adepții unor transformări economice și sociale profunde), dar, în obiectivul ei imediat — înlăturarea unui regim reacționar, dictatorial — masele au întrezărit, totuși, *perspectiva* unor schimbări în situația lor politică și socială. Or, tocmai perspectiva unor asemenea schimbări, chiar minime, a provocat panica marii burghezii. Și, atunci, nu este greu de înțeles de ce generalul Barreras a apelat, în primul rînd, la sprijinul Confederației patronilor...

Se știe ce-a urmat apoi: executarea prizonierilor din tabăra constituționaliștilor și masacrele (dezvăluite nu demult) în rîndurile simpatizanților acestora. „Oamenii juntei — scrie un reporter francez, martor ocular al acestor atrocități — nu s-au mulțumit să mitralieze, să terorizeze, să calomnieze poporul dominican, ci au încercat să-l și umilească. Ce-i drept, acesta-i un vechi obicei al majorității ofițerilor superiori și al marii burghezii din această țară."

Ziariștii care au făcut sondaje în rîndurile locuitorilor din Santo Domingo constatau că, în ochii acestora, trupele generalului Imbert apar ca păzitoare ale „ordinii" preferate de fabricanți și latifundiari. Domnește convingerea că, fără intervenția trupelor americane, Imbert n-ar fi putut să împiedice o „anumită schimbare" dorită de marea majoritate a populației.

Se năzuiește, în primul rînd, spre o schimbare care să-i elimine din viața politică pe foștii colaboratori ai lui Trujillo și Cabral. Ei sînt priviți ca exponenții unor regimuri de cruntă asuprire, care au privat populația de cele mai elementare drepturi și libertăți democratice, care au servit exclusiv interesele unei minorități de bogătași.

Se relevă astfel *substratul social* al evenimentelor din Republica Dominicană, aspirația la schimbări progresiste, care reprezintă mobilul principal al participării populare la mișcarea insurecțională. Acesta a fost și sensul grevei politice, organizată de sindicate în sprijinul poziției guvernului constituționalist. Greva a fost o semnificativă luare de atitudine a clasei muncitoare împotriva intervenției străine, care, încălcînd independența națională a țării, susține forțele politice reacționare.

„Pretutindeni aceleași oligarhii financiare..."

Evenimentele din Republica Dominicană au adus în atenția opiniei publice probleme economice și sociale, care, în laturile lor esențiale, sînt comune majorității țărilor latino-americane. „La Santo Domingo a fost rupt, probabil pentru prima oară, vălul care acoperă întreaga Americă Latină, și, tot pentru prima oară au apărut, fără ascunzișuri, adevăratele probleme ale continentului. Iar aceste probleme se pot rezuma în puține cuvinte. 80 la sută din populație trăiește mizerabil sub dominația unei caste feudale. Cu deosebiri infime de nuanță, situația este aceeași pretutindeni. Pot varia doar proporțiile. Ficțiunea regimurilor politice liberale poate, în unele cazuri, să dea iluzia unei democrații pe plan juridic, dar niciodată pe planul realității sociale. Pretutindeni dirijează aceleași oligarhii financiare..." *(Le Figaro)*. Este o caracterizare sintetică, realistă, a stărilor de lucruri din cele mai multe țări de pe continentul latino-american. *Journal de Genève* publică, la rîndul lui, statistici după care „în America Latină, între 650 și 750 de milioane de ființe umane vegetează încă, avînd un venit anual de 50 de dolari. O jumătate de miliard de oameni trebuie să se mulțumească cu venituri între 50 și 100 de dolari"

„Capitalismul care s-a dezvoltat în țările Americii Latine — scrie Josué de Castro — a stimulat formarea unui sistem social-economic cu adevărat inuman. El nu a distrus feudalismul asupritor, ci a creat o minoritate urbană înstărită și o majoritate de muncitori fără lucru și de țărani subalimentați, analfabeți și lipsiți de orice mijloace. Cu o structură feudală și capitalistă, America Latină nu progresează decît în aparență..."

Înfăptuirea unor reforme de necesitate stringentă, cum ar fi reforma agrară, este împiedicată de rezistența claselor dominante. Deopotrivă se opun și monopolurile americane care exploatează mari bogății ale continentului. În perioada 1950—1961, suma capitalurilor străine intrate în America Latină a fost de 23 de miliarde dolari, dar dobînzile, profiturile și dividendele obținute de pe urma acestor capitaluri s-au ridicat la 13,4 miliarde dolari. Dependența economică de S.U.A., cu implicațiile ei politice, a generat acel curent puternic de „antiamericanism" pe care fostul președinte Kennedy a încercat să-l contracareze prin instituirea „Alianței pentru progres". Programul „Alianței" a fost prezentat ca un stimulent pentru o „evoluție democratică" a țărilor latino-americane, pe calea unor reforme economice și politice corespunzătoare necesităților. „Multă alianță, puțin progres", scria *Economist*, în martie a.c., la cea de a 4-a aniversare a Alianței... Inflația masivă, crizele valutare și devalorizările cronice continuă să predomine în America Latină. În locul guvernărilor „democratice, reprezentative", se constată o recrudescență a regimurilor dictatoriale; lovituri de stat militare au avut loc în Honduras, Brazilia, Bolivia și Republica Dominicană. O asemenea evoluție politică într-o serie de țări latino-americane venea în contradicție cu principiile Alianței — dar proclamarea acestor principii constituia tocmai paravanul menit să camufleze susținerea unor regimuri modelate după interesele politice, economice și strategice ale S.U.A. Prin intervenția militară a S.U.A. în Republica Dominicană s-a dat la o parte și acest paravan. A devenit evident, și pentru cei care se legănau în iluziile Alianței, că „această acțiune încununează o îndelungată și consecventă politică a S.U.A. de sprijinire a dictatorilor militari" (Drew Pearson).

Două reacții

Autodemascarea politicii S.U.A. în America Latină a stîrnit, pe plan continental, două reacții opuse. Pe de o parte, un larg protest popular, care a influențat și poziția unor guverne latino-americane, îndeobște aliniate fără rezerve poziției Statelor Unite. În lumina eveni-

mentelor din Republica Dominicană, demagogia cu privire la colaborare interamericană în direcţia unor „reforme democratice" a apărut în toată goliciunea ei. Imixtiunea în treburile interne ale Republicii Dominicane a arătat că S.U.A. încurajează regimurile care barează dezvoltarea ţărilor latino-americane pe calea progresului economic şi social.

Protestul împotriva intervenţiei de la Santo Domingo se îmbină cu intensificarea acţiunilor revendicative ale muncitorilor şi ţăranilor din Bolivia, Peru, Columbia, Uruguay şi alte ţări unde luptele sociale au apărut, în aceste săptămîni, pe prim-planul vieţii publice. Aceasta este prima reacţie.

Pe de altă parte, în faţa creşterii mişcărilor de masă, clasele dominante au constatat, cu alarmare, că Santo Domingo este doar unul din craterele vulcanului în care fierbe lava nemulţumirii populare. Tocmai de aceea se caută febril măsuri de prevenire a reizbucnirii lui în alte ţări ale continentului. În umbra protectoare a puşcaşilor marini ai S.U.A. are loc o activizare a forţelor de dreapta dintr-o serie de ţări latino-americane. Aceasta este cea de-a doua reacţie.

Ciocnirea dintre interesele care au generat aceste reacţii contrare a luat forma unor lupte sociale ascuţite.

Luptele sociale

În zilele cînd generalul Imbert alterna ordinele secrete pentru execuţii în masă cu îndemnuri fariseice la radio către muncitori, care erau chemaţi să-şi manifeste „bucuria de a putea reveni în

La Paz. Luptă de stradă între detaşamente de poliţie şi mulţimea participantă la demonstraţiile antiguvernamentale

sînul familiei pioase şi laborioase a naţiunii", un alt general, dintr-o altă ţară latino-americană, René Barrientos (preşedinte al juntei din Bolivia), semna şi el două documente oficiale. O chemare către mineri pentru încetarea grevei şi un ordin de deplasare a cîtorva unităţi militare în direcţia exploatărilor de cositor.

...Deasupra oraşelor miniere au apărut avioane guvernamentale care au împrăştiat mii de manifeste. Ele cereau, în numele generalului — „prieten al poporului", cum obişnuieşte să se autointituleze — acceptarea de către mineri a dispoziţiilor guvernamentale pentru reluarea lucrului.

A doua zi au intrat în acţiune mitralierele...

Minerii declaraseră grevă pentru a protesta împotriva planului guvernamental cu privire la „reorganizarea" exploatărilor de cositor. Această „reorganizare", concepută după proiectele unor societăţi străine, prevedea reducerea salariilor şi concedierea a 6 000 de mineri. Pentru a înfrînge rezistenţa sindicatului, junta l-a exilat pe Juan Lechin, preşedintele Confederaţiei muncitorilor; alţi conducători ai minerilor au fost arestaţi şi deportaţi. Totuşi greva continua, susţinută de încetarea lucrului şi în alte centre muncitoreşti. Ziarele, care trebuiau să se ocupe pe larg de noul cod al minelor, n-au mai apărut. Intraseră în grevă şi tipografii. Atunci s-a recurs la manifestele împrăştiate din avioane.

Pregătindu-se pentru înfruntarea trupelor, greviştii au ridicat baricade pe care le-au apărat şi după ce s-a deschis focul împotriva lor. Minerii luptau cu arme vechi pe care le aveau din 1952 (anul răscoalei populare din Bolivia) şi cu cartuşe de dinamită din depozitele minei. Peste 600 de mineri au căzut eroic apărîndu-şi dreptul la muncă şi salariile.

În prezent, exploatările sînt ocupate de armată, dar minerii n-au predat armele. Teroarea a impus un moment de calm, dar acesta este foarte relativ.

Este foarte relativă şi liniştea care a fost impusă în Columbia după reprimarea grevei celor 40 000 de studenţi. Grevele şi demonstraţiile studenţeşti îndreptate împotriva terorii poliţieneşti indică participarea unor noi categorii sociale la acţiunile de luptă ale muncitorilor şi ţăranilor. Cu două luni în urmă a avut loc o grevă generală pentru mărirea salariilor. „Resentimentele împotriva intervenţiei militare americane în conflictul dominican au contribuit la creşterea încordării" *(New York Times)*. Încordarea creşte şi în Peru, unde recent, a luat naştere o mişcare insurecţională.

Şi în alte ţări latino-americane au loc importante acţiuni ale sindicatelor cu obiective economice şi politice. În Brazilia lucrătorii din sectorul public revendică o scară mobilă a salariilor raportată la creşterea costului vieţii. În Mexic, sindicatul naţional al muncitorilor din industria zahărului a cerut guvernului naţionalizarea acestei industrii, în prezent excesiv dependentă de piaţa externă. În Chile, muncitorii de la cîteva mari mine de cupru au hotărît declararea unor greve de protest împotriva noilor acorduri încheiate de guvern cu societăţi nord-americane. În ultimele luni s-au intensificat şi luptele sociale din Uruguay. Revendicările muncitorilor şi funcţionarilor — reafirmate şi în cadrul grevei generale, care a avut loc recent — ridică în faţa guvernului necesitatea unor măsuri hotărîte pentru îmbunătăţirea situaţiei economice a ţării.

Conflictele de clasă care au loc în ţările Americii Latine scot în evidenţă hotărîrea cu care masele muncitoare luptă pentru revendicări social-economice vitale, pentru drepturi şi libertăţi democratice. Astfel acţiunile clasei muncitoare din ţările latino-americane îmbină aceste revendicări cu obiective ale luptei politice împotriva dominaţiei monopolurilor străine, pentru apărarea intereselor naţionale.

Mişcările sociale din ţările Americii Latine se lovesc într-o măsură tot mai mare de violenţa represiunilor îndreptate împotriva lor.

În unele ţări cu guverne civile, militarii se folosesc de criza dominicană pentru a încerca să acapareze puterea. În Argentina conducătorii armatei nu ascund faptul că sînt nemulţumiţi de poziţia reţinută a preşedintelui Illia în problema constituirii forţei de intervenţie a O.S.A. în Republica Dominicană. Guvernul uruguayan, care a luat atitudini critice faţă de intervenţia O.S.A., trebuie să facă faţă şi el ameninţării unui puci militar.

Adevăruri şi erori

Laitmotivul, banal şi discreditat, care se invocă pentru „justificarea" acestui curs al politicii reacţiunii, este acela al unui pretins „complot comunist" dirijat „din afară". În diferite variante, acest pretext, cu care a început şi intervenţia S.U.A. în Republica Dominicană, este folosit din nou, într-o reacţie în lanţ. Şi în Bolivia, şi în Columbia, şi în Peru, şi în Guatemala.

Dar rolul de *pretext* al acestui laitmotiv — care maschează poziţii potrivnice progresului social — apare cu tot mai multă claritate.

Adevăratele motive ale tulburărilor sociale din ţările latino-americane sînt ancorate în realitatea economică şi politică a acestora. „Elementul esenţial în aceste tulburări este acela că au la bază un caracter autohton şi nu sînt la origine, sau în esenţă, conspiraţii puse la cale de centrele puterii comuniste" (Walter Lippmann).

Sărăcia şi lipsa de drepturi, urmări principale ale exploatării şi asupririi, sînt cauzele principale ale luptelor sociale din America Latină. Evenimentele de la Santo Domingo le-au pus şi mai mult în lumină.

Politica acelor forţe care substituie unor cauze reale motive fictive, tocmai pentru a abate atenţia de la aceste cauze, comite o eroare care, inevitabil, se întoarce împotriva ei.

Iar în ecoul evenimentelor din Santo Domingo se desluşeşte multiplicarea acestei erori.

Eugen POP

Regrupări politice în S. U. A.

Într-una din numeroasele conferinţe de presă pe care le ţine în biroul său, preşedintele Johnson a povestit, într-un limbaj esopic, o istorioară despre un fermier din Lousiana care nu putea dormi noaptea din cauza orăcăitului unor broaşte. Pentru a-şi recîştiga liniştea, fermierul a ucis în cele din urmă broaştele din baltă. „Noi nu vom ucide pe nimeni — a spus preşedintele, dar vedem că sînt broaşte în baltă şi uneori ele nu ne lasă să dormim". Ziariştii americani au căutat să identifice „broaştele". Deşi nu s-a ajuns la un consens asupra numelor, ei au fost unanimi în concluzia că preşedintele s-a referit la unii membri ai Congresului. După un an în cursul căruia preşedintele a obţinut din partea Congresului aprobarea unui mare volum din programul său legislativ — între Casa Albă şi Congres au început să apară semne de încordare. Cu toate că numărul membrilor Congresului care se opun activ politicii intervenţioniste a guvernului este mic, unii dintre principalii senatori democraţi adoptă o atitudine rezervată şi nuanţată în susţinerea politicii oficiale. Între ei se numără liderul majorităţii din Senat, M. Mansfield, şi preşedintele Comitetului pentru relaţii externe, J. W. Fulbright.

În bilanţul jumătăţii de an care a trecut de la inaugurarea mandatului preşedintelui Johnson, manifestările unor sectoare variate ale opiniei publice care sînt contrariate de politica externă a guvernului au devenit unul din sectoarele de prim-plan ale panoramei americane actuale.

După lunga tăcere din anii 1950—1960 a lumii academice, a scriitorilor şi artiştilor, pe care îşi pusese amprenta atmosfera mccarthismului, în rîndurile intelectualilor a început în această primăvară o efervescenţă necunoscută în întreaga perioadă postbelică. În principalele centre universitare, dezbaterile asupra politicii externe şi criticile la adresa acţiunilor întreprinse în Vietnam şi Republica Dominicană au sfîşiat liniştea care înconjura, în interiorul Statelor Unite, politica externă.

Pînă de curînd, cei mai activi sprijinitori ai intervenţiei în Vietnam şi Republica Dominicană s-au vădit a fi membrii republicani ai Congresului. Aceasta corespundea tradiţiilor politicii bipartizane şi în acelaşi timp reprezenta o recunoaştere a faptului că preşedintele tinde să înfăptuiască pe tărîmul relaţiilor internaţionale ceea ce republicanii preconizaseră înainte de alegeri. Goldwater însuşi se declarase în cursul lunii mai satisfăcut de politica Administraţiei în Asia de sud-est şi Republica Dominicană. Dată fiind poziţia solidă deţinută în interiorul ţării de preşedintele Johnson, liderii republicani din Congres au început în ultima vreme să acţioneze cu precauţie în vederea pregătirii terenului pentru o aşa-numită alternativă la politica vietnameză a Casei Albe. Nu este vorba nici un moment de o alternativă pozitivă. Din declaraţiile liderului minorităţii republicane în Camera Reprezentanţilor, G. Ford, rezultă, dimpotrivă, intenţia de a susţine un program de blocadă navală împotriva Republicii Democrate Vietnam şi de intensificare a bombardamentelor navale şi aeriene. Republicanii din Congres îşi fac calculul fals că în alegerile din 1966 pentru Camera Reprezentanţilor ar avea mai multe şanse dacă nu vor putea fi acuzaţi că au susţinut intensificarea participării trupelor terestre americane în războiul din Vietnamul de sud, vina pentru pierderile de vieţi americane revenind astfel numai Administraţiei. O expresie a tendinţei de hărţuire a Administraţiei în problemele de politică externă de către republicani o reprezintă şi trimiterea unei misiuni de informare formată din membri ai Camerei Reprezentanţilor la Paris pentru a studia relaţiile franco-americane şi situaţia din blocul agresiv nord-atlantic. Cert este că, supralicitînd politica Administraţiei, unii din liderii republicani din Congres se străduiesc să refacă terenul în sînul corpului electoral printr-un „goldwaterism fără Goldwater".

Deocamdată ciocnirile Congresului cu Administraţia au loc doar în probleme minore. Dar, după cum remarca săptămînalul britanic *Economist* „se intensifică un spirit de rebeliune care ar putea să ducă la viitoare dificultăţi serioase pentru Johnson în Congres". Aceste dificultăţi nu se referă numai la fermentul ce se observă în rîndurile republicanilor. O parte a democraţilor din Congres începe de pe acum să se pregătească pentru un viitor mai îndepărtat, mizînd pe acea parte a populaţiei care este nemulţumită de felul cum evoluează politica preşedintelui Johnson. Un prim indiciu asupra încercării de regrupare a elementelor liberale din Senat a survenit încă în cursul lunii mai. Confruntarea cu Administraţia a avut loc într-o problemă marginală. La 11 mai, Edward Kennedy a condus în Senat o acţiune de amendare a unui proiect de lege al Administraţiei cu privire la drepturile civile. Deşi amendamentul nu a putut fi adoptat, el a întrunit voturile a 39 de democraţi şi 6 republicani. Administraţia şi-a văzut adoptat proiectul cu o diferenţă doar de 4 voturi, datorită sprijinului republicanilor, în favoarea lui pronunţîndu-se 24 de democraţi şi 25 de republicani. Votul a fost interpretat drept un test al confruntărilor provocate de divergenţele în jurul politicii preşedintelui Johnson, într-un moment în care reacţia împotriva politicii din Vietnam şi Republica Dominicană căpătase amploare. Revista *U. S. News and World Report* scria : „La numai cîteva luni după alegeri, domnul Johnson găseşte adesori mai mult sprijin pentru politica lui din partea oamenilor de afaceri decît din partea grupurilor «liberale». Mulţi dintre aceşti oameni de afaceri s-au opus în noiembrie preşedintelui, dar lor le place politica pe care el a urmat-o de la alegeri pînă acum".

Familia Kennedy în titlurile ziarelor

Acţiunile fraţilor Kennedy, care în Senat reprezintă două state cu mari concentrări urbane şi care beneficiază de aureola creată în urma asasinării fratelui lor, capătă un contur tot mai precis. În Statele Unite a fi prezent mereu în titlurile ziarelor constituie o condiţie esenţială a carierei politice. Din luna mai ziarele au început să vorbească tot mai mult despre fraţii Kennedy. Pe coperta revistei *Saturday Evening Post* a apărut portretul lui Edward Kennedy însoţit de întrebarea : „Va candida oare la preşedinţie ?". A fost pusă în circulaţie şi o broşură intitulată „Robert Kennedy, viitorul preşedinte al Statelor Unite". În prezent, dacă se exclude o întîmplare cu totul excepţională, nimeni nu consideră în Statele Unite că tradiţia mecanismului puterii ar putea fi alterată în cursul alegerilor prezidenţiale din 1968 şi în consecinţă nu se presupune că în alegerile respective preşedintele Johnson nu va obţine un nou mandat. Calculele politice de viitor se referă însă la anul 1972 cînd preşedintele în funcţiune, dacă va fi tot L. B. Johnson, nu-şi va mai putea pune candidatura. Pînă atunci, desigur că va mai curge multă apă pe Potomac şi e greu să se anticipeze care ar fi şansele unuia din fraţii Kennedy. Cert este însă că fraţii Kennedy au început în mod precaut să se pregătească pentru înfruntarea electorală din 1972. Unele dintre acţiunile lor tind să creeze impresia că ar fi „mai la stînga" decît L. B. Johnson şi în orice caz că s-ar situa pe poziţii independente în partidul democrat. Pe această linie s-a înscris şi discursul pronunţat în luna mai de Robert Kennedy, care a lăsat să se înţeleagă că ar fi împotriva intervenţiei Administraţiei în Republica Dominicană fără consultarea aliaţilor şi a Organizaţiei Statelor Americane. Mai puţin clar, el a avertizat într-o altă cuvîntare împotriva ideii posibilităţii unei soluţii strict militare în Vietnam. Nu este mai puţin ade-

vărat că fraţii Kennedy au votat în Senat în favoarea suplimentării alocaţiilor cerute de Administraţie pentru cheltuielile în Vietnam, vot care a avut de fapt o semnificaţie mai largă şi anume de „cec în alb" dat preşedintelui. La 23 iunie, Robert Kennedy a rostit primul său discurs important de la alegerea sa în Senat. Tema abordată a fost dezarmarea. Deşi din punct de vedere al conţinutului ea nu comportă deosebiri esenţiale faţă de unele declaraţii ale Administraţiei, ceea ce a atras atenţia a fost răsturnarea ordinii priorităţilor politicii externe americane şi anume situarea dezarmării înaintea problemei vietnameze. Cuvîntarea putea fi interpretată şi ca o critică la adresa lipsei de perspectivă care caracterizează actuala politică externă a Casei Albe. Prudenţa de care dau dovadă fraţii Kennedy este legată de faptul că obiectivul pe care îl urmăresc este încă îndepărtat. Pe de altă parte, ei nu-şi simt încă asigurat spatele pentru o confruntare cu preşedintele.

Neînţelegerile care îl opun pe Robert Kennedy preşedintelui Johnson au fost din nou dramatizate prin amplele relatări apărute la sfîrşitul lunii iunie asupra noii cărţi a lui Theodor White consacrată ultimelor alegeri prezidenţiale — „The making of the President, 1964", carte care a început să fie distribuită în mod oficial abia de ieri. White continuă în noua sa carte un volum consacrat alegerii lui John Kennedy în 1960. El reproduce, într-o anexă apărută în recentul volum, notele postume ale unui cunoscut ziarist american, Philip Graham. În aceste note se dezvăluie că în 1960 Robert Kennedy, care conducea campania electorală a fratelui său, i-ar fi cerut lui L. B. Johnson să nu accepte candidatura de vicepreşedinte la Convenţia democrată din 1960. În cartea lui White sînt prezentate detalii şi în legătură cu conflictul provocat vara trecută de refuzul preşedintelui Johnson de a-l desemna pe Robert Kennedy candidat la vicepreşedinţie.

„Pisicile grase" în actualitate

Deşi pînă la alegerile pentru Camera Reprezentanţilor mai sînt 15 luni, în partidul republican mai ales, a şi început febra electorală. Se apropie de sfîrşit un proces început imediat după răsunătorul eşec suferit în alegerile din toamna trecută. Prima etapă a acestui proces s-a desfăşurat în decembrie, cînd guvernatorii republicani întruniţi la Denver au dat publicităţii o declaraţie prin care se disociau de Goldwater şi îl condamnau pe concetăţeanul acestuia — Dean Burch, preşedintele Comitetului Naţional al partidului republican. La 12 ianuarie, Burch anunţa că va demisiona de la 1 aprilie, urmînd a fi înlocuit de Ray Bliss, un republican conservator din Ohio. Comitetul naţional al republicanilor întrunit la Chicago la 22—23 ianuarie a aprobat în unanimitate aceste mişcări. Treptat, persoanele din aparatul central al partidului republican care au fost direct legate de Goldwater s-au văzut puse în disponibilitate. În ultimul timp s-a făcut un mare efort pentru ca fostul general Lucius D. Clay, în prezent partener al firmei Manhattan's Lehman Bros, să devină preşedintele Comitetului naţional financiar al republicanilor. Faptul este pe deplin explicabil. În analiza consacrată alegerilor de anul trecut, revista marii finanţe, *Fortune*, consemna drept prim element al victoriei electorale sprijinul „îngerilor politici", sau al „pisicilor grase", cum erau denumiţi marii oameni de afaceri. Despre Lucius Clay se spune în presa americană că are degete ca nimeni altul pentru a atrage banii susţinătorilor republicani din întreaga ţară. După cum a rezultat din şedinţa Comitetului naţional al partidului republican, ţinută la sfîrşitul lunii iunie, se pare că republicanii ar dori să profite de deplasările din rîndul opiniei publice şi să-şi concentreze eforturile asupra marilor oraşe, precum şi asupra negrilor şi tineretului.

De un mare dinamism dau dovadă la ora actuală în refacerea terepului pierdut în urma identificării partidului lor cu persoana lui Goldwater, o serie de republicani liberali. Pe prim plan a apărut figura republicanului independent John Lindsay, membru al Camerei Reprezentanţilor din partea districtului Manhattan din New York. Beneficiind de sprijinul guvernatorului Rockefeller, el s-a prezentat la ultimele alegeri pe o platformă independentă de Goldwater. În prezent, Lindsay şi-a anunţat candidatura pentru alegerile de primar al celui mai mare oraş american, alegeri care se vor ţine la 2 noiembrie anul acesta. Candidatura lui J. Lindsay la un post pe care americanii sînt dispuşi să-l considere drept funcţiunea publică cea mai importantă a ţării după cea de preşedinte nu va întîrzia să aibă efecte pe scară naţională. Funcţia de primar al New York-ului i-ar putea servi lui Lindsay drept trambulină pentru a deveni candidatul partidului republican la viitoarele alegeri prezidenţiale. Oricum, în cazul unei victorii în alegerile pentru primăria din New York, Lindsay va depăşi statutul unui lider local, putînd deveni punctul de raliere al unor largi categorii în căutarea unei alternative care în condiţiile mecanismului politic american, nu poate fi, deocamdată, decît foarte limitată. În cursa spre primul său obiectiv, Lindsay a şi obţinut un succes, reuşind să-şi ralieze partidul liberal din New York, care în multe situaţii a influenţat înclinarea balanţei puterii pe plan local. Ar fi prematur să se facă pentru un moment pronosticuri asupra şanselor sale. A apărut însă evident că aceste acţiuni îl neliniştesc pe Robert Kennedy, senator din partea statului New York, deoarece Lindsay îl concurează tocmai pe terenul pe care şi l-a ales fratele defunctului preşedinte, acela al captării voturilor progresiste şi liberale.

Extremiştii din partidul republican nu stau nici ei cu mîinile în sîn. Un proces de regrupare are loc şi în rîndurile lor. Punctul cel mai marcant al acestui proces îl constituie delimitarea lor de restul partidului republican, fără ca deocamdată să declare că ar intenţiona să se separe. În noua organizaţie anunţată de Barry Goldwater, sub denumirea de „Asociaţia Societăţii Libere", s-au reunit principalele personaje ale echipei electorale republicane de anul trecut. Aproape simultan Goldwater a informat că-şi va depune din nou candidatura pentru Senat, din partea statului Arizona, în alegerile din 1968. Mai mulţi asociaţi ai lui Goldwater, reprezentînd extrema dreaptă a partidului republican, se agită şi ei. În California, statul cu cea mai mare populaţie, a fost aruncat în vîltoarea jocului politic, pentru a candida la postul de guvernator, actorul de film Ronald Reagan, iar la New York, pentru postul de primar, William Buckley, editorul unei fituici de extremă dreapta. Concomitent, activitatea „imperiului invizibil", cum e denumit Ku-Klux-Klanul, a căpătat cele mai mari proporţii cunoscute din 1920 încoace.

Este semnificativ că, aşa cum s-a mai putut constata adeseori în trecut, diferite sondaje relevă că nici astăzi cetăţenii de rînd nu au sentimentul că între politica celor două partide principale care alcătuiesc caruselul puterii în Statele Unite ar exista diferenţe sensibile. Recent, institutul Gallup a dat publicităţii rezultatele unui sondaj pe care-l întreprinde anual, de un sfert de secol încoace. 49 la sută din cei chestionaţi s-au declarat democraţi, 27 la sută republicani, iar 23 la sută independenţi. Cu toate că proporţia de sprijinitori ai partidului republican este cea mai scăzută din ultimii 25 de ani, la întrebarea : „Credeţi că există vreo diferenţă în funcţie de partidul care conduce ţara ?" 53 la sută din republicani, 50 la sută din democraţi şi 65 la sută din independenţi au răspuns că deosebirea este foarte mică, dacă nu chiar inexistentă.

Pentru moment scena pe care apar confruntările dintre partidele şi oamenii politici din Statele Unite mai seamănă cu o pictură abstractă. Dar marile manevre politice au şi început.

Eugen PREDA

Trei partide într-unul singur

(Din NEW YORK HERALD TRIBUNE)

Secularizarea domeniilor închinate

Cînd în mai 1453 Constantinopolul cădea sub loviturile neînduplecate ale lui Mahomed al II-lea, un mare capitol al istoriei Europei de sud-est și Orientului Apropiat părea să se încheie. Ultimul bastion al vechiului imperiu roman purta acum pe metereze flamura sacră a Profetului ; locul strălucitului ceremonial bizantin îl luase meterhaneaua și chemările de seară ale muezinilor ; în școli, învățătura elină era înlocuită cu repetarea sîrguincioasă a Coranului ; Constantinopolul devenise Stambul, iar Pontul Euxin — Kara Deniz [1]).

Europa întreagă, sfîșiată de luptele lăuntrice ale feudalilor ambițioși, pentru care propriul ducat însemna mai mult decît soarta continentului, asistase înspăimîntată la pieirea imperiului lui Constantin cel Mare.

■

Noii stăpînitori de pe Bosfor veneau dintr-o lume de credințe și valori cu totul altele decît cele europene. Pentru ei civilizația europeană era o piedică în iureșul armatelor, iar nu o comoară ce trebuie păstrată. Și acum, cînd împăratul Bizanțului căzuse pe zidurile cetății, cînd cele două state bulgare se chemau Sangeacatul Rumeliei, cînd țaratul sîrb fusese prefăcut în vilaieturi, iar porturile venețiene de la Marea Egee își așteptau înfrigurate rîndul, cine avea să apere în Mediterana de răsărit și în Peninsula Balcanică vetrele și căile de dezvoltare ale unei civilizații milenare ?

Această civilizație însă, în formele ei bizantine și postbizantine, n-avea să ia sfîrșit. Ea a fost cultivată în continuare de popoarele subjugate, frînate în dezvoltarea lor, dar credincioase tradițiilor și creațiilor lor anterioare. Voința lor de rezistență a găsit încurajare și sprijin, mai întîi cu sabia, apoi cu munca răbdătoare și cu meșteșugul subțire al negocierii și al darurilor, la un popor romanic din nordul Dunării, care se va consacra timp de cinci secole ocrotirii valorilor culturilor sud-est europene. Apărîndu-și cu neclintire autonomia și capacitatea de a-și orîndui singure treburile interne, Țările Române au îndeplinit o funcție de pază a unor comori de cultură ce interesau întreaga civilizație europeană.

Începînd cu Nicolae Alexandru, primul voevod muntean care a trimis o danie — atestată documentar — la Muntele Atos (1363), valuri neîntrerupte de ajutoare în bani, produse, opere de artă, manuscrise și cărți s-au revărsat din țara noastră către așezămintele de la Muntele Atos, din arhipelagul grecesc, de la Constantinopol, în Cipru, la Muntele Sinai și pînă în nordul Africii, la Alexandria.

Ca răspuns la apelurile deznădăjduite ale popoarelor creștine din aceste regiuni, veniturile unor importante domenii din Moldova și Țara Românească au fost afectate scopurilor culturale sau sociale : înființarea de școli, construcția și repararea de monumente, ajutorarea materială a populației celei mai nefericite și împilate din imperiul otoman, îngrijirea bolnavilor, răscumpărarea robilor. Numeroase mînăstiri cu bunurile lor, moșii, păduri, iazuri, prisăci, imobile erau închinate prin hrisoave acordate patriarhiilor și mînăstirilor din sud-est, hotărîndu-se ca o parte din venituri să fie folosite de beneficiarii de peste hotare care nu găseau nicăieri sprijinul necesar menținerii lor. În felul acesta, pe o arie de cîteva ori mai întinsă decît teritoriul nostru, cultura europeană în formele ei obișnuite de manifestare a fost întreținută în epoca feudală și a continuat să se dezvolte datorită unui sprijin generos, a cărui amploare uimește astăzi pe cercetători.

De cîteva decenii, numeroase studii sau monografii voluminoase descriu ajutoarele românești, fără a le fi putut înregistra pe toate. Nu numai mărimea acestor danii, dar și calitatea lor impresionează pe cercetători : arhitectura aleasă a monumentelor, finețea obiectelor de artă și a broderiilor, măiestria icoanelor provenite din țara noastră, dăruite de noi sau create pe loc, cu sprijinul material românesc. „Nici un alt popor — scria marele bizantinolog rus Porfirii Uspenski — nu a făcut atîta bine pentru Atos cît au făcut românii".

Consecințele acestei politici culturale desfășurată vreme de o jumătate de mileniu sînt ușor de desprins. În aceste așezăminte de cultură feudală, menite dispariției dacă n-ar fi primit un sprijin economic atît de substanțial, s-au format generații de cărturari care au întreținut ideea unor civilizații majore născute din cea bizantină și, mai ales, amintirea unei epoci de strălucire și libertate către care rîvneau toate popoarele subjugate atunci de Semilună. În mediul de cultură întreținut în aceste așezăminte au funcționat școli unde au învățat cărturari de seamă greci, sîrbi și bulgari ; aici au prins rădăcini, în zorile epocii moderne, ideile înnoitoare ale iluminismului ; aici a încolțit nădejdea eliberării de sub jugul otoman. La Hilandar, în Atos, a scris cărturarul bulgar Paisie prima Istorie a poporului bulgar. În aceste adevărate oaze de cultură europeană și-a găsit refugiul ideea independenței Greciei, pentru a izbucni triumfătoare în 1821, în mișcarea Eteriei.

În secolul XVIII însă, pe măsură ce procesul de slăbire a imperiului otoman înaintează iar mișcările de eliberare se întețesc, ideile și instituțiile moderne care apar în Europa de sud-est iau treptat locul formelor de rezistență și de cultură caracteristice epocii feudale. Laicizarea gîndirii, formarea conștiinței naționale, renașterea culturală a Bulgariei și Serbiei, războiul pentru independența Greciei, răscoala lui Tudor Vladimirescu polarizează lupta popoarelor în jurul unor noi idealuri capabile să le îndrume către cucerirea libertății lor. Vechile așezăminte culturale și filantropice devin astfel anacronice, iar veniturile întinselor domenii închinate din Țările Române își schimbă în cea mai mare parte destinația. Egumenii veniți din Orient pentru supravegherea acestor domenii și pentru încasarea veniturilor își arogă treptat drepturi de exteritorialitate, scoțîndu-le de sub legile țării, supunînd pe țăranii români la corvezi în cele mai aspre condiții de exploatare feudală. În apăsarea economică a poporului, domeniile închinate ocupau un loc mereu mai mare. Aceste contribuții financiare, comparabile ca amploare cu tributul plătit Porții Otomane, deveniseră una din grelele poveri ale țării. La încheierea acestui proces, în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza, așezămintele religioase din Peninsula Balcanică și Orient stăpîneau în Țările Române șaptezeci și una de mînăstiri, douăzeci și cinci de schituri și paisprezece biserici, însumînd o cincime din moșia țării, 1 554 pogoane de vie și peste patru mii de prăvălii.

Între 1854 și 1868, aceste domenii au dat numai din Țara Românească venituri de peste 35 200 000 piaștri. Aceasta era însă suma declarată, inferioară celei încasate real. Bugetul țării în 1857 fusese de 37 616 000 piaștri. Astfel, domeniile închinate reprezentau o gravă problemă de ordin economic și social.

Întoarcerea acestor bogății în patrimoniul poporului român într-o epocă în care instituția devenise anacronică, constituind un izvor de abuzuri și de sărăcire a țării, a fost unul din obiectivele principale ale luptătorilor progresiști români din secolul XIX. La lupta de emancipare a țării de sub suzeranitatea otomană a fost necontenit asociată acțiunea de revendicare a moșiilor închinate patriarhiilor și mînăstirilor din Răsărit.

■

Încă de pe vremea răscoalei lui Tudor, în 1821, fuseseră propuse unele măsuri de frînare a înstrăinării necontrolate a veniturilor acestor domenii, precum și împotriva administratorilor lor abuzivi. Reacția beneficiarilor acestei situații — comunitățile ecleziastice din Orient — n-a întîrziat. Prin stăruințe și memorii pe lîngă marile puteri — Anglia, Franța, Turcia și Rusia — reprezentanții acestor comunități transformară chestiunea domeniilor închinate într-o problemă de drept internațional și într-un mijloc de presiuni politice asupra Țărilor Române. [2])

Revoluția din 1848, prin proclamația din 9 iunie, limitează utilizarea acestor venituri peste hotare la întreținerea de școli și așezăminte filantropice, decretînd ca „prisosul veniturilor mînăstirești să fie al țării". Față de protestele patriarhatelor răsăritene, Nicolae Bălcescu hotărăște să participe la delegația guvernului provizoriu care pleca la Constantinopol pentru negocieri. „Am vrut să mă scap de această însărcinare, scrie el la 5 august 1848 lui A. G. Golescu, dar nu s-a putut din cauza mînăstirilor și altora, pe care numai eu puteam să le dezbat acolo". În această problemă, Bălcescu exprima opinia țării : „Revoluția a venit să simplifice chestiunea și a zis : comunitățile religioase au fost

1) Marea Neagră.

2) „Argumentul" juridic al reprezentanților comunităților religioase din Orient era că prin actul de închinare a diferitelor domenii din Țările Române s-ar fi transmis acestor comunități însăși **proprietatea** domeniilor respective, care deveneau astfel teritoriu străin. În realitate, actul de închinare transmitea numai uzufructul acelor domenii (veniturile anuale), și aceasta cu condiția ca beneficiarii să folosească sumele încasate în scopuri culturale sau caritabile.

Constantin Negri, reprezentant diplomatic al României la Constantinopol în timpul tratativelor privind secularizarea. (Litografie din colecţiile Bibliotecii Academiei R.P.R.)

depozitari necredincioşi. Ele şi-au însuşit veniturile ai căror distribuitori trebuiau să fie în folosul public. De aci înainte Statul va trebui să se ocupe cu îndeplinirea voinţei donatorilor pentru instituţiile de binefacere".

Unirea Ţărilor Române găseşte problema secularizării în plină criză. Măsurile luate în anii 1834—1856 împotriva spolierii continue a poporului român de către comunităţile ecleziastice străine determină patriarhiile din Constantinopol, Antiohia, Ierusalim şi Alexandria să adreseze Porţii un memorandum prin care cer ca toate domeniile închinate din Ţările Române „să rămînă proprietate în bună şi dreaptă stăpînire călugărilor greci". Pentru examinarea acestui memorandum, o comisie internaţională — formată din delegaţi ai Angliei, Austriei, Franţei, Prusiei şi Sardiniei — se întruneşte, în 1857, la Bucureşti. Comisia stabileşte dreptatea punctului de vedere românesc, şi anume că aceste domenii nu sînt proprietatea comunităţilor greceşti, ci numai venitul lor fusese dedicat acestora, sub condiţia folosirii lui pentru opere culturale sau de binefacere şi recomandă încheierea unei tranzacţii între Ţările Române şi patriarhiile orientale pentru curmarea litigiului. Dar divergenţa dintre delegatul Porţii — care susţine că problema este de interes privat, deci de ordin intern, urmînd a fi soluţionată prin negocieri între Poarta Otomană şi Ţările Române — şi reprezentanţii celorlalte puteri, care-şi afirmau dreptul de amestec internaţional, impune reluarea discuţiilor la Conferinţa de la Paris din 1858.

Conferinţa hotărăşte ca problema să fie soluţionată prin tratative între Ţările Române şi comunităţile greceşti în decurs de un an de la investirea noilor domnitori. În caz de neînţelegere, se va recurge la arbitraj, apoi la un superarbitraj care va fi, în ultimă instanţă, desemnat de Poarta Otomană şi marile puteri. Era o soluţie de două ori nedreaptă pentru Ţările Române : mai întîi pentru că se acordau patriarhatelor orientale drepturi egale cu ale celor două ţări ; în al doilea rînd, pentru că se admitea dreptul puterilor străine de a decide asupra unor domenii ale poporului român.

Măsurile radicale prin care Alexandru Ioan Cuza înţelegea să rezolve o veche aspiraţie a ţării şi un obiectiv al revoluţiei din 1848 încep prin curmarea abuzurilor egumenilor greci. La protestele acestora, Cuza răspunde : „România întreagă este însetată de autoritate... Ar fi o crimă a se cruţa oricare îndrăzneşte a compromite interesele generale". Tratativele recomandate de Conferinţa de la Paris n-au putut începe în 1860, şi primul termen de un an a expirat fără rezultate. Cu aceasta problema a fost strămutată la Constantinopol, iar conducerea lucrărilor a fost preluată de diplomaţi. Atunci a început perioada acţiunilor determinante ale lui Costache Negri.

Alegerea lui Negri pentru secondarea pe plan diplomatic a acţiunilor întreprinse în ţară în chestiunea secularizării era un nou omagiu adus calităţilor de competenţă juridică, luciditate politică şi tact în negocieri vădite de strălucitul diplomat în celelalte misiuni ale sale. Secularizarea era corolarul unirii Ţărilor Române şi al luptelor pentru consolidarea politică şi economică a noului stat. Nelipsită din programul tuturor revoluţiilor europene, secularizarea afirma nu numai independenţa politică a unui stat, dar şi hotărîrea lui de a sfărîma formele de gîndire şi de exploatare feudală. Iată de ce actul secularizării este declanşat în ţară — ca şi alegerea dublă a lui Cuza, ca şi proclamarea Unirii, ca şi unificarea administrativă — diplomaţilor români revenindu-le apoi sarcina dificilă de a obţine prin negocieri recunoaşterea acestor acte de independenţă din partea puterilor străine şi consacrarea lor pe plan internaţional.

Într-adevăr, fără să aştepte rezultatul unor tratative care nu puteau opri cursul istoriei, Adunarea deputaţilor de la Bucureşti, în sesiunea sa din 1862, trece în bugetul ţării arenzile moşiilor mînăstireşti (douăzeci de milioane de lei) şi pune sechestru pe veniturile acestora.

Sarcina de a potoli protestele marilor puteri revine lui Negri. Convingerile şi tenacitatea acţiunii sale se exprimă într-o scrisoare către Alecsandri, datată din 18 noiembrie 1863 : „Dacă sîntem autonomi înlăuntru, după ceea ce însăşi aceste puteri au stipulat, ce este mai lăuntric decît pămîntul nostru însuşi, din care o întreagă cincime este pradă jafului (...) de două secole !"

Negri începe prin a documenta pe reprezentanţii marilor puteri asupra dreptăţii cauzei româneşti, reuşind să cîştige asentimentul ministrului Franţei, marchizul de Moustier şi, într-o bună măsură, al Porţii, care nu era interesată atît de veniturile patriarhatelor orientale cît de propriul său prestigiu primejduit de măsurile independente ale statului român.

Costache Negri caută să obişnuiască pe reprezentanţii marilor puteri cu ideea secularizării contra unei despăgubiri de cincizeci milioane piaştri, pe care Camera o şi votase. Ambasadorii din Constantinopol, mereu mai sensibili la soluţia românească, încearcă la rîndul lor să convingă pe patriarhii intransigenţi din Orient s-o accepte. La momentul psihologic favorabil, pregătit de tratativele lui Negri, se adaugă un eveniment internaţional (răscoala din Polonia), care divizează marile puteri şi le abate atenţia pentru un timp de la problema domeniilor închinate. În această conjunctură, la 13/26 decembrie 1863, Camera din Bucureşti votează cu 97 bile albe contra 3 secularizarea averilor mînăstireşti. Dintre popoarele vecine, sîrbii salută prin ziarul *Vidov dan* acest act de independenţă : „Nimănui n-a putut fi atît de plăcut ca nouă, care urmărim cu cel mai mare interes dezvoltarea României".

La protestele Porţii, jignită de procedura hotărîtă a României, Cuza răspunde : „În această chestiune eu nu sînt domnitorul românilor, sînt România însăşi !" Protestul turc era însă pur formal şi Aali Paşa, ministrul de externe turc, îi spune diplomatului român Bordeanu : „Gîndesc ca şi dumneavoastră, dar noi ne îndeplinim o datorie".

La pretenţiile Conferinţei *ad hoc* de la Constantinopol, din 1864, care hotărăşte reluarea tratativelor şi contestă valabilitatea actului secularizării, România propune o soluţie costisitoare dar conciliantă, anume plata unei despăgubiri care urcă prin negocieri continue la o sută cincizeci de milioane piaştri. O nouă conferinţă internaţională din acelaşi an acceptă soluţia despăgubirii, recomandînd însă suma de două sute de milioane. Dar Negri întîmpină refuzul indignat al patriarhilor, care — prin reprezentanţii lor — cer cu îndîrjire anularea secularizării însăşi. Negocierile continuă cu folosirea întregului arsenal juridic şi diplomatic. „Mă găsesc în focul cel mai înspăimîntător al chestiei averilor mănăstireşti", scrie Negri în ţară, în 1865.

Pentru a-şi dovedi dorinţa unei reglementări rapide şi conciliante, statul român depune prima rată din despăgubirea promisă, prin contractarea unui împrumut de la Societatea generală a imperiului otoman. Era cel dintîi împrumut al României de la băncile străine, act păgubitor pentru ţară, dar prin care ea îşi exprima hotărîrea de a menţine neştirbit teritoriul scos din stăpînirea străină. Depunînd această despăgubire, statul român îşi respecta în întregime angajamentele şi marile puteri au luat act de acest gest. Comunităţile greceşti refuză însă soluţia românească, suprimîndu-şi în felul acesta ultimul avantaj pe care-l mai puteau revendica.

Ele încearcă redeschiderea negocierilor în 1866, prin ambasadorul rus din Constantinopol, generalul Ignatiev ; în 1867, prin intervenţia directă la Bucureşti a patriarhului ecumenic Grigore al VI-lea ; în 1868 şi 1871, prin adrese către Poartă şi marile puteri ; în 1878, la Congresul de la Berlin. Dar congresul acceptă opinia ministrului Angliei, lordul Salisbury, şi a cancelarului Bismarck, că România — stat independent — nu poate fi supusă la constrîngeri în problema domeniilor închinate. La o nouă scrisoare adresată guvernului român în 1879 şi apoi la vizita unui reprezentant oficial al patriarhului, în 1880, statul român răspunde că neputînd să-i recunoască nici calitatea de suveran temporar, nici cea de şef de guvern, este în imposibilitate de a trata cu dînsul altfel decît prin guvernul otoman, al cărui supus era. Neobosite, comunităţile se adresează în 1881 marilor puteri prin ambasadorii Turciei, reiau plîngerile în 1882, 1883, 1884, 1900 şi 1908, înainte de a abandona în sfîrşit lupta.

După cincizeci de ani de încercări care s-au lovit de tenacitatea şi răbdarea diplomaţiei româneşti, problema averilor închinate, rezolvată cu demnitate şi curaj de poporul român însuşi, a dispărut de pe agenda conferinţelor internaţionale şi din preocupările ministerelor de externe europene. Practic însă, ea fusese închisă încă din 1865, la Constantinopol, prin patriotismul şi măiestria diplomatică a lui Costache Negri care, după izbînda în lupta pentru recunoaşterea Unirii pe plan internaţional, cîştigase asentimentul general în favoarea secularizării.

Încă o dată, diplomaţia patrioţilor români a reuşit să impună pe plan internaţional soluţia unei probleme care, după cuvintele lui Alexandru Ioan Cuza, „fusese rezolvată în ţară şi de către ţară".

Virgil CÂNDEA

UN PROIECTIL ANTIMATERIE?

La 30 iunie 1908, orele 0,17 minute şi 11 secunde (ora Gmt) s-a produs în Siberia o explozie colosală de o natură rămasă inexplicată. Ea a făcut să vibreze toate seismografele planetei noastre. O strălucire încă şi mai vie decît a soarelui, care scînteia deja de două ore peste taigaua siberiană, a aprins un mare număr de incendii pe o rază de 70 km. Această căldură solară a făcut să se topească samovarul de cositor al siberianului Vasili Ilici într-un sat al regiunii Tungusk, la 45 de kilometri de locul exploziei. Ea a ars cămaşa fermierului Semenov din satul Vanovara şi urechile unui vecin cu numele de Kosolopov. La o distanţă de 1 500 kilometri a putut fi observată lumina globului înflăcărat care a iluminat cerul siberian.

Două luni după această explozie, un nor de pulbere luminiscentă a înconjurat planeta, prelungind lumina soarelui tîrziu noaptea şi aceasta în a doua jumătate a lunii august. Londonezii îşi amintesc că puteau citi ziarul pe băncile din Trafalgar Square mult după ce orologiul din Big-Ben sunase miezul nopţii. A fost un eveniment grandios, înfricoşător şi inexplicabil.

Lucrul cel mai extraordinar este că acest eveniment n-a primit pînă acum nici o explicaţie, cel puţin nici una pe deplin satisfăcătoare. Savantul sovietic Kulik, primul om de ştiinţă care a vizitat taigaua regiunii Tungusk încă în 1927, s-a gîndit la căderea unui meteorit, însă nu a descoperit nici cel mai mic crater în afara cîtorva excavaţii de origine naturală care se găseau desigur acolo mult înainte de a se fi produs explozia. Şi de altfel, în aceste găuri nu se găsea nici un singur fragment, nici o singură schijă sau sfărîmătură, cum se pot găsi de obicei în craterele atribuite căderilor de meteoriţi. Pe lîngă aceasta, Kulik a stabilit că incendiul devastase pădurea pe o rază de 18 kilometri şi că, mai departe încă, trunchiurile calcinate ale arborilor păreau să fi fost răsturnate de undele unui şoc provenind dinspre nord.

Deşi din 1927 s-au succedat numeroase expediţii ştiinţifice, sîntem siliţi să ne limităm mai departe la ipoteze cu privire la acest fenomen. Unii astrofizicieni de reputaţie internaţională, ca profesorul sovietic Fesenkov, consideră că — în ciuda tuturor aspectelor neverosimile — fenomenul de la 30 iunie 1908 a fost provocat de căderea unui meteorit. Un alt savant sovietic, Astapovici, şi savantul american Whipple cred că în acea zi pămîntul a primit vizita unei comete alcătuită din metan, amoniac şi apă îngheţate, care a lovit planeta noastră cu viteza de 60 km pe secundă. Însă nu se explică cum o asemenea cometă, care ar fi trebuit să măsoare mai multe sute de metri în diametru, avînd adică mărimea numeroaselor comete perfect reperate, ar fi putut rămîne neobservată de-a lungul întregii sale traiectorii, pe măsură ce se apropia de pămînt.

Reluînd examenul acestei probleme obsedante în lumina celor dezvăluite de mecanismul exploziilor nucleare, cercetătorii sovietici Zolotov şi Ziegel s-au gîndit la procesul unei reacţii nucleare. Fără îndoială studierea efectelor acestui fenomen asupra arborilor din taigă a arătat că a fost vorba de două unde de şoc distincte. Una, orientată de la vest spre est, a sfărîmat ramurile copacilor. Era vorba, probabil, de unda şocului balistic, cea rezultînd din deplasarea aerului comprimat de bolidul care înainta în mişcarea sa. Cealaltă a fost infinit mai violentă ; ea a smuls arborii cărora li se mai pot vedea şi astăzi trunchiurile uscate şi sfărîmate. După toate aparenţele, aceasta a fost unda şocului exploziei. Este cu neputinţă — cred Zolotov şi Ziegel — ca meteoritul să fi fost compus din materiale fisionabile, de genul uraniului sau al plutoniului. Însă, în stare normală, aceste materiale nu se găseau fără îndoială în starea critică, adică de explozie. Ele erau probabil răspîndite sub aceeaşi formă ca şi în scoarţa terestră. Deplasîndu-se însă cu foarte mare viteză şi pătrunzînd cu această mare viteză în atmosfera terestră, ele ar fi fost comprimate astfel încît a fost atinsă masa critică în măsură să declanşeze explozia.

După ce au analizat aceste ipoteze, savanţii americani au formulat o altă teorie. Doi dintre aceşti savanţi sînt cunoscuţi în întreaga lume : Willard-Frank Libby, laureat al Premiului Nobel pentru fizică, inventatorul procedeului de datare cu carbonul-14, şi Clyde Cowan, unul din descoperitorii particulei elementare denumite *neutrino*. Din punctul de vedere al acestor savanţi, care au reluat datele tuturor rapoartelor şi mai ales ale celor care menţionează analizele straturilor de lemn contemporane exploziei, apreciind greutatea carbonului-14 din aceste straturi înainte, în timpul şi după explozie, s-ar părea că explozia a fost produsă de sosirea pe pămînt a unui bloc de antimaterie.

Antimateria nu ar fi altceva decît un *negativ*, imaginea simetrică negativă a materiei. Întîlnirea dintre antimaterie şi materie provoacă, se afirmă, anihilarea, adică distrugerea totală a celor două substanţe esenţial antagoniste. De unde putea proveni acest bloc de antimaterie, din ce regiune a Universului ? Ştiinţa nu este încă în măsură să răspundă la această întrebare. Oricît de puternice sînt aparatele astronomice de astăzi, ele nu pot distinge cealaltă formă a materiei, această solie inversă a materiei lumii noastre — în ipoteza că ar fi adevărat că un asemenea dublu în negativ ar exista în realitate.

Lucien BARNIER
(De la agenţia **France Presse**)

S-a născut o nouă insulă

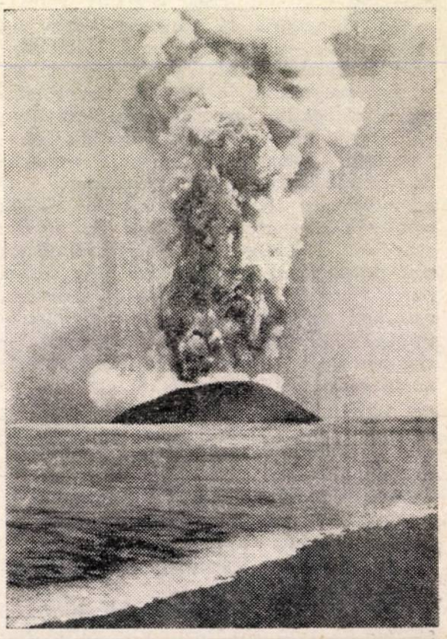

În primăvara acestui an a apărut, la sud de Islanda, o nouă insulă ieşită din apele oceanului, în urma unei erupţii vulcanice. Insula, denumită **Surtling**, are 17 m lungime şi se înalţă cu aproximativ 20 m deasupra apei. Erupţia din care se plămădeşte noua insulă continuă şi uneori coloana de lavă şi fum s-a înălţat la mai mult de 100 metri.

Asemenea fenomene au început să aibă un caracter periodic în partea septentrională a Oceanului Atlantic. La mai puţin de jumătate de kilometru spre vest de locul unde a apărut insula Surtling, a avut loc în 1963 erupţia submarină care a dat naştere insulei **Surtsey**.

The New York Times.

NOUA CRIZĂ INTEROCCIDENTALĂ

NOUA ŞI ACUTA criză a Pieţei comune constituie doar cel mai recent aspect al luptei hotărîte pe care o duce generalul de Gaulle împotriva celor două idei pe care nu le acceptă : supranaţionalitatea şi integrarea. Următorul obiectiv al eforturilor sale de dezintegrare va fi Pactul Atlanticului de Nord. De Gaulle va fi reales în mod sigur preşedinte al Franţei la alegerile din decembrie în cazul în care se va hotărî să se prezinte şi, în această eventualitate, ne putem aştepta la destrămarea alianţei atlantice.

De cîteva luni domnea o oarecare confuzie în ce priveşte intenţiile precise ale lui de Gaulle faţă de N.A.T.O. Această confuzie provenea din unele declaraţii contradictorii în cercurile cele mai înalte. Acum, după criza din Piaţa comună, se poate afirma cu certitudine că şi în alianţa atlantică se va produce o criză similară dacă, aşa cum se poate presupune, de Gaulle va fi reales preşedinte al Franţei. Politica franceză este politica lui de Gaulle şi de Gaulle însuşi a luat o anumită hotărîre.

Această hotărîre sună astfel : în anul 1969, cînd prevederile tratatului nord-atlantic i-o vor permite, de Gaulle intenţionează să denunţe acest tratat. El speră să negocieze noi pacte bilaterale de alianţă cu Statele Unite, Marea Britanie şi, poate, Germania federală. Planurile sale în legătură cu Germania occidentală nu par încă definitiv fixate. Viitorul celorlalţi parteneri din cadrul N.A.T.O. nu pare să-l intereseze prea mult pe generalul de Gaulle.

Deoarece a hotărît că pentru Franţa convenţiile bilaterale trebuie să înlocuiască actuala structură militară multilaterală, de Gaulle nu vede posibilitatea de a continua să adăpostească la infinit cartierul general militar al N.A.T.O. la Rocquencourt şi nici nu consideră că are sens să se păstreze comandamentul politic al N.A.T.O. la Paris. Raţionamentul său pare să fie că, o dată ce Franţa va înceta să participe la aranjamentele multilaterale, nu ar mai fi corespunzător pentru ea să găzduiască sediile cartierelor generale multilaterale.

Comandamentul N.A.T.O. — aşa-numitul S.H.A.P.E. — reprezintă o formă de integrare pe care de Gaulle nu mai pare dispus s-o accepte. Mai mult, chiar dacă Parisul va reuşi să negocieze acordurile bilaterale ca un substitut pentru N.A.T.O., este evident că de Gaulle nu va admite forţe sau instalaţii militare străine pe teritoriul francez decît dacă ele vor fi plasate sub comandament francez. Comandamentul N.A.T.O., care găzduieşte consiliul nord-atlantic şi secretariatul permanent al pactului, figurează, de asemenea, însă pe o poziţie subsidiară, pe lista de suprimări a generalului. După toate probabilităţile, el consideră că acest consiliu nu va mai reprezenta nimic dacă se renunţă la integrare şi, întrucît el intenţionează să elimine integrarea, nu mai consideră deloc necesară prezenţa în continuare a acestui organism.

Evident, este imposibil să cunoaştem dinainte termenele la care generalul de Gaulle intenţionează să-şi pună în aplicare aceste planuri de dezintegrare — cu excepţia anului 1969, care va constitui termenul de denunţare a tratatului. De Gaulle este foarte discret în ce priveşte termenele pe care şi le fixează. De exemplu, el nu intenţionează să anunţe pentru moment dacă va candida sau nu din nou, deşi aceasta constituie o problemă crucială. De aceea, nu se poate şti dacă generalul se gîndeşte la închiderea vreunuia din sediile respective înainte de data limită din 1969. Cu toate acestea, el şi-a instruit de pe acum diplomaţii să blocheze contribuţiile financiare pentru modernizarea instalaţiilor de la Rocquencourt.

S-ar părea că de Gaulle s-a decis să se opună pînă la capăt supranaţionalităţii şi integrării în toate formele pe care le consideră importante. Totuşi, el nu intenţionează încă să denunţe tratatul S.E.A.T.O., în cadrul căruia Franţa a renunţat la statutul său, păstrîndu-l doar pe cel de observator. Motivul este pur şi simplu că de Gaulle, care nu-şi ascunde antipatia faţă de S.E.A.T.O., consideră această alianţă drept lipsită de importanţă.

Astfel, actuala criză de la Bruxelles a Pieţei comune apare drept începutul unei noi crize occidentale. Orice se va întîmpla în comunitatea economică, de aici va urma în mod inexorabil o convulsie în cadrul N.A.T.O., începînd poate chiar de anul viitor (presupunînd că de Gaulle va mai fi preşedintele Franţei).

Fondul politicii generalului de Gaulle nu a fost afectat de vreun avertisment intervenit recent în relaţiile franco-americane. Se spune că atunci cînd de Gaulle îşi aminteşte de trecutul istoric, îi vin în minte multe neînţelegeri între Paris şi Washington : în legătură cu Mexicul acum un secol, cu relaţiile dintre S.U.A. şi Germania între 1914 şi 1917, cu opoziţia Americii faţă de reparaţiile cuvenite Franţei după primul război mondial, cu neutralitatea Statelor Unite la începutul celui de-al doilea război mondial. Cu toate acestea, el este convins că divergenţele de acest fel nu au reuşit niciodată să umbrească prietenia spontană dintre S.U.A. şi Franţa.

Aceasta pare deci să fie atitudinea fundamentală a lui de Gaulle. Există prea puţine şanse (în ipoteza că s-ar putea spune că există asemenea şanse) ca această atitudine să fie modificată. Implicaţiile pentru sistemul militar occidental sînt, bineînţeles, imense, deoarece organizarea acestui sistem va trebui modificată, în mod inevitabil.

C. L. SULZBERGER

DIE WELT
HAMBURG

NORI AMENINŢĂTORI

ÎNALŢI FUNCŢIONARI ai guvernului Johnson au întreprins o expertiză secretă pentru a răspunde la întrebarea ce pot face Statele Unite pentru a-l împiedica pe preşedintele de Gaulle să aducă noi daune Americii şi N.A.T.O.

Soluţia găsită de experţi nu va plăcea de loc acelor senatori americani care au cerut guvernului Johnson să le dea o lecţie francezilor. Expertiza ajunge însă la concluzia că Franţa nu este aproape de loc sensibilă la sancţiunile materiale şi economice. Singura noastră speranţă ar putea fi aceea de a folosi atitudinea proamericană care, după cum sperăm, mai domneşte în anumite secţiuni ale opiniei publice franceze.

Vicepreşedintele Humphrey cunoştea rezultatul acestei cercetări cînd a sosit la Paris. Unul din motivele pentru care a

→

Cetăţenii din portul vest-german Kiel protestează împotriva prezenţei în apele Mării Baltice a distrugătorului american dotat cu rachete „Claude V. Ricketts".

fost trimis în Franţa a fost părerea lui Johnson că sosirea lui, o dată cu astronauţii de pe „Gemini", va face o impresie favorabilă poporului francez. În ciuda atmosferei prietenoase create de preşedintele francez pentru întîlnirea sa cu Humphrey, în decursul celor 80 de minute cît a durat convorbirea, de Gaulle nu a spus absolut nimic care i-ar fi putut determina pe experţii americani în problemele franceze să-şi schimbe aprecierile sumbre cu privire la viitorul N.A.T.O.

De ce ne temem noi ? Şi pentru care moment ? Guvernul Johnson este în general de părere că Statele Unite, R.F.G. şi ceilalţi aliaţi occidentali vor avea probabil un termen de graţie pînă la alegerile franceze din decembrie. America este aproape în unanimitate de părere că de Gaulle va candida încă o dată în alegerile prezidenţiale şi va cîştiga.

Preşedintele Johnson a fost avertizat că Statele Unite ar trebui să se pregătească pentru decizia lui de Gaulle de a ne alunga din Franţa din punct de vedere militar. De neconceput ? Aşa spuneau experţii cu un an în urmă. Acum, ei cîntă alt cîntec. Într-adevăr, la Washington se fac acum planuri pentru cazul în care S.U.A. vor trebui să se adapteze următoarelor posibilităţi :

În primul rînd, ca de Gaulle să ia Statelor Unite dreptul de a folosi în continuare liniile de comunicaţie scumpe şi complicate de pe teritoriul Franţei ;

în al doilea rînd, să ne interzică să utilizăm cele 14 aeroporturi militare din Franţa, care stau acum la dispoziţia noastră ;

în al treilea rînd, să ceară să ne mutăm depozitele de muniţii şi celelalte depozite de aprovizionare.

În ceea ce priveşte N.A.T.O. se consideră hotărîtor anul 1969. Cînd se va apropia acest moment, avertizează experţii, Statele Unite trebuie să se aştepte ca preşedintele de Gaulle să retragă eventual Franţa din actuala structură a N.A.T.O., să ceară înlăturarea comandamentului integrat din Franţa şi să insiste, ca în locul acestuia, alianţa să fie menţinută printr-o serie de acorduri bilaterale.

De ce plănuieşte însă de Gaulle, el însuşi un militar, să schilodească N.A.T.O. — pentru a ne exprima eufemistic ? Pentru că, aşa cum a spus-o deschis în convorbiri particulare cu diverşi diplomaţi, el este convins că un război între Uniunea Sovietică şi Europa occidentală nu mai este nici pe departe de domeniul posibilităţii. O constatare cu consecinţe atît de largi îi contrariază pe militarii şi diplomaţii americani. Dar — la fel ca şi preşedintele Johnson — ei au prea puţine speranţe de a-l putea determina pe de Gaulle să renunţe la părerea sa.

Ne mai rămîn numai puţine alte mijloace de presiune. Din punct de vedere economic — acest lucru l-a arătat expertiza — nu-i putem face Franţei nimic care să nu ne dăuneze nouă mai mult decît ei. Astfel, ea cumpără anual de două ori mai mult de la noi (în valoare de un miliard de dolari) decît noi din Franţa. Peste 200 de societăţi americane deţin fabrici în Franţa ; dacă împingem Franţa într-o strîmtoare, îi lovim prin aceasta pe propriii noştri oameni de afaceri.

Consilieri influenţi ai lui Johnson insistă însă că Statele Unite ar trebui să întreprindă mult mai mult din punct de vedere psihologic, decît trimiterea la Paris a vicepreşedintelui şi a astronauţilor. Aceşti americani sînt de părere că a venit timpul ca Johnson să-l întrebe direct şi în mod public pe de Gaulle care sînt intenţiile sale cu privire la N.A.T.O. şi să-l silească astfel să-şi dea cărţile pe faţă.

În pofida atmosferei prietenoase de la sfîrşitul ultimei săptămîni, Washingtonul prevede pentru mult timp următorul buletin internaţional de stare a vremii : între Franţa şi Statele Unite ameninţă nori şi furtuni.

Articol scris de ziarista americană

Marguerite HIGGINS

La Nation

PARIS

CONSECINŢELE RUPTURII

ESTE FRAPANT contrastul dintre comunicatul oficial de la Bonn şi cel al Consiliului de Miniştri francezi după eşecul tratativelor de la Bruxelles cu privire la finanţarea Europei occidentale agricole.

Într-adevăr, în R.F.G. se afirmă că ar fi fost obţinute anumite progrese datorită colaborării dintre cei şase, şi se consideră că problemele rămase încă nerezolvate ar putea fi soluţionate în viitor deoarece aşa s-au petrecut lucrurile întotdeauna pînă acum. Acesta este bineînţeles un punct de vedere. Punctul de vedere al Parisului este cu totul deosebit. Guvernul francez constată, la rece şi în mod obiectiv, o serie de carenţe grave şi de obstacole neaşteptate, dintre care nici unul nu i se datoreşte şi a hotărît să tragă din această situaţie concluziile politice, economice şi juridice care se impun.

Aceasta înseamnă că Franţa începe să se întrebe de pe acum asupra oportunităţii de a mai merge pe o cale pe care unii dintre partenerii ei nu se gîndesc cîtuşi de puţin să înainteze după procedura prevăzută. Căci uniunea politică vest-europeană, pe care de Gaulle a reactivat-o primul în 1962 în cursul tratativelor sale cu cancelarul Adenauer, riscă în aceste condiţii să nu mai ia naştere niciodată. S-ar putea ca şi Piaţa comună însăşi, la care Franţa nu intenţiona să subscrie definitiv decît dacă ar fi devenit totală, cuprinzînd adică atît agricultura cît şi industria, să rămînă în impas. In ce priveşte consecinţele juridice ale rupturii, guvernul francez este în drept să se întrebe dacă nu ar fi cazul să revină asupra unor angajamente pe care nu şi le asumase decît cu condiţia ca partenerii săi să şi le respecte pe ale lor, mai ales că angajamentele acestora deveniseră scadente zilele trecute.

Cum s-a ajuns la actuala situaţie ? Două fapte explică în mare măsură acest lucru. Primul : Comisia Pieţei comune crezuse că poate introduce un element politic în această problemă cu mult înainte de deschiderea tratativelor. Extinzînd astfel dezbaterile şi imprimîndu-le un caracter pasionat — şi fără îndoială recunoscîndu-şi greşeala în această privinţă — Comisia nu şi-a mai putut juca rolul care-i revenise pînă în prezent în dificilele negocieri de pînă acum.

Cel de-al doilea fapt : Comisia, sprijinită de unul dintre cei şase, — Olanda —, încercase în zadar să introducă un element de supranaţionalitate într-o reglementare financiară care nu comporta un asemenea element şi a cărui introducere nu fusese cerută de nici unul din cei şase. Ţările cele mai „europene" au arătat, cel puţin verbal, că acceptă încă şi mai puţin decît oricînd să-şi sacrifice pe „altarul Europei" avantajele din trecut.

Se obiectează că Franţa ar fi principala beneficiară a unei Pieţe comune agricole. Dar ea este de asemenea singura mare putere agricolă a Comunităţii. Italia, care era departe de a fi prima putere industrială în această comunitate, a fost totuşi ţara care — lipsită şi de fier şi de cărbune — a profitat cel mai mult de pe urma creării Comunităţii europene a cărbunelui şi oţelului.

Trebuie să amintim în această privinţă că Franţa recunoscuse că sarcinile care reveneau Italiei în Europa agricolă ar fi putut fi prea grele şi că ar fi fost dispusă să consimtă la un sacrificiu important pentru a uşura aceste sarcini. Franţa făcuse de asemenea o nouă concesie, luîndu-şi riscul de a-şi lansa industria sa în concurenţă totală cu cea a partenerilor săi cu doi ani şi jumătate înainte de data prevăzută prin tratatul de la Roma. Nu s-a ţinut seama de nici unul din aceste eforturi. Aşadar, cel puţin pentru moment, este ceva putred în această „Europă unită".

Cît despre cei care în Franţa vor pretinde — şi se vor găsi unii — că actuala criză provine din faptul că ţara noastră nu a acceptat controlul bugetar al parlamentului european, un mare om de stat şi încă un „european" pe care nimeni nu se gîndeşte să-l conteste, dl Spaak, le-a răspuns anticipat chiar la Bruxelles. „Cei şase, a spus Spaak, subscriseseră la un angajament fără a se referi la parlament. Şi cu toate acestea angajamentul este astăzi rupt. Acesta este un fapt. Pe de altă parte, parlamentul din Strasbourg nefiind ales prin vot universal nu este reprezentativ. Şi acesta este al doilea fapt". Trebuie să-i fim recunoscători d-lui Spaak pentru această chemare la ordine atît de pertinentă. El nu face decît să sublinieze, de asemenea, că este ceva putred în Europa (occidentală — n.n.). Acum este vorba să aflăm dacă se va descoperi la timp adevărata cauză a diferendului.

Jacques de MONTALAIS

Părerile studenţilor Universităţii din Cambridge despre situaţia din Vietnam se văd de la distanţă

Neue Zürcher Zeitung

CEASUL ADEVĂRULUI

GRAVUL CONFLICT, care la sfîrşitul lui iunie a izbucnit în rîndul partenerilor C.E.E. în chestiunea finanţării agrare, afectează însuşi fundamentul organizaţiei de la Bruxelles. Este vorba de mai mult decît de încercarea de forţă de mult aşteptată între Franţa şi cei cinci parteneri care se simt lezaţi de atitudinea acestui stat. Simburele crizei îl constituie ciocnirea între două concepţii diametral opuse despre conformaţia Europei occidentale şi structura C.E.E. În contrast cu partenerii săi, de Gaulle tăgăduieşte principiul supranaţionalităţii. Potrivit tezei sale singura autoritate şi răspundere în sînul comunităţii economice revine Consiliului ministerial în care sînt reprezentate guvernele ţărilor membre şi în care fiecare ţară posedă un drept de veto. Comisia supranaţională a C.E.E. îi stă ca un ghimpe în ochi şi el o doreşte numai ca un organ pregătitor al Consiliului ministerial. De asemenea, potrivit principiilor lui de Gaulle, poziţia dominantă a Consiliului ministerial nu trebuie să fie îngustată prin consolidarea parlamentului european.

Deşi de Gaulle a enunţat aceste teze de mai mulţi ani, formulînd şi avertismentele corespunzătoare, ele nu au fost luate prea în serios de ţările partenere şi de Comisia de la Bruxelles. Mai ales în Republica federală s-a semnalat o anumită desconsiderare în aceste probleme faţă de Franţa. În urmă cu numai 14 zile cancelarul Erhard şi-a exprimat, după vizita lui de Gaulle la Bonn, satisfacţia că s-a putut găsi un stil comun de discuţii şi că între cele două ţări nu mai există probleme critice în legătură cu piaţa comună agrară; decepţia sa faţă de comportarea actuală a Franţei nu trebuie să fie desigur mică. Controversa privind finanţarea agrară oferă primul prilej concret cînd cele două concepţii diametral opuse se ciocnesc cu violenţă. Pentru C.E.E. a sosit ceasul adevărului.

Finanţarea politicii agrare comune a dus la această ciocnire pentru că a fost pusă în cauză problema autorităţii financiare a C.E.E. şi întărirea concomitentă a controlului bugetar al parlamentului european. Trecerea treptată, prevăzută în acordul de la Roma, a încasărilor provenite din tariful vamal comun asupra comunităţii reprezintă o cedare atît de cuprinzătoare a drepturilor de suveranitate şi a mijloacelor financiare ale diferitelor state către organul supranaţional şi o asemenea întărire a împuternicirilor C.E.E., încît s-ar impune o extindere a drepturilor bugetare asupra parlamentului de la Strasbourg. Aceasta se loveşte însă de refuzul net al guvernului francez. Întrucît este vorba de o schimbare de macaz fundamentală, iar în diferitele ţări ale C.E.E. întărirea împuternicirilor parlamentului european a fost transformată într-o condiţie „sine qua non", va fi foarte greu să se găsească o ieşire.

Nu este pentru prima oară cînd C.E.E. este paralizată în activitatea sa de un conflict între Franţa şi partenerii săi. Încă la începutul anului 1963 veto-ul lui de Gaulle împotriva aderării Marii Britanii la Piaţa comună a provocat un şoc atît de violent colaborării partenerilor C.E.E., încît luni de zile întreaga activitate a rămas blocată. Actuala criză este mult mai adîncă deoarece la baza ei se află un conflict principial intern. Mai mult încă, de data aceasta Franţa şi-a suspendat în mod formal colaborarea. Absenţa Franţei de la Bruxelles va împiedica C.E.E. să ia hotărîri importante. Dacă această paralizie va dura mai mult timp, comunitatea îşi va pierde şi dinamica internă. Direct afectată va fi în primul rînd problema elaborării ordinii agrare comune în legătură cu care se aşteptau hotărîri importante în viitorul apropiat. O tergiversare a elaborării politicii agrare comune va avea însă urmări directe şi pentru runda Kennedy; o nouă amînare a negocierilor agrare în sînul G.A.T.T. ar prejudicia întregul ansamblu al lucrărilor G.A.T.T.

Conflictul faţiş dintre Franţa şi partenerii din C.E.E. în chestiunea finanţării agrare mai are ca urmare faptul că iniţiativa lui Erhard privind convocarea unei conferinţe ministeriale a „celor şase" cu privire la colaborarea politică, care urma să aibă loc încă în cursul acestui an, va rămîne în întregime fără obiect. Anunţarea precipitată de către un purtător de cuvînt vest-german cu prilejul vizitei lui de Gaulle la Bonn, că între preşedintele Franţei şi cancelarul federal s-ar fi ajuns la un acord privind convocarea comună a unei asemenea conferinţe, a fost încă pe atunci acceptată cu anumite rezerve de partea franceză. Evenimentele petrecute de atunci, care au dus la blocarea C.E.E., au distrus şi premisele unor noi eforturi în vederea activizării colaborării politice între ţările membre ale C.E.E.

New Statesman

LONDRA

EŞECUL UNEI MISIUNI

INIŢIATIVA luată de Wilson la conferinţa Commonwealthului a fost îndrăzneaţă, dar lamentabil pusă la punct. O misiune care ar încerca să restabilească pacea în Vietnam este exact funcţia pe care orice membru al Commonwealthului ar fi salutat-o prompt ca fiind menită să dea organizaţiei un obiectiv şi o viziune. Dar pentru a fi acceptată era esenţial ca misiunea să aibă caracterul unei acţiuni a Commonwealthului, nu caracterul unei acţiuni britanice. Iar Commonwealthul, ca organizaţie, este nealiniat, nu mai este o prelungire a politicii externe britanice.

Marea greşeală a lui Wilson a constat în faptul că nu a recunoscut acest caracter nou al Commonwealthului. Se pare că el a ignorat în special concepţiile africane. Conducătorii africani manifestă compasiune faţă de acele dificultăţi ale lui Wilson care provin din contradicţia dintre necesitatea acestuia de a avea

→

REFLECTOR

Relaţiile din N.A.T.O.

Dacă după alegeri de Gaulle va rămîne preşedinte, avem toate motivele să considerăm că Franţa va păşi mai departe pe calea „demontării" N.A.T.O. Ar putea, de pildă, să devină realitate ameninţarea de exilare a cartierului general al trupelor aliate de pe teritoriul Franţei, şi atunci generalul Lemnitzer va trebui să-şi caute un nou sediu, probabil în R.F.G. Cînd la Paris se afla predecesorul lui Lemnitzer, generalul Norstad, de Gaulle avea obiceiul să vorbească despre el fără a-l numi niciodată: „Generalul acela american, de care m-am săturat". Despre Lemnitzer el gîndeşte acelaşi lucru, şi s-ar simţi foarte bine dacă l-ar vedea mutîndu-se cu comandamentul său internaţional, cu centrele de instrucţie pentru trupele americane, cu bazele existente încă în Franţa, în altă parte.

Practic, în N.A.T.O. americanii se pot baza în mod ferm doar pe vest-germani. Numai R. F. Germană a pus în întregime la dispoziţia alianţei contingentului stabilit — 12 divizii — şi de aceea la statul major al lui Lemnitzer o să vi se spună că forţele armate ale N.A.T.O. sînt în mod precumpănitor „o afacere americano—vest-germană". În aceste cuvinte există o nemulţumire nedisimulată faţă de ceilalţi aliaţi. De altminteri, Germania occidentală este achizitorul cel mai important de armament american. După eşecul tuturor proiectelor de unificare a armamentelor N.A.T.O., continuă o concurenţă înverşunată a producătorilor naţionali de arme, care este cîştigată de americani. Concurenţa este concurenţă, declară la Washington reprezentantul Pentagonului. Declaraţia îi nemulţumeşte pe englezi. Ministrul de război englez pregăteşte un fel de Carte albă pentru sesiunea N.A.T.O. În aceasta se arată că pe piaţă au apărut tancuri engleze de bună calitate, dar toate propunerile de vînzare au rămas fără răspuns, întrucît americanii au vîndut R.F.G. şi Italiei produsele lor.

De Gaulle triumfă, şi este firesc să fie aşa. El spune că în momentul de faţă şi în Anglia începe să se înţeleagă că faimoasa „comunitate atlantică" nu este deloc Atlantida idilică, ci mai curînd o Pentagonidă sumbră.

(După **Stampa**)

Astăzi în Guatemala

Ce se întîmplă în Guatemala în prezent, la doi ani de la răsturnarea guvernului lui Fuentes? Răsturnarea care s-a petrecut cu aprobarea Statelor Unite şi i-a adus la putere pe militari. În timpul guvernării lui Fuentes, poporul Guatemalei suferea de foame, era împilat, lipsit de drepturi elementare. Ţara era pusă în întregime la dispoziţia lui United Fruit şi a altor societăţi americane care o jefuiau fără nici un fel de jenă.

În prezent, situaţia poporului Guatemalei este catastrofală. Masele sînt aduse la o deznădejde totală. Au fost lichidate cele mai elementare garanţii constituţionale şi a fost introdusă starea excepţională. Dictatura caută să cîştige timp pentru a consolida poziţiile grupărilor politice reacţionare. Bazîndu-se pe aceste forţe, ea speră să-i fie aprobat candidatul în viitoarele alegeri prezidenţiale.

Cercurile de dreapta au declarat în mod solemn că au realizat o „pacificare politică". Dar este vorba despre o ficţiune. Lupta pentru postul prezidenţial se intensifică. Grupările militare cele mai reacţionare l-au propus pe şeful marelui stat major, Ponciano. Candidatura sa este sprijinită de partidul lui Castillo Armas, care a venit şi el la putere cu ajutorul Statelor Unite. Se înfruntă şi alţi trei militari, reprezentînd diferite grupări reacţionare. Activitatea politică a organizaţiilor democratice şi progresiste este interzisă. Toate cuceririle democraţiei guatemaleze, stabilite prin constituţia din 1871, au fost reduse la zero.

În Guatemala există posibilitatea practică de unire a forţelor opoziţioniste pentru a contracara dictatura. În nordul ţării acţionează detaşamente de partizani. Unităţile forţelor armate insurgente luptă în apropierea oraşelor Guatemala şi Escuintla. Trupele guvernamentale nu pot totdeauna să înfrunte mişcarea de partizani care se bazează pe cercurile cele mai largi ale opiniei publice democratice şi progresiste.

(După ziarul mexican **Politica**)

sprijinul S..U.A. pentru lira sterlină şi ostilitatea partidului său faţă de politica externă americană. Dar ei trebuie să ia în considerare propria lor poziţie internaţională şi nu-şi pot permite s-o pericliteze pentru a uşura situaţia guvernului britanic. Poate că dacă preşedintele conferinţei de la Londra ar fi propus pur şi simplu o misiune de pace a Commonwealthului şi apoi i-ar fi lăsat pe ei să-i numească pe membrii misiunii, preşedinţii şi prim-miniştrii ar fi salutat ideea cu entuziasm. Dar insistenţa lui Wilson ca misiunea să aibă un conducător britanic a dezvăluit imediat că se făcea o încercare de a folosi Commonwealthul pentru crearea unei misiuni de tip Gordon Walker — adică o misiune, în esenţă, de acord cu politica S.U.A. în Vietnam. Prin alianţa sa vădită cu primul ministru australian, sir Robert Menzies, Wilson a intensificat această impresie, în timp ce consultările lui stînjenite cu reprezentanţii celorlalte dominioane albe au părut să justifice temerile că guvernul laburist continuă să gîndească din punct de vedere al „vechiului club" al Commonwealthului. Nici nu se putea folosi o tactică mai bună pentru a crea impresia că Commonwealthul este folosit pentru obiective occidentale. În săptămîna în care s-a produs fiasco-ul bombardierelor B-52 americane, trebuia să fie evident că orice misiune cu orientare occidentală urma să fie respinsă de Pekin şi de Hanoi — şi acest lucru era desigur perfect înţeles de către delegaţiile africane.

Această nefericită lipsă de comunicare între Wilson şi conducătorii africani a constituit marea slăbiciune a planului său. De la Dar-es-Salaam, Lusaka sau Accra, lumea este văzută în cu totul altă perspectivă decît de la Londra. De la ultima conferinţă a Commonwealthului, Chombe, ajutat de americani, a cîştigat puterea la Leopoldville ; bombardamentele asupra Vietnamului de nord şi intervenţia militară a S.U.A. în Republica Dominicană par să-i fi consacrat pe americani în rolul noilor imperialişti. Imaginea simpatică a Americii creată de Kennedy a fost zdruncinată în ochii africanilor. Acesta este contextul în care privesc africanii sprijinul partidului laburist britanic pentru politica americană. Astfel, misiunea propusă de Wilson cu aprobarea Departamentului de Stat putea fi prezentată pur şi simplu drept o nouă versiune a „tratativelor fără condiţii" propuse de Johnson. După cum a declarat preşedintele Nyerere, „nu ni se permite să avem o atitudine la fel de critică măcar ca senatorul Fulbright".

Wilson ar fi trebuit să-şi dea seama de existenţa acestor sentimente în rîndul delegaţiilor africane şi asiatice. Nenorocirea este că diplomaţii britanici, în special cei din Africa,pur şi simplu nu-şi îndeplinesc sarcinile. În multe cazuri nu există nici un contact între reprezentanţii britanici şi popoarele noilor ţări africane, şi desigur nici înţelegere sau simpatie faţă de obiectivele guvernelor lor. Ignoranţa vizibilă a lui Wilson în ce priveşte efectul pe care îl va avea iniţiativa sa asupra opiniei africane şi asiatice trebuie să constituie un avertisment pentru el.

Datorită legăturilor lui cu Occidentul, U.R.S.S., China şi America Latină, Commonwealthul este excepţional de potrivit pentru medierea internaţională. Dar acest lucru devine posibil numai în măsura în care se renunţă la alinierile externe în cadrul activităţilor Commonwealthului. Ideea unei misiuni de pace era, în sine, justă. Dar pentru a reuşi ea avea nevoie de ajutorul şi colaborarea deplină a unor oameni ca Nyerere, Nkrumah, Ayub Khan. Iar preşedintele misiunii trebuia să fie un om care, deşi în termeni buni cu America, să nu fie, aşa cum este Wilson, identificat în mod public cu sprijinirea necritică a politicii S.U.A. Pînă cînd Marea Britanie, şi în special Marea Britanie laburistă, nu va recunoaşte că Commonwealthul nu mai este Imperiul Britanic, că majoritatea membrilor lui nu sînt angajaţi faţă de alianţa occidentală şi că cea mai mare forţă a lui constă în caracterul lui nealiniat, posibilităţile noului Commonwealth în problemele internaţionale vor rămîne nefolosite. Sarcina Marii Britanii — în special a Marii Britanii laburiste — este să deschidă ochii asupra lumii dinafara Europei şi Americii de Nord ; căci dacă va rămîne nefolosită prea multă vreme, forţa reală a Commonwealthului se va stinge şi va dispare.

John HATCH

THE WALL STREET JOURNAL.

NEW YORK

■

SCRIITORII ŞI POLITICA

ATUNCI cînd a respins invitaţia de a participa la recentul Festival al artelor de la Casa Albă din pricina „ororii şi neîncrederii" sale faţă de politica externă a S.U.A., poetul Robert Lowell a devenit imediat o figură controversată chiar pentru miile de cetăţeni care nu citiseră niciodată vreunul din poemele sale. 20 de colegi din domeniul literaturii l-au sprijinit printr-o telegramă adresată preşedintelui Johnson în care declarau : „Unii dintre noi sînt din ce în ce mai alarmaţi de o orientare în afacerile externe care pare din ce în ce mai beligerantă şi militaristă".

Incidentul a fost un nou prilej între cele din ultimul timp cînd scriitorul american, după perioada de relativă tăcere din anii 1950—1960, a părăsit cafeneaua pentru a se ocupa direct de ceea ce romancierul Henry Adams din secolul al XIX-lea numea cîndva „marele mister american al democraţiei şi guvernării". În aprilie, de pildă, peste 400 de scriitori şi artişti au semnat un apel care a ocupat o jumătate de pagină în *New York Times*, chemînd la „încetarea imediată a bombardamentelor asupra Vietnamului de nord". Luna trecută, criticul Lewis Mumford a numit politica ţării în Vietnam o „insultă morală", iar mai recent, poetul şi dramaturgul Archibald MacLeish a întrebat dacă „Vietnamul şi Republica Dominicană înseamnă că nu mai sîntem acea naţiune idealistă pe care o reprezentam în primul război mondial..."

„Scriitorii americani sînt mai puţin angajaţi din punct de vedere politic decît scriitorii oricărei alte ţări mari", afirmă James A. Michener, autorul recentului roman „Izvorul", şi unul din puţinii scriitori americani care a fost militant pe arena politică. El adaugă însă că scriitorii din S.U.A. „ajung din urmă în mod tardiv restul lumii". Michener şi alţi autori subliniază că acest nou sentiment al angajării contrastează violent cu starea de spirit a oamenilor de litere din deceniul 1950—1960, cînd mulţi scriitori se simţeau izolaţi într-o societate pe care o considerau „îngrăşată şi neghioabă".

„O temă literară persistentă este şi decalajul dintre valorile proclamate şi valorile reale din viaţa americană", subliniază criticul Irving Howe, redactorul responsabil al revistei *Dissent*, unul din numeroşii scriitori care protestează împotriva politicii externe a S.U.A. „În perioada Eisenhower nu exista o problemă precisă. Exista un sentiment de îngrijorare, dar nimic din ceea ce scriitorii pot formula într-o problemă concretă. Astăzi însă, scriitorii sînt frămîntaţi de discrepanţa violentă dintre politica internă a ţării, pe care au tendinţa să o aprobe, şi politica externă, pe care o consideră revoltătoare".

Un astfel de scriitor frămîntat este romancierul Philip Roth, care s-a alăturat lui Robert Penn Warren, Mary McCarthy şi altora în sprijinirea lui Lowell. „Mulţi dintre noi, cei care l-am sprijinit pe preşedintele Johnson în alegeri, ne simţim astăzi trădaţi sau extrem de tulburaţi, afirmă Roth, ale cărui lucrări tratează mai mult complexităţile relaţiilor personale decît probleme politice. Este vorba de această prăpastie între ceea ce preşedintele Johnson face şi ceea ce credem noi că ar trebui să facă. Situaţia internaţională este gravă şi am considerat că nu este momentul să menajăm Casa Albă".

Deşi mulţi scriitori sînt de acord că angajarea oamenilor de litere în problemele politice reprezintă o „meditaţie legitimă" asupra poziţiei internaţionale a ţării, sînt alţii care exprimă unele critici. Howe susţine că majoritatea scriitorilor actuali, spre deosebire de cei din anii de depresiune de după 1930 — sînt lipsiţi de „un punct de vedere coerent asupra societăţii şi de o înţelegere de perspectivă a lucrurilor. Astăzi nu cunoaştem angajarea care era caracteristică anilor de după 1930, cînd scriitorii erau adesea angajaţi faţă de sisteme întregi de idei politice".

Deşi scriitorii de astăzi au o atitudine critică faţă de numeroase aspecte ale vieţii americane, ei au în general mai puţine certitudini ideologice, şi cu excepţia „noilor radicali", ca, de pildă, Le Roi Jones, dramaturgul de culoare, contestă mai puţin frecvent trăsăturile fundamentale ale sistemului american. Într-adevăr, uneori ei atribuie o oarecare mistică abilităţii sistemului politic de a rezista şi de a se menţine. În piesa sa din 1960 „Să învingă cel mai bun", Vidal înfăţişează doi candidaţi extremişti care se anulează unul pe celălalt în lupta pentru preşedinţie, făcînd astfel posibilă apariţia unui moderat „fără prestigiu". Unul dintre personaje pare a vorbi în numele lui Vidal: „Nu-l subestima. Oameni fără prestigiu sînt aleşi de obicei preşedinţi, iar forţa, răspunderea sau onoarea, le asigură trăsăturile caracteristice, adesea destul de bine".

Această schimbare a atitudinii cercurilor literare faţă de putere l-ar fi indignat pe Henry Adams, al cărui punct de vedere în secolul al XIX-lea în sensul că „puterea este o otravă", iar „viaţa publică

La Chicago, un grup de demonstranți pentru drepturile civile

este vulgară", a persistat la cea mai mare parte a scriitorilor secolului al XX-lea. În același timp există cîteva indicii în sensul că mulți scriitori găsesc în politică material pentru literatură, așa cum au făcut romancieri europeni ca André Malraux.

Deși sînt zguduiți de tendințele politicii externe, mulți scriitori recunosc că președintele Kennedy a fost cel care a inspirat interesul oamenilor de litere pentru politică. „Kennedy a recunoscut importanța scriitorilor și le-a dat sentimentul pătrunderii pe arena dezbaterilor naționale", iată modul în care prezintă lucrurile Roth.

Pare neîndoielnic că președintele Johnson ar dori să continue o asemenea recunoaștere a scriitorilor și artiștilor. În cursul recentului său „Festival al artelor" de la Casa Albă, președintele a declarat celor aproximativ 100 de oaspeți, printre care s-au aflat personalități ca Saul Bellow, John Hersey și Marc Van Doren, că în eforturile lor creatoare artiștii „acționează în direcția păcii care eliberează omul, astfel încît să atingă cea mai deplină afirmare a spiritului său".

Cu toate acestea, mulți scriitori rămîn suspicioși față de președinte și îi acordă prea puține concesii. „Cultura a devenit la modă, afirmă Howe ; Johnson se gîndește că, dacă Kennedy a recunoscut arta, de ce n-ar putea s-o recunoască și el ?" Mailer adaugă : „Johnson are poate o personalitate interesantă, dar este obositor și plictisitor în public. Președintele nu inspiră dragoste sau sentimente puternice".

Între timp, scriitorii continuă să se întrebe îngrijorați dacă îi ascultă vreodată cineva. Astfel, Michener afirmă : „Un mare număr de oameni sînt astăzi consternați în fața complexității societății, în fața viitorului, se întreabă încotro ne îndreptăm. În astfel de momente, ei își întorc de obicei privirile spre romancieri pentru a obține un îndreptar sau o clarificare". MacLeish nu este de acord. „Nu cred că cineva îi ascultă vreodată pe scriitori. Noi nu ne ascultăm decît unii pe alții".

Indiferent cine sînt cei care îi ascultă, scriitorii vorbesc astăzi tot mai deschis, mai energic și mai frecvent despre problemele politice actuale.

Elliot CARLSON

COMBAT
LE JOURNAL DE PARIS

PARIS

ADEVĂRATA ALTERNATIVĂ

DACĂ AR FI VRUT cu tot dinadinsul să demonstreze imposibilitatea candidaturii sale, Gaston Defferre nu ar fi trebuit să acționeze altminteri.

Prima greșeală în lansarea produsului : chiar și în cazul în care președintele Republicii este ales prin vot universal, este mai bine să nu se provoace în mintea publicului o confuzie supărătoare între candidat, președinție și o marcă de cremă de ras. Mulți au considerat că recurgerea la ficțiunea unui „domn X" a fost un tertip pueril, și acest lucru i-a îndepărtat imediat pe mulți oameni serioși. Înainte de a se impune în Franța, metodele americane vor trebui să-și dovedească eficacitatea în America însăși ! În orice caz, prin ducerea pînă la absurd a metodei amintite, ni s-a oferit următorul spectacol : în locul unui candidat înconjurat de o echipă de colaboratori modești și eficienți, am asistat la exercițiul de salt mortal al unui strălucit și zgomotos trust al creierului, prezentînd un campion care avea în mai mică măsură aceste calități. Văzînd cum Defferre a semnat cu promptitudine o carte scrisă de talentații săi suporteri, oamenii au început să se întrebe dacă nu era un om de paie fără strălucire acționat de alții.

Și aceasta ne duce la o a doua greșeală, la fel de gravă. Pentru a urma unui personaj istoric era necesară o personalitate de dimensiuni asemănătoare, care să fi dobîndit celebritatea în slujba contemporanilor sau pe tărîmul științelor, artelor și literelor. Era nevoie de un prestigiu, de o prezență, de o strălucire... Dl Defferre nu a înțeles că în lipsa strălucirii era prudent să insiste asupra programului.

REFLECTOR

Ce a făcut Bundestagul în ultimii patru ani ?

Cel de-al patrulea Bundestag și-a încheiat lucrările. Dar a făcut oare și o treabă bună ? În goana după obținerea simpatiilor alegătorilor, în ultimele cîteva zile au fost adoptate peste 30 de proiecte de legi, mai puțin din grijă pentru interesele statului, cît în speranța că astfel corpul electoral va putea fi amăgit.

Dar este oare alegătorul chiar atît de prost ? Nu cumva acest suprazel al Bundestagului îl va indispune și mai mult ? Dezbaterea în cadrul căreia s-a discutat dacă nu ar fi mai bine să se reducă și mai mult timpul pentru discutarea proiectelor de legi a dăunat prestigiului parlamentului. Ne va scuti oare noul Bundestag de asemenea spectacole ?

Bundestagului îi trebuie aproape un an pînă să se acomodeze cu munca sa. Nici al cincilea Bundestag nu va face excepție, mai ales că vor apărea numeroși deputați noi, fără experiență în munca parlamentară. Experiența arată de asemenea că lunile dinaintea unor alegeri nu sînt deosebit de propice pentru munca legislativă ; și chiar în al doilea și al treilea an al unei perioade legislative, deputații sînt supuși la numeroase presiuni determinate de diferitele alegeri comunale sau pentru landtaguri.

În activitatea sa, cel de-al patrulea Bundestag a avut mult de suferit din cauza crizelor guvernamentale și a diferitelor „afaceri". Înlocuirea lui Adenauer cu Erhard nu s-a desfășurat atît de lin cum spera coaliția guvernamentală U.C.D.—U.C.S. În acele timpuri coaliția nu avea adesea nici timp și nu arăta nici interes pentru activitatea legislativă. De-abia împlinise Bundestagul un an că s-a și văzut pus în fața afacerii Spiegel. Apoi a venit, printre altele, criza provocată de viceamiralul Heye, împuternicitul pentru problemele Bundeswehrului, care a criticat fățiș modul cum sînt conduse forțele armate ale R.F. Germane. Prejudiciile ar fi fost mai mici dacă nu s-ar fi încercat mai întîi să se mușamalizeze această afacere. Cel de-al cincilea Bundestag poate să tragă învățăminte și de aici.

(După **Die Zeit**, Zürich)

Situația din Coreea de sud

După 12 ani, Coreea de sud continuă să fie o sursă puternică de nemulțumiri pentru Statele Unite. Armatele se află de-a lungul zonei demilitarizate. Cheltuielile militare sînt ridicate atît pentru Coreea de sud cît și pentru Statele Unite, iar problemele politice și economice care au apărut ca urmare a dezmembrării țării, a războiului și a conducerii lipsite de orice fel de imaginație nu sînt, în marea lor majoritate, soluționate în Coreea de sud.

12 ani de viață în condiții de pace provoacă schimbări în concepții. Dar în Coreea de sud guvernul se menține pe poziții anticomuniste. El este gata să trimită 2 500 de soldați în Vietnamul de sud. Cu toate acestea tot mai mulți coreeni din sud consideră că reunificarea cu nordul comunist nu ar fi numai posibilă ci și avantajoasă. În rîndul poporului crește convingerea că în condițiile comunismului coreenii trăiesc mult mai bine decît trăiește populația din sud cu ajutorul americanilor. De la terminarea războiului, americanii au investit în Coreea de sud peste 3 miliarde de dolari. Dar venitul pe cap de locuitor este de circa 80 de dolari pe an. Zece la sută din coreenii care trăiesc în sudul țării, adică aproape 3 milioane de oameni, sînt șomeri sau semi-șomeri. În toată Coreea de sud inflația este în toi. Această limitare a posibilităților și creșterea nemulțumirilor față de politica guvernului provoacă o tendință spre reglementarea relațiilor cu Coreea de nord.

Coreenii văd că în nord nu există șomaj, există produse din abundență, iar apartamentele, electricitatea, asistența medicală și învățămîntul sînt sau gratuite sau foarte ieftine.

(După **U.S. News and World Report**)

Întrucît Defferre nu este dintre cei care provoacă pasiuni, pro sau contra sau care dezlănţuie entuziasm, el putea să se descurce la rigoare promiţînd ţării o politică nouă. Şocul psihologic ar fi putut să ia naştere din ideea-forţă. În loc de aceasta, ni se anunţă revenirea pe calea atentismului, după ce şi de Gaulle, cel puţin în vorbe şi atitudini, o părăsise.

Defferre ar fi avut nevoie în primul rînd de un program şi de certitudinea că acesta va fi aplicat.

Aici ajungem la a treia greşeală, care ţine de aritmetica politică. Se pare că Defferre n-a înţeles că majoritatea absolut necesară pentru succesul la primul tur de scrutin este egală cu jumătate plus unul din alegători. Oamenii din trustul creierului sînt de o inteligenţă strălucită ; membrii cluburilor — cu excepţia cazurilor în care copiază pe oamenii partidelor tradiţionale în ceea ce au ei mai prost — sînt cît se poate de simpatici ; statele majore ale partidelor solicitate să adere la federaţie sînt pătrunse de importanţa lor şi nu ar renunţa la fotoliul lor nici pentru cea mai frumoasă federaţie din lume. Dar punînd toate acestea în aceeaşi sticlă, şi chiar scuturînd-o, nu alegi mare lucru. Voturile nu se cîntăresc, ele se numără şi, în cazul alegerilor prezidenţiale, sînt necesare vreo 14 sau 15 milioane.

O uniune a întregii stîngi fără excepţie putea să creeze un curent, să-i antreneze pe cei şovăielnici. Or, Defferre şi-a început cariera de candidat printr-o excludere : prin refuzul arogant de a discuta cu acei care puteau să-i aducă 5 milioane de voturi. Ceea ce nu-l împiedica de altfel ca, în calculele sale, să considere drept sigure aceste 5 milioane de voturi. Şi, începînd de atunci, principala sa preocupare a fost aceea de a menaja simpatiile partidului M.R.P. ale cărui efective, potrivit mărturisirii şefilor lui, sînt reacţionare şi antisocialiste. În felul acesta, Defferre a ajuns la paradoxul de a face din Fontanet şi Lecanuet (lideri ai M.R.P.) arbitrii desemnării unui candidat „de stînga" în alegerile prezidenţiale.

Trebuie să recunoaştem însă primarului Marsiliei meritul de a fi limpezit dezbaterea ; demonstrînd imposibilitatea unei operaţiuni de centru-dreapta (să spunem lucrurilor pe nume !), el a curăţat terenul pentru o candidatură unică a stîngii şi a pregătit, fără să vrea, „alternativa" speranţei. Acum, stînga este cea care trebuie să treacă la acţiune.

F. FONVIEILLE-ALGUIER

THE TIMES

LONDRA

TURCIA ŞI FIRMELE PETROLIERE OCCIDENTALE

CEL MAI IZBITOR FENOMEN îl constituie astăzi în Turcia violenţa campaniei de acuzaţii la adresa firmelor petroliere străine care activează în această ţară, campanie care se duce cu o frenezie crescîndă în ultimele opt luni. S-au şi făcut auzite cereri de a se naţionaliza pur şi simplu resursele petroliere ale Turciei şi se crede în general că legea petrolieră turcă va fi modificată drastic, ţinînd seama de aceste acuzaţii şi cereri.

De luni de zile, presa de stînga turcă acuză firmele capitaliste occidentale şi în special marile trusturi petroliere americane de a fi extorcat Turciei milioane de dolari pe an prin impunerea unor preţuri exorbitante la petrolul brut importat şi prin faptul că au transferat în mod ilegal profituri masive din Turcia.

În mare parte, această atitudine este atribuită faptului că orice manifestare de stînga, chiar de factura cea mai blîndă, a fost tabu în Turcia pînă în 1960, adică timp de aproape 40 de ani. ...Acum, în această campanie se manifestă de asemenea şi tendinţele de antiamericanism, care au sporit în mare măsură de cînd au fost încurajate anul trecut de către guvernul Inönü, pe motivul că Statele Unite nu au sprijinit Turcia, în conflictul cipriot.

Drept rezultat se poate auzi strigătul „petrolul turcesc pentru turci". Conducătorii de taxiuri au fost obligaţi să cumpere numai benzină de la staţiile care vînd carburanţi de provenienţă turcă. Pe toate zidurile marilor oraşe au apărut proclamaţii. Studenţii au demonstrat. Profesorii de la universităţile din Ankara şi Istanbul au jucat un rol important în această chestiune. De curînd, în această problemă a intervenit şi armata turcă.

Turcia este departe de a fi una din marile ţări producătoare de petrol ale lumii, aşa cum sînt vecinii săi, Irakul şi Iranul. Producţia de petrol brut satisface numai aproximativ o treime din necesităţile interne ale Turciei, astfel că nici nu este vorba să mai rămînă ceva pentru export. O bună parte din aceste dificultăţi izvorăsc fără îndoială din faptul că Turcia nu a reuşit pînă acum să găsească mari zăcăminte petroliere.. Este adevărat că în ultimii trei ani s-a descoperit petrol de bună calitate de către firmele Shell şi Mobil în regiunea Sürt, în sud-estul Turciei, dar producţia totală a cîmpurilor petroliere turceşti continuă să fie de numai aproximativ 800 000 tone metrice pe an, faţă de 83 de milioane de tone metrice în Iran sau 106 milioane în Kuweit. Societatea de explorare turcă T.P.A.O. resimte o oarecare amărăciune faţă de faptul că numai societăţile străine au descoperit pînă acum petrol de calitate.

Principalul personaj în spatele campaniei de naţionalizare este Ihsan Tapaloglu, preşedintele T.P.A.O., care pare să aibă dorinţa de a înfiinţa un mare imperiu petrolier naţional, care să includă producţia, comercializarea şi transportul petrolului turc, plus o industrie petrochimică care ar urma să fie dezvoltată ulterior. Tapaloglu a reuşit să intereseze armata în problema petrolieră şi a electrizat de curînd atmosfera politică vorbind despre acest subiect în faţa a 100 de generali. Se afirmă că ofiţerii armatei terestre sînt cititori asidui ai unei virulente reviste — *Yön* (Direcţia) care a jucat un rol important în campania împotriva societăţilor petroliere străine şi se poate afirma că atît curentul naţionalist cît şi cel de stînga din forţele armate încep să fie deosebit de interesate de problema petrolului. Dar ceea ce a atîţat cel mai mult focul este apropierea alegerilor generale din octombrie.

Asupra parlamentului turc se exercită presiuni puternice pentru a amenda legea petrolieră în favoarea T.P.A.O. şi în detrimentul societăţilor străine.

Frankfurter Allgemeine

ROLUL SPANIEI

ÎN TIMPUL unei vizite oficiale a unei delegaţii de parlamentari francezi la Madrid, cu prilejul unui schimb de păreri cu ziariştii, deputatul francez Moulin a surprins prin propunerea sa ca Spania să se pregătească să preia rolul de pînă acum al Franţei în organizaţia militară occidentală, în cazul unei ieşiri a Franţei din N.A.T.O. sau al unei slăbiri a relaţiilor franceze cu comunitatea atlantică. Ziarele din Madrid au evitat în mod prudent să ia atitudine faţă de această idee. Poate pentru că în cercurile politice ale capitalei spaniole domneşte o anumită confuzie despre atitudinea pro şi contra unei aderări la comunitatea atlantică ; probabil însă că guvernul de la Madrid ar vrea să lase ca această problemă să se discute în momentul de faţă mai curînd de către foruri străine decît de cele spaniole.

Evoluţia politică în vestul Mării Mediterane, în primul rînd în spaţiul strîmtorii Gibraltar, contradicţiile franco-americane şi slăbirea relaţiilor dintre Paris şi N.A.T.O. au dat în ultimele luni şi săptămîni o nouă importanţă poziţiei spaniole la poarta vestică a Mării Mediterane. Relaţiile Spaniei cu Statele Unite, devenite mai cordiale sub preşedinţia generalului Eisenhower, intraseră într-o anumită criză în prima perioadă a erei Kennedy. Această epocă a proastei dispoziţii a trecut. Relaţiile americano-spaniole sînt determinate în ce priveşte partea americană în principal de considerente strategico-militare. Interesul Washingtonului pentru Spania a devenit şi mai evident, cînd, după întreruperea tratativelor anglo-spaniole asupra acordării unor licenţe şi asupra trimiterii de tehnicieni britanici în vederea construirii de fregate pentru flota de război spaniolă, amiralitatea londoneză a anulat exerciţiile maritime britanico-spaniole în strîmtoare, care avuseseră loc în mod regulat timp de şase ani. Washingtonul a luat atunci locul partenerului de manevre al Spaniei, care renunţase să mai participe.

Dacă şi în urmă cu o jumătate de an planificatorilor strategiei de la Washington poziţia spaniolă le părea de cea mai mare însemnătate, această apreciere s-a întărit şi mai mult în ultimele luni şi săptămîni. Slăbirea colaborării franceze în N.A.T.O. ameninţă să provoace un gol în vestul Mării Mediterane.

În Spania, părerile faţă de o intrare în N.A.T.O. sînt împărţite. În timp ce generalul Franco şi cercurile influente din politică şi armată erau gata şi mai sînt şi acum gata să adere la Pactul Atlanticului, chiar dacă oficial se manifestă tăcere în momentul de faţă. În acelaşi timp, opoziţia unor state N.A.T.O. faţă de o colaborare cu Spania face ca, pentru guvernul de la Madrid, discutarea publică a problemei N.A.T.O. să fie dificilă. Aceasta explică probabil şi refuzul presei spaniole de a comenta propunerea deputatului francez Moulin.

Werner SCHULZ

GYULA KÁLLAI

În ziua de 30 iunie Gyula Kállai, noul președinte al Guvernului Revoluționar Muncitoresc-Țărănesc Ungar, a depus jurămîntul în fața lui Istvan Dobi, președintele Consiliului Prezidențial al R. P. Ungare.

Gyula Kállai s-a născut la 10 iulie 1910 în localitatea Berettyujfalu într-o familie de mici meseriași. După terminarea studiilor secundare el a urmat cursurile universităților din Debrețin și Budapesta. În această perioadă — după 1930 — el a fost unul dintre organizatorii și conducătorii activi ai mișcării studențești de stînga.

În anul 1931, Gyula Kállai a fost primit în rîndurile partidului comunist. Datorită activității sale politice, în 1939 a fost aruncat în închisoare. După ce a fost pus în libertate, partidul i-a încredințat sarcina de a lucra în redacția ziarului Népszava. În perioada anilor 1941—1944, Gyula Kállai a luat parte activă la lupta antifascistă. El a fost unul dintre organizatorii demonstrațiilor antihitleriste de la 15 martie 1942. Alături de János Kadar, el s-a aflat în timpul celui de-al doilea război mondial în fruntea mișcării de rezistență din Debrețin. În perioada ocupării țării de către Germania fascistă, Gyula Kállai a militat activ pentru unirea tuturor forțelor patriotice în lupta împotriva cotropitorilor hitleriști, fiind membru al comitetului de conducere al Frontului Maghiar, ca delegat din partea partidului comunist.

După eliberarea Ungariei, Gyula Kállai a fost ales membru al C.C. al Partidului Comunist Ungar. În anul 1946, el a devenit secretar de stat al Președinției Consiliului de Miniștri ; în același timp a îndeplinit funcția de redactor al ziarului Szabadság. În anii următori, Gyula Kállai a lucrat ca șef de cabinet al președintelui republicii. Apoi a fost timp de cîțiva ani șeful secției culturale a C.C. al partidului. Între 1949—1951 el a deținut funcția de ministru al afacerilor externe. În anii 1954—1955 Gyula Kállai a îndeplinit diferite funcții pe linie culturală iar apoi a devenit adjunct al ministrului culturii. După iulie 1956 a exercitat din nou funcția de șef al secției culturale a Comitetului Central.

În timpul contrarevoluției din toamna anului 1956, Gyula Kállai a luat parte, printre primii, la reorganizarea partidului. El a devenit membru al Biroului Politic și secretar al C.C. al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar. În Guvernul Revoluționar Muncitoresc-Țărănesc, Gyula Kállai a fost numit ministru al culturii, funcție pe care a îndeplinit-o pînă la 28 ianuarie 1958, după care a devenit ministru de stat. În februarie 1959, Gyula Kállai a devenit prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R. P. Ungare.

Deputat în Adunarea Națională din partea județului Hajdu-Bihar, Gyula Kállai este și președintele Consiliului Național al Frontului Popular Patriotic. În anul 1960, cu prilejul împlinirii vîrstei de 50 de ani, el a fost decorat cu Ordinul Steagul Roșu al Muncii.

La jumătatea lunii trecute (15—19 iunie) o delegație a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar, condusă de Gyula Kállai, a făcut o vizită prietenească în țara noastră.

C. V.

Conferința Mondială a Populației

Conform rezoluției 820, adoptată la cea de-a XXXI-a sesiune a Consiliului Economic și Social (C.E.S.) al O.N.U., între 30 august—10 septembrie a.c., va avea loc la Belgrad, sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite, a II-a Conferință Mondială a Populației.

Prima Conferință Mondială a Populației s-a ținut la Roma în anul 1954. Această conferință a contribuit mult la cunoașterea pe plan internațional a problemelor demografice, a încurajat și orientat cercetările științifice în acest domeniu.

Conferința de la Belgrad va avea un caracter și mai larg reprezentativ ; va fi o reuniune științifică a experților în materie de populație și de probleme conexe, veniți din toate părțile lumii. Obiectivele conferinței sînt următoarele : îmbunătățirea cunoașterii problemelor relative la populație, îndeosebi aspectele demografice pe care le pune dezvoltarea economică și socială ; stimularea interesului pentru cercetarea științifică și strîngerea de date privind problemele demografice ; creșterea eficacității lucrărilor în acest domeniu.

Problemele demografice vor fi examinate la scară mondială în timpul conferinței, dar ele vor fi legate mai ales de condițiile care predomină în țările în curs de dezvoltare, unde populația crește într-un ritm rapid și unde problemele dezvoltării economice și sociale se pun cu o deosebită acuitate. Într-un număr de țări în curs de dezvoltare, procentul anual de creștere a populației depășește în prezent 3 la sută, ceea ce este suficient pentru a dubla numărul locuitorilor lor în aproximativ 23 de ani. Dificultatea de a întrece viteza acestei creșteri a populației printr-o expansiune mai rapidă a producției se adaugă altor obstacole de care se lovește dezvoltarea economică și socială. Această dificultate majoră se complică și datorită fluxului crescînd de migrări din mediul rural la orașe. Unele guverne au hotărît să ia măsuri urmărind să modifice tendințele de creștere și de localizare a populației în scopul accelerării progresului economic și social, iar alte guverne studiază posibilitatea de a aplica măsuri similare. Pentru a lua hotăriri în cunoștință de cauză în materie de politică demografică națională și pentru planificarea eficace a programelor de dezvoltare, este necesar să se cunoască exact situația demografică a țării, evoluția probabilă a acestei situații într-un viitor previzibil și raporturile acestor schimbări cu necesitățile de investiții, dezvoltarea agricolă și industrială, cererile și oferta de produse alimentare, situația mîinii de lucru, a învățămîntului, a locuințelor și altele. Este necesar de asemenea, să se dispună de elemente de apreciere asupra factorilor care influențează fecunditatea, mortalitatea, migrațiunea, creșterea și structura populației.

Toate aceste probleme, pe lîngă altele, vor forma obiectul dezbaterilor celei de a II-a Conferințe a populației.

Potrivit rezoluției Consiliului Economic și Social, prin care a fost autorizată convocarea conferinței, secretarul general al O.N.U. a invitat să participe la această reuniune experți care să reprezinte : guvernele statelor membre ale Organizației Națiunilor Unite sau statele membre ale instituțiilor specializate, organizații nequvernamentale cu statut consultativ pe lîngă Consiliul Economic și Social care desfășoară o activitate științifică strîns legată de problemele ce vor fi examinate la conferință.

Fiecare stat membru al O.N.U. și membrii instituțiilor specializate, ca și organizațiile nequvernamentale dotate cu statut consultativ pe lîngă C.E.S., pot desemna un observator care să urmărească lucrările conferinței.

Fiecare participant va putea prezenta un memoriu tratînd o problemă în legătură cu temele ce vor fi dezbătute de conferință. Conferința nu va adopta recomandări sau rezoluții, dar lucrările sale vor aduce un aport substanțial la aprofundarea studiilor întreprinse în prezent în lume în problemele demografice.

R. P. Română va fi reprezentată la această conferință de un grup de specialiști care vor prezenta aspecte ale problemelor demografice din țara noastră.

A. T.

Presa acum 50 de ani

Guvernul Portugaliei examinează în continuare eventualitatea unei intervenții armate în actualul conflict. Ziarele consideră că Portugalia ar urmări realizarea unei înțelegeri cu Anglia în această privință. După o știre apărută în Il Messaggero, o misiune specială portugheză ar fi trecut de curînd prin Paris, în drum spre Londra.

■

La Paris a avut loc solemnitatea transportării rămășițelor pămîntești ale lui Rouget de Lisle, autorul Marseillezei, la Domul Invalizilor. Cortegiul, format la Arcul de Triumf, a avut în fruntea sa pe președintele Poincaré, pe membrii guvernului și ai parlamentului și pe membrii corpului diplomatic.

■

Primul ministru suedez Hammarskjoeld a declarat că guvernul său studiază măsurile necesare pentru eventualitatea în care menținerea păcii nu ar mai fi posibilă pentru Suedia, cu toate eforturile depuse.

■

Se telegrafiază din New York că Edison a acceptat să facă parte dintr-o comisie însărcinată cu studierea unor mijloace destinate să limiteze efectele distrugătoare ale acțiunii submarinelor. Se anunță că Edison ar fi inventat un aparat cu ajutorul căruia se vor putea limita în viitor nenorocirile pricinuite de activitatea submarinelor.

■

1915. Pentru prima oară se folosește luneta-telescopică la mitralieră

BREVIAR

29 iunie

Tovarășul Gogu Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R. P. Române, s-a înapoiat în Capitală, venind din Uniunea Sovietică, unde a participat la lucrările celei de-a XVIII-a ședințe a Comitetului executiv al C.A.E.R., care a avut loc la Leningrad.

Au început lucrările celei de-a 39-a sesiuni a Consiliului Economic și Social al O.N.U. (E.C.O.S.O.C.) la care Republica Populară Română participă pentru prima oară ca membră a Consiliului. Delegația R. P. Române este condusă de Mircea Malița, adjunct al ministrului afacerilor externe.

Între 21-29 iunie 1965 a avut loc la Mamaia cea de-a douăzeci și una ședință a Comisiei permanente C.A.E.R. pentru industria carboniferă.

Cu prilejul prezenței la Paris a președintelui Uniunii Scriitorilor din R. P. Română, Demostene Botez, ambasadorul R. P. Române, V. Dimitriu, a oferit un cocteil în saloanele ambasadei, la care au participat Jean de Beer, secretar general al Pen-clubului francez, Pierre Lyautey, președintele Societății oamenilor de litere din Franța, Pierre Emmanuel, directorul editurii **Seuil.**

1 iulie

Mohammed El Fasi, președintele Consiliului executiv al U.N.E.S.C.O. și rector al universităților din Maroc, a fost primit de Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe. În aceeași zi, oaspetele a făcut o vizită la Academia R. P .Române, unde a fost primit de președintele Academiei, acad. Ilie Murgulescu, și la Institutul Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, unde a fost primit de președintele I.R.R.C.S., Ion Pas.

3 iulie

A sosit în Capitală, la invitația Comisiei de politică externă a Marii Adunări Naționale a R. P. Române, o delegație parlamentară franceză condusă de Maurice Schumann, președintele Comisiei de afaceri externe a Adunării Naționale Franceze. Din delegație fac parte deputații Georges Delatre, Xavier Deniau, Claude Delorme, Edmond Duchesne, Roger Dusseaulx, Robert Manceau, André Raust și Michel Mopin, secretar.

Mircea Malița, adjunct al ministrului afacerilor externe, șeful delegației R. P. Române la cea de-a 39-a sesiune a Consiliului Economic și Social al O.N.U., a oferit un dineu în cinstea conducătorilor unor delegații aflate la sesiune.

4 iulie

Între 29 iunie și 3 iulie 1965 în orașul Constanța a avut loc ședința a XX-a a Comisiei permanente C.A.E.R. pentru industria de petrol și gaze.

5 iulie

Președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Române, Ion Gheorghe Maurer, împreună cu Alexandru Bîrlădeanu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, a primit delegația parlamentară franceză condusă de Maurice Schumann, președintele Comisiei de afaceri externe a Adunării Naționale Franceze. La întrevedere, care s-a desfășurat într-o atmosferă cordială, au participat Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, Teodor Marinescu, președintele Comisiei de politică externă a M.A.N.

Maurice Schumann, însoțit de ambasadorul Franței la București, Jean Louis Pons, a făcut o vizită ministrului afacerilor externe, Corneliu Mănescu, cu care a avut o convorbire.

La Pekin s-a deschis cea de a VI-a conferință a miniștrilor poștelor și telecomunicațiilor din țările socialiste.

La al 8-lea Congres mondial al Uniunii Internaționale a Arhitecților, deschis la Paris, participă din R. P. Română o delegație condusă de Nicolae Bădescu, președintele Comitetului de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare.

6 iulie

La invitația președintelui Consiliului de Miniștri al R. P. Române, Ion Gheorghe Maurer, a sosit la București într-o vizită oficială primul ministru al Republicii Somalia, Abdirazak Haji Hussein.

Primul ministru este însoțit de Ahmed Yusuf Dualeh, ministrul afacerilor externe, Ahmed Shire Egal Lawaha, șeful de cabinet al primului ministru, Hassan Nur Elmi ambasadorul Republicii Somalia în Tanzania, și alte persoane oficiale.

Primul ministru al Republicii Somalia împreună cu persoanele oficiale care-l însoțesc au depus o coroană de flori la Monumentul Eroilor Patriei.

Președintele Marii Adunări Naționale a R. P. Române, Ștefan Voitec, a primit delegația parlamentară franceză condusă de Maurice Schumann, președintele Comisiei de afaceri externe a Adunării Naționale Franceze, care face o vizită în țara noastră.

În cadrul dezbaterilor Consiliului Economic și Social al O.N.U. de la Geneva, a luat cuvîntul șeful delegației R. P. Române, Mircea Malița, adjunct al ministrului afacerilor externe.

POȘTA REDACȚIEI

Dumitru Gheorghe, Brașov și Dumitru Luican, București. **Transmiterea fotografiilor planetei Marte — pe care așa după cum se presupune, nava cosmică Mariner 4 le va lua la 14 iulie de la o distanță de numai 9 600 km, — va dura într-adevăr 8 ore, așa cum scrie în revista Lumea, nr. 26, iar nu 8 minute, cum presupuneți dv. Nu este vorba aici de timpul în care semnalele luminoase pot străbate distanța dintre Marte și Pămînt ci de complicatul proces al transmiterii fotografiilor în cod, care ia un timp considerabil. Iată de ce nici nu se prevede ca din nenumăratele fotografii pe care urmează să le facă Mariner 4 să fie transmise pe Pămînt mai mult decît circa 20. Dacă nava cosmică își va îndeplini misiunea cu succes, ceea ce ar contribui la dezlegarea unora dintre misterele planetei Marte (de pildă, cel care înconjoară ciudatele canale marțiene), vom relata amănunțit despre această importantă cucerire științifică și despre condițiile în care s-a realizat.**

Ioan Cărbunaru, Vișeul de Sus. **Ne reproșați că în nr. 26 nu am fi scris nimic despre evenimentele din Algeria. Deschideți din nou revista la pag. 2 și veți vedea că rubrica „Lumea într-o săptămînă" începe cu articolul Alger — Situația politică. Evoluția evenimentelor a fost consemnată în continuare în nr. 27 (pag. 4 — Alger — După amînarea conferinței afro-asiatice) precum și în numărul de față.**

Gh. Țîru, București. **Fiind șeful statului, președintele Kasavubu are un rang ierarhic mai înalt decît primul ministru Chombe. În practică însă deciziile politice sînt adoptate de primul ministru.**

Nicolae Caraghеorghe, București. **Maluku Selatan este una din insulele care formează arhipelagul Indoneziei.**

Alexandru Maior, Tîrnăveni. **Nu există, în momentul de față, o regiune cu caracteristicile indicate de dv.**

Ion Călin, Ploiești. **Termenul de acreditare a ambasadorilor proprii este la latitudinea fiecărui stat. Despre scrisorile de acreditare vom scrie mai pe larg la rubrica „Fișier". După plecarea ambasadorului R. S. F. Iugoslavia, Arso Milatovici, decanul corpului diplomatic din țara noastră este ambasadorul Greciei la București, Alexandru Arghiropulos.**

C. Iordache, Bîrlad. **Ideea de reportaj sugerată de dv. este interesantă. Vom studia posibilitățile de a-l realiza.**

I. Ionescu, Petroșani. **Ne pare rău, dar nu vă putem fi de folos în ce privește evaluarea tablourilor despre care ne scrieți.**

Vasile David, Pufești—Adjud. **Articolul pe care l-ați citit în ziarul Daily Worker se referă la o inițiativă unilaterală a primului ministru Eshkol. A face pronosticuri, de felul celor solicitate de dv., ar fi un lucru hazardat. Pentru stadiul actual al relațiilor interarabe, recitiți articolele publicate pînă acum.**

L. Vilazo, Fălticeni. **Nu sîntem în posesia datelor statistice care vă interesează.**

E. Victor, Craiova. **Contribuția statelor neangajate la cauza întăririi păcii merită o atenție specială. Avînd în vedere și importanța problemelor securității europene credem, într-adevăr, că la rubrica „Puncte de vedere" ar trebui să se acorde un spațiu mai larg decît pînă acum opiniilor constructive în aceste direcții.**

George Radici, Lovrin—Sînnicolaul Mare. **Regretăm dar numărul din revistă care vă lipsește din colecție este de multă vreme epuizat.**

Vasile Blănaru, Iași. **Orice cititor, fără excepție, se poate adresa revistei noastre, încredințat că va primi răspuns la „Poșta redacției" dacă problemele pe care le ridică sînt în legătură cu preocupările Lumii.**

Grigore Marcu, Zalău. **Va veni și rîndul articolului așteptat de dv.**

Al. Bleaj — Gherla. **După cum am mai arătat, într-un număr recent, Jack Ruby, asasinul lui Oswald, așteaptă, într-o închisoare americană, definitivarea sentinței.**

Valeriu Străinu-Iorgovan, Luqoj. **În prezentarea personalităților politice românești din trecut se ține seama de orientarea principală a activității lor, de contribuția pe care au adus-o la sporirea prestigiului internațional al României. În legătură cu problemele pe care le studiați vă sfătuim să intrați în contact direct cu autorul articolului.**

Iosif Kastner, Sînmartin, Arad. **În sensul strict al cuvîntului, alchimia este pseudo-știința care se ocupă cu încercările de a transforma metale obișnuite, ca plumbul sau cuprul, în argint sau aur. Dar încercările de acest fel au implicat totdeauna procedee chimice și ca atare această pseudo-știință a fost strîns legată de dezvoltarea chimiei însăși.**

În fapt, timp de multe secole, istoria alchimiei s-a confundat cu istoria chimiei.

Nu se cunoaște data exactă a apariției alchimiei. Primele scrieri în această direcție datează din secolele III sau IV ale erei noastre, dar ele se referă la o activitate în plină înflorire. Se crede că primii alchimiști au apărut în secolul I. Alchimia, originară din Alexandria, s-a dezvoltat ulterior prin secolul V, în Asia Mică, și mai ales în lumea arabă, care cunoștea, de asemenea, ideile alchimiștilor chinezi.

Interesul pentru alchimie a fost stîrnit în Europa după secolul al XI-lea. Cu timpul, alchimiștii au început să se preocupe de obiective mai practice și mai realiste decît fabricarea aurului. Unul dintre cei mai mari alchimiști din această categorie a fost Paracelsus, citat în reportajul despre Elveția la care vă referiți dv. El și-a propus să creeze medicamente pe bază de metale, fondînd astfel iatrochimia (chimia medicamentelor), precursoarea farmacologiei moderne. El și urmașii săi foloseau limbajul alchimiștilor, dar ca spirit erau adevărați chimiști.

Speranța de a obține bogății fabuloase prin transformarea unor materiale ieftine n-a dispărut ușor. Dar, cu vremea, alchimiștii au ajuns să fie tratați ca niște șarlatani, la fel ca și astrologii, ghicitorii, spiritiștii etc.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Română

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

O producţie a studioului „Mosfilm"

Scenariul : Anatoli Granberg, Abram Room
Regia : Abram Room
Imaginea : Leonid Krainenkov

Cu : A. Senghelaia, Natalia Maliavina, Igor Ozerov, Oleg Basilaşvili, Vladislav Strjelcik, Leonid Gallis, Grigori Gai

BRĂŢARA DE GRANATE

DUPĂ NUVELA LUÍ

A. KUPRÍN

UZINELE CHIMICE

victoria

Comuna Floreşti
Regiunea Ploieşti

produc

ANVELOPE

pentru : **autoturisme, microbuze, autocamioane, autobuze, tractoare, maşini agricole, motociclete, scutere, biciclete.**

LUMEA — PUBLICITATE

Produse de calitate superioară, foarte bine apreciate în ţară

2 lei

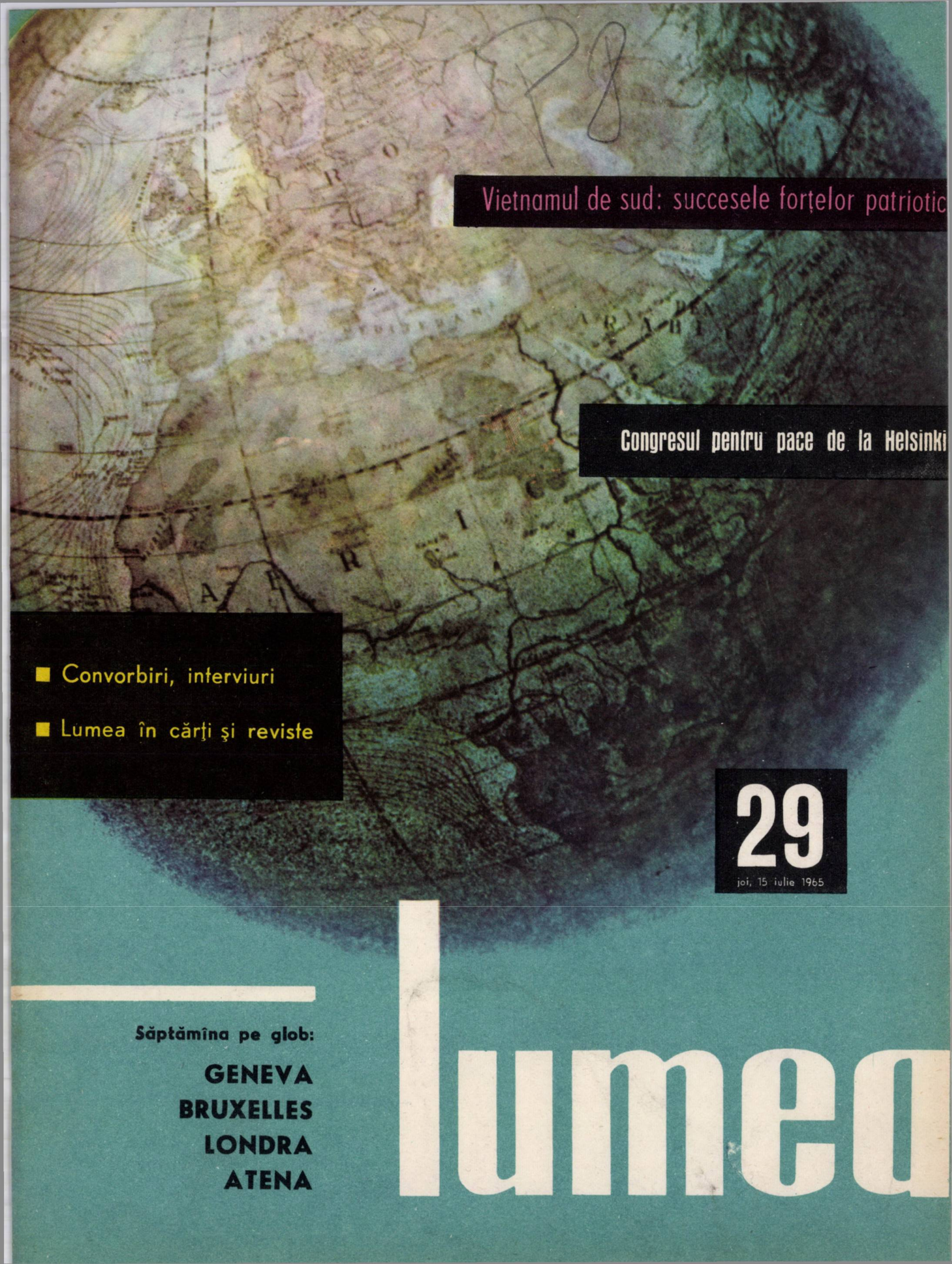

Vietnamul de sud: succesele forțelor patriotic

Congresul pentru pace de la Helsinki

- Convorbiri, interviuri
- Lumea în cărți și reviste

29
joi, 15 iulie 1965

lumea

Săptămîna pe glob:

GENEVA
BRUXELLES
LONDRA
ATENA

HELSINKI

Cu prilejul deschiderii
Congresului Mondial al Păcii,
delegația
Comitetului pentru apărarea păcii
din Vietnamul de sud,
în frunte cu Dinh Ba Thi,
oferă prezidiului
un steag simbolic.

GENEVA

O ședință plenară
a celei de-a 39-a sesiuni
a Consiliului Economic și Social O.N.U.

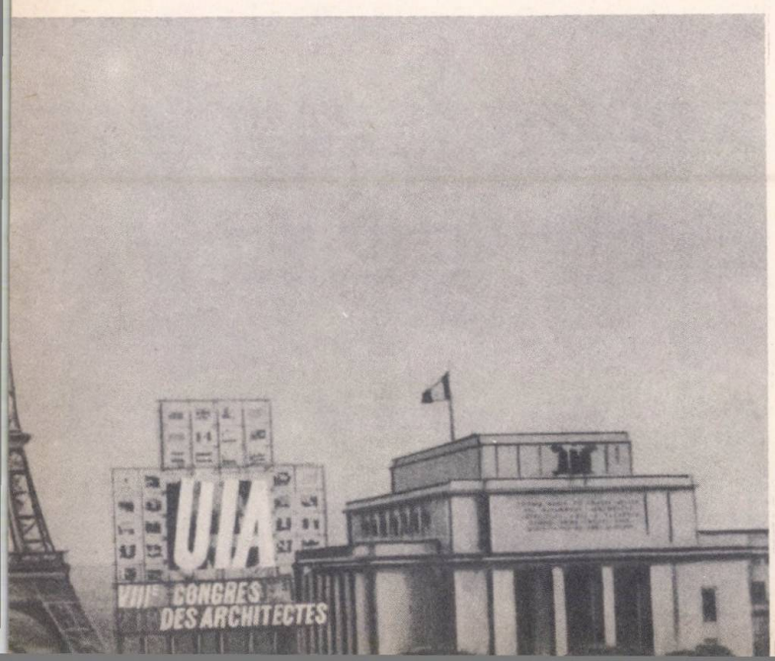

PARIS

La Palatul Chaillot au avut loc dezbaterile
celui de-al 8-lea Congres
al Uniunii Internaționale a Arhitecților.

Anul III
Nr. 29 (90)

Joi
15 iulie
1965

sumar

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

p. 2 HELSINKI — Congresul Mondial pentru Pace. **Nic. Ionescu**
3 ULAN BATOR — Aniversarea revoluției mongole. **N. Pătrașcu**
4 BRUXELLES — „Fotoliul gol". **Florica Șelmaru**
6 WASHINGTON — Rocada. **Sergiu Verona**
7 LONDRA — Substratul unei manevre. **John Gritten**
8 SANTO DOMINGO — Compromisurile. **Eugen Pop**
ATENA — Soluționarea crizei. **C. Alexandroaie**
9 ROMA — Vizitele președintelui Saragat. **Radu Pascal**
10 SANAA — Un dialog dificil. **Ștefan Cornu**
PARIS — O reuniune agitată. **Georges Dascal**

ARTICOLE, REPORTAJE

p. 11 Prezența României socialiste în lume. **Cristian Popișteanu**
13 Succese în dezvoltarea economică a țărilor socialiste. **N. N. Constantinescu**
18 Vietnamul de sud : Ofensiva forțelor patriotice. **Eugeniu Obrea**
20 Parisul cultural în iunie. **Dana Gheorghiu**

CONVORBIRI, INTERVIURI

p. 15 Ahmed Yusuf Dualeh, ministrul de externe al Republicii Somalia
16 Jean-Louis Pons, ambasadorul Franței la București
17 Acad. Emil Condurachi

PE URMELE ISTORIEI

p. 22 Reprezentanții mișcării pentru pace din România la Congresul de la Bruxelles (1936). **Ion Babici**

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

p. 24 Între ficțiune și realitate. **Riana Lupu**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

p. 26 Le Monde Diplomatique, New York Times, Frankfurter Allgemeine, Il Giorno, Le Monde

FIȘIER

p. 31 P.E.N.-Clubul

BREVIAR, POȘTA REDACȚIEI

Prestigiul României

izvorăște din înțeleapta politică internă și externă elaborată și aplicată sub conducerea partidului. Realizările obținute de poporul român sînt apreciate în toate țările lumii (pag. 11)

Agresiunea americană

împotriva poporului vietnamez este sortită eșecului. Ocupanții sînt urmăriți pretutindeni de ura și împotrivirea populară (pag. 18). Schimbarea ambasadorului american la Saigon nu reprezintă și o schimbare de politică (pag. 6). Guvernul englez recurge la manevre tot mai complicate pentru a reduce la tăcere criticile provocate de sprijinul pe care îl acordă intervenției americane în Vietnam (pag. 7)

Economia statelor socialiste

a făcut progrese însemnate din punct de vedere al greutății specifice în producția mondială. Forța lor economică, în continuă creștere, reprezintă un factor extrem de important al vieții internaționale (pog. 13)

Cu prilejul zilei de 14 iulie,

ambasadorul Franței la București Jean-Louis Pons ne vorbește despre țara sa și despre stadiul și perspectivele relațiilor româno-franceze (pag. 16). Ministrul de externe al Somaliei, Ahmed Yusuf Dualeh, ne-a acordat un interviu în care s-a referit la vizita făcută în țara noastră și la unele aspecte ale realității somaliene și africane (pag. 15)

Contribuția reprezentanților români

la Congresul universal pentru pace organizat la Bruxelles în 1936 a ilustrat atașamentul profund al poporului nostru față de cauza nobilă a păcii (pag. 24)

HELSINKI

Corespondență de la
Nic. IONESCU

Congresul Mondial pentru Pace

„Un singur popor sau un singur individ nu vor putea elimina pericolul de război. Numai eforturile conjugate ale popoarelor vor permite să se atingă acest țel" — declara în anul 1949, la primul Congres al partizanilor păcii, eminentul om de știință și prieten al oamenilor, Frederic Joliot-Curie.

Este astăzi de necontestat că mișcarea pentru apărarea păcii a devenit cea mai vastă mișcare de masă contemporană. Mărturie a acestui adevăr este Congresul Mondial pentru Pace, independență națională și dezarmare generală, ale cărui lucrări se desfășoară în capitala Finlandei. Aproape 1 400 de delegați din 96 de țări — printre care și membrii delegației române conduse de acad. Athanase Joja — au sosit aci pentru a-și uni și coordona eforturile în vederea sporirii eficienței luptei lor.

Însemnătatea acestui forum al păcii este scoasă în evidență de faptul că el s-a întrunit într-un moment în care situația internațională s-a agravat simțitor ca urmare a intensificării agresiunii imperialiste în mai multe regiuni ale lumii. Acest lucru a fost de altfel subliniat și de John Bernal, președintele Consiliului Mondial al Păcii, în cuvîntarea de deschidere a lucrărilor. El a definit totodată principala sarcină a actualului congres și anume examinarea situației create în urma agresiunii S.U.A. în Vietnam. „Ceea ce conferă acestui congres o mare importanță este amploarea reacției popoarelor din lumea întreagă împotriva acestui război brutal și absurd și — mai ales, reacția poporului american însuși. Sarcina noastră aci este de a găsi mijlocul de a concretiza această posibilitate în modul cel mai eficace".

Într-adevăr, lucrările de pînă acum ale congresului au demonstrat că principala temă care a stat în atenția delegaților a fost problema vietnameză. Încă din prima zi au fost prezentate rapoartele pe tema „Sprijinirea de către popoarele lumii a poporului vietnamez în lupta sa dreaptă pentru independență, unitate și pace". Soli ai locuitorilor celor două părți ale Vietnamului, care și-au încredințat armele pentru cîteva zile tovarășilor lor, au venit la congres pentru a spune reprezentanților din aproape toate țările lumii, adevărul despre suferințele poporului vietnamez, despre lupta sa sfîntă.

„In timp ce noi sîntem reuniți în această incintă, a declarat delegatul sud-vietnamez Dinh Ba Thi, forțele armate ale imperialismului american și ale agenților săi, folosind obuze, bombe cu napalm, produse chimice toxice și gaze, nave și avioane militare, continuă să semene suferințe și moarte nu numai în Vietnamul de sud, ci în întregul Vietnam". Populația sud-vietnameză, a spus el, iubește pacea și dorește cu ardoare să fie liniștită și fericită. După aproximativ un secol de dominație colonială neîntreruptă și nouă ani de rezistență pentru recucerirea independenței și a libertății, și a doua zi după încheierea acordurilor de la Geneva din 1954, nimeni nu dorea nimic mai mult decît să-și făurească în pace o existență fericită și să-și reconstruiască pacea. Dar au urmat teroarea, imixtiunea și apoi agresiunea directă, astfel încît poporul vietnamez a fost din nou nevoit să se apere cu arma în mînă.

Le Dinh Tham, conducătorul delegației R. D. Vietnam, a subliniat că singura cale pe care se poate ajunge la o încetare a războiului din Vietnam este cea expusă în Declarația din 8 aprilie 1965 a Adunării Naționale a R. D. Vietnam. Poporul vietnamez cere să se respecte acordurile de la Geneva asupra Vietnamului, ca trupele americane să fie retrase din Vietnamul de sud, ca americanii să înceteze imediat bombardamentele și toate actele de provocare împotriva R. D. Vietnam. Ambii delegați vietnamezi și-au exprimat recunoștința pentru faptul că congresul a hotărît să intituleze prima zi a lucrărilor sale — „Ziua Vietnamului".

A doua zi a lucrărilor ședinței plenare a fost consacrată rapoartelor legate de obiectivele incluse în titulatura congresului :

Raportul privind eliberarea popoarelor aflate încă sub jugul colonial, păstrarea suveranității naționale și apărarea acesteia împotriva oricărei încălcări — a fost prezentat de delegatul algerian Benguettat. Un coraport privind situația din Republica Dominicană a fost citit în plenară de Abel Rodriguez, din Santo Domingo, ceea ce a prilejuit o adevărată demonstrație de solidaritate a tuturor participanților la congres cu lupta dreaptă a poporului dominican, victimă a intervenției străine.

Problema interzicerii armelor nucleare și a tuturor aspectelor legate de aceasta, a constituit obiectul raportului prezentat de delegatul australian, dr. Lawes, în timp ce despre zonele denuclearizate, alte măsuri de dezarmare parțială, eliminarea trupelor și bazelor militare străine, desființarea pactelor și blocurilor militare etc. — a vorbit delegatul Indiei, Malavya.

Lichidarea rămășițelor celui de-al doilea război mondial, securitatea europeană și tratatele de pace, — acestea au fost temele cuprinse în raportul citit în fața delegaților de către reprezentantul Poloniei, O. Michalski. Despre suveranitatea economică a națiunilor și dreptul acestora de a-și alege singure propriul lor tip de dezvoltare economică și comercială, de cooperare internațională, a vorbit în raportul său delegatul chilian O. Poblete.

Raportul asupra consecințelor sociale și economice ale cursei înarmărilor și reconversiunea producției de război în producție de pace a fost prezentat de delegatul sovietic A. Korneiciuk, iar problemele legate de crearea unei atmosfere favorabile păcii au constituit obiectul raportului susținut de canonicul Collins din Marea Britanie.

După prezentarea rapoartelor, luni au început dezbaterile în cadrul celor șapte comisii ale congresului. Membrii delegației țării noastre au desfășurat o intensă activitate în cadrul comisiilor de lucru, acționînd în spiritul politicii de cooperare internațională și coexistență pașnică a statului român.

Un interes deosebit l-au stîrnit lucrările din cadrul Comisiei I, unde sînt dezbătute probleme legate de agresiunea împotriva Vietnamului. Vorbitorii, printre care delegați din Franța, U.R.S.S., Canada, R.P. Chineză, S.U.A., și-au exprimat sprijinul față de lupta dreaptă a poporului vietnamez pentru independență, unitate și pace. Delegatul român Octav Livezeanu, vicepreședinte al I.R.R.C.S., care a luat cuvîntul în această comisie, a subliniat printre altele că întregul popor român condamnă cu hotărîre acțiunile S.U.A., cere încetarea lor imediată și își exprimă solidaritatea cu poporul vietnamez, care dă lovituri puternice agresorilor.

Problemele eliberării popoarelor de sub jugul colonial și cuceririi independenței lor depline au fost dezbătute în cadrul Comisiei a II-a. Delegatul român, Radu Beligan, care a luat cuvîntul printre alții, a subliniat că, alături de statele devotate cauzei păcii, România militează fără încetare pentru libertatea și independența tuturor popoarelor, pentru dreptul lor inalienabil de a dispune de propria lor soartă.

Peste 40 de delegați au participat la dezbaterile din cadrul Comisiei a III-a, consacrate problemei interzicerii armelor nucleare și problemei zonelor denuclearizate. România, a subliniat prof. univ. George Ivașcu, se pronunță cu hotărîre pentru interzicerea și distrugerea armelor nucleare și, cel puțin în prima etapă, pentru ca statele să-și asume angajamentul de a nu folosi primele această armă.

România se pronunță pentru crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii și chiar pe continente întregi, cum sînt Africa și America de Sud. După cum se știe, țara noastră depune eforturi perseverente în vederea transformării Balcanilor într-o zonă denuclearizată, o zonă a păcii și cooperării internaționale.

În legătură cu aceasta, în cursul dezbaterilor comisiei, delegatul Evanghelidis, din partea delegației partizanilor păcii din Grecia, tratînd problemele zonelor denuclearizate, s-a referit pe larg la propunerea făcută încă din 1957 de guvernul român, la eforturile acestuia pentru a se realiza în Balcani și în regiunea Mării Adriatice o zonă fără arme nucleare.

În Comisia a IV-a, unde au fost dezbătute problemele legate de lichidarea consecințelor celui de-al doilea război mondial, conducătorul delegației române, acad. Athanase Joja, a subliniat printre altele : „Sistemul de securitate europeană va deschide calea în vederea abordării într-o manieră adecvată a problemelor litigioase ale continentului nostru, probleme avînd o influență negativă în ceea ce privește destinderea internațională. În acest sens o contribuție importantă la îmbunătățirea climatului internațional, la eliminarea pericolelor care amenință pacea, ar fi încheierea Tratatului de pace cu Germania". „În stadiul actual al evoluției internaționale, considerăm că este imperios necesar să se realizeze o coexistență pașnică activă, bazată pe intensificarea constantă a schimburilor economice și culturale între țările avînd sisteme social-politice diferite."

Costin Murgescu, membru corespondent al Academiei R. P. Române, vorbind din partea delegației române în Comisia a V-a, a atras atenția asupra relației dintre dezvoltarea economică internă a fiecărei țări și colaborarea economică internațională. Vorbitorul a constatat că apare o contradicție între năzuința tuturor popoarelor spre progres și anumite forme practicate astăzi

în relațiile internaționale. Criticînd aceste forme promovate de imperialism și neocolonialism, Costin Murgescu a atras atenția asupra necesității luptei pentru asigurarea și întărirea suveranității naționale a fiecărui popor asupra tuturor resurselor naturale și bogățiilor existente în limitele teritoriale ale statului respectiv. Delegatul român a subliniat necesitatea eliminării în relațiile economice internaționale a tuturor practicilor incompatibile cu principiul dreptului suveran al fiecărui popor de a-și hotărî soarta, necesitatea promovării unor forme de cooperare corespunzătoare cerințelor epocii noastre.

În Comisia a VI-a, care dezbate probleme legate de consecințele sociale și economice ale cursei înarmărilor, delegatul român Nestor Ignat, președintele Uniunii Ziariștilor din R.P. Română, a subliniat între altele că „poporul nostru are convingerea că poate fi frînată cursa înarmărilor și că în toate țările poate să aibă loc o conversiune de la producția de război la producția de pace. Este evident că efortul urmărind lichidarea înapoierii unor vaste regiuni ale globului, lichidarea flagelului foamei, a lipsei de cultură, a lipsei de mijloace sanitare etc. care bîntuie încă într-o mare parte a lumii, ar putea reprezenta una din direcțiile cele mai fertile spre care ar putea fi canalizate energiile risipite la ora actuală în activitatea cea mai neproductivă a omenirii".

În Comisia a VII-a, delegatul Justin Moisescu, mitropolitul Moldovei și Sucevei, a vorbit despre necesitatea creării în lume a unei atmosfere favorabile păcii, despre rolul culturii, al religiei și educației puse în slujba păcii.

În momentul de față lucrările congresului au intrat în ultima etapă. Comisiile definitivează și iau în discuție comunicările care vor fi prezentate congresului. Ele vor fi înregistrate de acesta fără discuții și vor fi inserate în Cartea Congresului. Joi seara are loc ședința de închidere, după ce în prealabil se va adopta un document oficial.

Helsinki, 13 iulie

ULAN BATOR

Aniversarea revoluției mongole

Raportul prezentat cu prilejul celei de-a 44-a aniversări a sărbătorii naționale a Republicii Populare Mongole în cadrul ședinței festive, care a avut loc la Ulan Bator, a sintetizat progresul Mongoliei în perioada care s-a scurs de la victoria revoluției. Din ziua de 11 iulie 1921 cînd Suhe Bator a creat primul guvern popular al țării, Republica Populară Mongolă a străbătut calea unor transformări economice și culturale profunde. În 1959 a fost terminată cooperativizarea gospodăriilor araților, ceea ce a dus la afirmarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie.

În momentul de față poporul mongol traduce în viață cu succes prevederile celui de-al treilea plan cincinal al țării. În ultimii șapte ani — se arată în datele statistice publicate recent la Ulan Bator — producția globală industrială a crescut de 2,4 ori. Au fost construite și reconstruite numeroase întreprinderi printre care la loc de frunte se situează complexul industrial de la Darhan. Prevederile noului cincinal sînt de așa natură încît pînă în 1970 producția industrială a țării se va dubla iar ponderea ei în ansamblul economiei naționale va ajunge la 51 la sută. Ca un rezultat direct al dezvoltării sale economice, Republica Populară Mongolă a reușit să asigure mari posibilități pentru exportul diferitelor produse.

Pe planul dezvoltării culturale, a 44-a aniversare a revoluției populare mongole

→

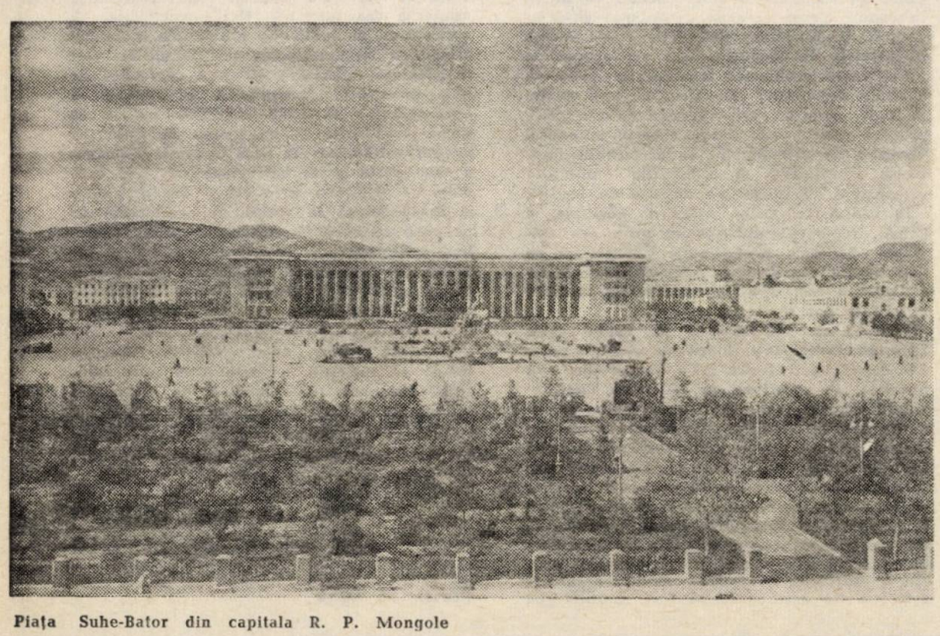

Piața Suhe-Bator din capitala R. P. Mongole

REFLECTOR

După formarea noului guvern algerian

După ce a fost anunțată formarea noului guvern algerian, Consiliul Revoluției și Consiliul de Miniștri sînt organele care asigură conducerea Algeriei. Potrivit declarațiilor colonelului Boumedienne, Consiliul Revoluției rămîne „instanța supremă a statului", iar Consiliul de Miniștri „va trebui să execute hotărîrile autorităților superioare". În acest fel, atribuțiile altădată de competența președintelui Republicii vor fi asigurate de cele două organe conducătoare. Colonelul Boumedienne este în același timp președinte al Consiliului Revoluției, prim-ministru și ministru al apărării. Promulgarea noii Constituții va permite o definire mai precisă a atribuțiilor președintelui Republicii, Consiliului Revoluției și Consiliului de Miniștri. Pe de altă parte, noua Adunare Națională, care va fi aleasă la o dată încă nefixată, va fi însărcinată în principiu cu elaborarea legilor. În sfîrșit, partidul F.L.N. va avea drept sarcină, potrivit declarației din 5 iulie, „să elaboreze și să orienteze, să însuflețească și să controleze, fără a se substitui statului". El va fi reorganizat și va avea un nou secretariat.

Cauzele remanierii guvernamentale din Irak

Prelungirea ostilităților din Kurdistan, modalitățile și ritmul de realizare a uniunii cu R.A.U., negocierile cu trustul Irak Petroleum Company — acestea sînt, scria încă la 7 iulie **Times**, problemele controversate în Irak ; cotidianul londonez aprecia de asemenea că este probabil o remaniere guvernamentală. Remanierea s-a produs și ziarul irakian **Al Bilad** a confirmat pronosticul confratelui britanic : „Nu mai există armonie între punctele de vedere ale membrilor Consiliului de Miniștri". Acordul între guvern și partidul unic din Irak — Uniunea socialistă arabă — pare să nu fi fost perfect. „Numeroase organisme guvernamentale au adoptat o atitudine ostilă față de Uniune" — scria **Al Saura Al Arabiya**, organul oficial al acestui partid. În apropierea aniversării revoluției din 1958 — 14 iulie — presa irakiană a consacrat numeroase articole temei unității naționale „pentru apărarea cuceririlor pe care țara le datorează revoluției".

Alegeri în Laos

La 18 iulie vor avea loc în Laos alegeri. Mai exact, 15 000 de persoane — în special ofițeri, funcționari, notabilități — vor alege 59 de deputați care de fapt nu vor reprezenta decît o infimă parte a populației. Prințul Sufanuvong a anunțat, încă din decembrie 1964, că partidul Neo Lao Haksat nu va participa la această consultare pe care a calificat-o drept „ilegală" și drept „o manevră frauduloasă". El cere alegeri generale, care să șteargă impresia deplorabilă a alegerilor din 1960, în întregime falsificate și la care au participat — în timpul campaniei electorale — pînă și agenți ai C.I.A. (după cum declară ziaristul american Arthur J. Dommen în cartea sa „Conflict în Laos", apărută la New York în 1964).

Goya, artist luptător

Galeria biografiilor lui Goya s-a îmbogățit cu o nouă operă, datorată scriitorului francez Saint-Paulien. Editura Plon din Paris publică noul volum sub titlul : „Goya, vremea sa, personajele sale". Cartea redă opera marelui pictor spaniol cu întreaga ei semnificație artistică, socială, umană. În finalul cărții, autorul ne invită să-l socotim pe Goya un luptător : „El a luptat pînă la ultima suflare. Să nu ne mirăm că mărturia sa artistică are cîteodată asprimea unui rechizitoriu. Trebuie să înțelegem că Goya nu s-a luat doar la întrecere cu viața ; el a și dominat-o !"

înregistrează succese la fel de importante. Mongolia se numără printre statele cu cel mai mare număr de studenți și elevi la mia de locuitori.

Festivitățile tradiționale prilejuite de aniversarea revoluției populare au durat trei zile. Nadomul — competiție sportivă care cuprinde întreaga țară — este un complex de întreceri la lupte, tragere cu arcul și călărie. Anul acesta, învingătorul tuturor etapelor în întrecerea sportivă a fost tînărul B. Munhbat, cunoscut în întreaga țară pentru succesele sale sportive internaționale.

După terminarea Nadomului, capitala Republicii Populare Mongole a găzduit parada militară și demonstrația oamenilor muncii consacrată sărbătorii naționale. În cuvîntarea rostită de generalul colonel J. Lhagvasuren, ministru pentru problemele armatei populare, a fost reafirmată politica externă de pace și colaborare internațională promovată de Mongolia populară, dorința de reglementare a problemelor litigioase și de consolidare a păcii în întreaga lume.

Festivitățile de la Ulan Bator au prilejuit o demonstrație vie a succeselor repurtate de poporul mongol sub conducerea Partidului Popular Revoluționar Mongol pe calea construirii socialismului și a dorinței sale de a-și aduce contribuția permanentă la cauza păcii și progresului în lume. „Poporul și partidul nostru — a declarat D. Maidar, membru al Biroului Politic al C.C. al P.P.R.M. — consideră că în actualele condiții în care forțele agresive și în primul rînd cercurile imperialiste din S.U.A. își intensifică tot mai mult acțiunile aventuriste, capătă o importanță de prim ordin consolidarea permanentă a prieteniei și colaborării țărilor socialiste, consolidarea unității și coeziunii partidelor comuniste și muncitorești".

N. PĂTRAȘCU

BRUXELLES

„Fotoliul gol"

În capitalele țărilor membre ale Pieței comune — și în alte capitale — reuniunea de săptămîna trecută a Consiliului de Miniștri al Franței era așteptată cu interes nedisimulat. În cursul după-amiezii de luni guvernul francez hotărîse ca experții săi să nu mai participe „pentru moment" la ședințele echipelor de lucru ale comisiei Pieței comune însărcinate să studieze „raporturile C.E.E. cu statele Maghrebului" și „reglementării referitoare la fructe și legume". Marți se făcuse cunoscut că abținerea privește deopotrivă toate viitoarele reuniuni avînd drept obiect extinderea activității C.E.E., iar reprezentantul permanent al Franței pe lîngă organismele comunitare de la Bruxelles, Jean-Marc Boegner, fusese invitat de guvernul său să vină la Paris. Nu „rechemat", ci „invitat" țineau să precizeze unii „integrationiști" versați în ale protocolului — explicînd că, în timp ce rechemarea are sensul unei măsuri definitive, invitarea nu implică decît un caracter temporar. Nuanța protocolară este fără îndoială exactă, dar un fotoliu gol nu este mai puțin un fotoliu gol. De unde nerăbdarea cu care părțile interesate așteptau reuniunea Consiliului de Miniștri de la Paris.

Nerăbdarea aceasta avea să fie dezamăgită. După consiliu însă, ministrul informațiilor, Alain Peyrefitte, s-a mulțumit să amintească ziariștilor textul pe care li-l citise cu o săptămînă înainte, cîteva ore după eșecul de la Bruxelles, și în care se arăta că guvernul francez a hotărît să tragă „consecințele economice, politice și juridice" ale situației create.

Măsurile adoptate de guvernul francez la începutul acestei săptămîni sînt astfel definite pe planul logicii formale, nota un comentator. Cercurile politice din Occident și observatorii se pierd însă în presupuneri referitoare la obiectivele concrete pe care Franța le urmărește. Sistematizînd opiniile care se emit în această privință, agenția „France Presse" le grupa în termenii următoarei alternative: sau Parisul vrea să folosească un prilej oportun pentru a repune în discuție întreaga politică de „integrare" vest-europeană; sau își propune numai ca, prin presiuni, să obțină ceea ce n-a putut obține prin negocieri, adică respectarea angajamentelor luate de cei cinci parteneri cu privire la modalitățile de funcționare a Pieței comune agricole. Și unele și celelalte din aceste interpretări omit faptul că — dat fiind interesul cunoscut al Franței, mare exportatoare de produse agricole, pentru realizarea unei piețe comunitare în acest domeniu — comisia Hallstein a încercat să folosească data-limită de 30 iunie pentru a subordona unei condiții politice extinderea atribuțiilor „Parlamentului" de la Strasbourg, deci unui pas pe drumul „supranaționalului", reglementările financiare în discuție. Săptămînalul parizian „L'Express", el însuși de tendință integrationistă, relatează că membrii comisiei Hallstein, „cam îmbătați" de speranța unui succes care li se părea apropiat, ajunseseră să creadă că „francezii vor trebui să accepte Europa politică, dacă vor Europa agricolă".

Al VIII-lea Congres Internațional de Arhitectură

Al VIII-lea Congres al Uniunii Internaționale a Arhitecților (U.I.A.), încheiat la Paris zilele trecute, a dezbătut problema formației arhitectului și, pornind de aici, problema formării tinerelor cadre de arhitecți.

Tematica congresului a stîrnit un mare interes, deoarece nu puțini au fost aceia care s-au întrebat în ultimele decenii dacă arhitectul trebuie să fie un artist sau numai un tehnician. Dacă este artist, de ce să-i mai cerem diplome, au spus unii, iar dacă este tehnician, cum poate evita concurența cu inginerii, mai specializați în anumite domenii? Înainte ca arhitecții înșiși să rezolve această problemă, au intrat în discuție inginerii, afirmînd că ei construiesc 1/3 din edificii în Franța, 1/2 în Anglia și mai mult încă în unele state americane și africane.

Era firesc, deci, ca în cadrul lucrărilor congresului de la Paris să se încerce a se da un răspuns la întrebările: „Ce formație trebuie să dăm studenților în arhitectură?" și „Care este viitorul acestei profesiuni?"

Iată, în legătură cu acestea, declarația cunoscutului arhitect francez Eugène Beaudouin, membru al Institutului, ales cu ocazia congresului președinte al Uniunii Internaționale a Arhitecților: „Profesia evoluează; pentru toate țările este deci evident că trebuie transformat și studiul arhitecturii în institutele de specialitate. În Franța, în mod special, datorită unei foarte solide tradiții, traversăm o perioadă dificilă: predarea arhitecturii e învechită, neadaptată. Ne străduim însă să ne adaptăm imperativelor epocii noastre. Această adaptare nu e o retragere, ci o fugă înainte. Numai astfel noi, arhitecții, ne vom putea menține poziția emerită printre gînditorii și creatorii orașului de mîine".

Al VIII-lea Congres al U.I.A. a fost precedat de ședințele a cinci comisii de lucru. În cadrul lor și-au adus contribuția și delegații R. P. Române: prof. arh. Horia Maicu în **Comisia de locuințe**, care s-a ocupat de „Rezolvarea problemei locuinței în țările în curs de dezvoltare" și „Crearea unui mediu adecvat pentru ansamblurile de locuințe", precum și prof. arh. Radu Laurian în cadrul **Comisiei de urbanistică**, ce a dezbătut problema „Conținutul și compoziția unităților urbanistice complexe ale zonelor de locuit".

În cadrul lucrărilor adunării generale a U.I.A., reprezentantul român, prof. arh. Nicolae Bădescu, președintele Comitetului de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistematizare a fost ales în unanimitate membru al comitetului executiv.

Stîrnind un viu interes în rîndul celor 2 500 de participanți, luările de cuvînt a peste 150 de arhitecți (între care și trei din țara noastră), au contribuit la adoptarea unei rezoluții cuprinzătoare. Iată cîteva din prevederile acestei rezoluții: învățămîntul în domeniul arhitecturii și urbanisticii să înceapă încă din școală, solicitîndu-se în acest sens sprijinul U.N.E.S.C.O.; să se ceară tinerilor un nivel înalt de cultură generală și științifică la admiterea în institutele de arhitectură; să fie create centre sau institute de cercetări în domeniul arhitecturii și urbanismului pentru a dezvolta cercetarea fundamentală și aplicată. De asemenea, au fost stabilite ca deziderate de bază asigurarea de contacte permanente cu Uniunea Internațională a studenților arhitecți pentru toate chestiunile de interes comun — mai ales în materie de programe de studii, practică și burse — precum și instituirea în cadrul U.I.A. a unui organism permanent de studiere a problemelor formației arhitectului.

În cadrul congresului s-a organizat o ședință în care s-a analizat situația femeilor arhitecte din diferitele țări participante. A rezultat că în multe țări arhitectele întîmpină dificultăți în exercitarea profesiunii lor atît în privința salarizării cît și a încrederii de care se bucură. Delegata R. P. Române a avut prilejul să arate condițiile optime de lucru, realizările și aprecierea de care se bucură arhitectele în țara noastră. România a luat parte și la cele două expoziții deschise cu prilejul congresului — una privitoare la învățămîntul în școlile de arhitectură de pe glob și cealaltă cuprinzînd proiecte elaborate de studenți. La primul Festival al filmului de arhitectură, desfășurat cu același prilej, „Arta monumentală" (scenariu și realizare de Nina Behar, operator Doru Segal) a fost distins cu o mențiune specială.

Lucrările celui de-al VIII-lea Congres U.I.A. au prilejuit contacte utile între arhitecții din toate țările lumii și un substanțial schimb de experiență. La încheierea lor s-a hotărît ca următorul congres al U.I.A. — cu tema **Orașul și mediul uman** — să aibă loc la Praga în anul 1967.

Prof. arh. Radu LAURIAN
Prof. arh. Mircea ALIFANTI

Paris, 13 iulie

Nu vom reveni aci asupra liniilor generale ale crizei astfel declanșate, despre care s-a scris pe larg în numărul nostru anterior. Dar se pune întrebarea care vor fi mai departe „consecințele economice, politice și juridice" ale celor întîmplate la Bruxelles în ultima noapte a lunii iunie. În primul rînd, dacă nu intervine nici o schimbare, miniștrii francezi nu vor participa la reuniunile „celor șase". Și aceasta nu privește numai pe miniștrii afacerilor externe și agriculturii. Valéry Giscard d'Estaing, de pildă, nu va fi prezent la Stresa la proiectata întîlnire din 19—20 iulie a miniștrilor de finanțe. Iar miniștrii care în mod uzual reprezintă Franța la Comunitatea Oțel-Cărbune și în Euratom nu vor pleca la Luxemburg și Bruxelles. De asemenea, funcționarii „itineranți", care veneau la Bruxelles pentru necesitățile diferitelor grupuri de lucru, nu vor mai aduce decît în mod excepțional contribuția lor la aceste lucrări. Singuri, funcționarii din categoria „reprezentanților permanenți", vor rămîne la posturile lor, dar sub conducerea adjunctului lui Jean-Marc Boegner, Ulrich.

Aceste măsuri ale guvernului francez nu au numai valoare simbolică. Cum în organele C.E.E. hotărîrile se iau în unanimitate — în orice caz pînă la 1 ianuarie 1966 cînd, potrivit calendarului comunitar, ar urma să intre în vigoare sistemul majorității — absența unuia dintre parteneri blochează automat activitatea acestor organe. Pentru a le repune în mișcare, nu există acum decît „calea diplomatică tradițională, aceea a Europei statelor", sublinia, în „Le Monde", Pierre Drouin. Adăugînd: „Totul ne face să credem că (Franța) vrea să lase cît mai mult timp crizei ca să se coacă, să profite de această perioadă de confuzie pentru a pune la încercare fibra europeană a partenerilor noștri și a vedea pînă unde sînt dispuși să meargă pe drumul concesiilor... Un asemenea spectacol, o asemenea perspectivă nu sînt de natură să displacă generalului de Gaulle".

Partenerii, în momentul de față, nu-și mai ascund consternarea. Dacă în primul moment cercurile oficiale de la Bonn — cu atît mai mult cu cît intrau în joc și considerente de ordin electoral — căutau să minimalizeze criza, comentînd-o cu un fel de îngăduitoare filozofie optimistă de circumstanță, par acum să caute căile unei înțelegeri cu Franța. „Ar trebui, scrie «Frankfurter Allgemeine Zeitung», cotidian apropiat cercurilor guvernamentale, să ne depărtăm întrucîtva de ideile care șochează pe generalul de Gaulle și felul în care el își reprezintă Europa — de ideea, spre pildă, a extinderii puterilor parlamentului de la Strasbourg". Și dacă în Italia „Il Popolo", organ democrat-creștin, ține să justifice poziția delegației italiene în sesiunea dramatică de la Bruxelles, nu este mai puțin adevărat că problemele Pieței comune și ale crizei în care a intrat au dominat convorbirile pe care președintele Saragat și ministrul de externe Fanfani le-au purtat cu oficialitățile vest-germane de-a lungul recentei lor vizite în Republica federală. Fapt cu atît mai semnificativ în ajunul întîlnirii de mîine Saragat — de Gaulle, cu prilejul inaugurării tunelului Mont Blanc. (Unii comentatori malițioși se întreabă dacă această festivitate va genera vreo idee care să scoată activitatea „celor șase" din tunelul în care se află acum).

În țări care, fără a fi membre ale C.E.E., sînt interesate de evoluția (sau involuția) ei, comentariile față de impasul actual nu lipsesc. În presa britanică de pildă se exprimă destul de limpede o decepție care decurge din proiectele de apropiere între C.E.E. și A.E.L.S.: cîtă vreme Piața comună nu-și va fi depășit dificultățile interne, ea va fi incapabilă să stabilească relații solide cu Marea Britanie sau cu alți vecini, scriu în esență unele ziare. Altele lasă să se simtă că afrontul din 1963, cînd Franța a împiedicat intrarea în C.E.E. a vechiului său aliat, nu a fost dat uitării. Cît despre ecourile în S.U.A. ale crizei de la Bruxelles, ele merită o atenție deosebită. La 7 iulie, deci cîteva zile după izbucnirea crizei, agenția „France Presse" constata că oficialitățile americane, deși fervente susținătoare ale „integrării" vest-europene, „refuză categoric orice comentariu asupra crizei Pieței comune europene". „Aceste cercuri, continua agenția franceză, sînt preocupate să evite orice ar putea compromite nădejdile care mai există în continuarea delicatelor negocieri tarifare ale rundei Kennedy". Două zile mai tîrziu, „New York Times" scria: „În cel mai bun caz, organizația celor șase a intrat în letargie pentru cîteva luni — în cel mai rău caz, comunitatea se va dezintegra, provocînd repercusiuni care vor afecta ansamblul structurii internaționale a comerțului, inclusiv investițiile americane în Europa occidentală și negocierile asupra reducerilor tarifare în runda Kennedy..." Și adăuga, cu o înțelegere oarecum nouă pentru poziția Franței: „Ca să fim cinstiți față de Franța, trebuie să recunoaștem că are de ce se plînge. Interesul principal al Franței în Piața comună este agricol. Or, Franța acceptase clauzele industriale, favorabile în special Republicii Federale Germane — cu condiția, acceptată în ianuarie 1962, ca partea agricolă să fie reglementată la 30 iunie 1965. N-a fost reglementată, și noile propuneri înaintate (de comisia Hallstein — n.n.) ar fi angajat Piața comună mult mai departe pe calea integrării politice. Această combinație era mai mult decît putea generalul de Gaulle să accepte..."

Poate că, în scurta vizită pe care a făcut-o la Paris pentru a participa la sesiunea de alaltăieri a consiliului atlantic, subsecretarul de stat american George Ball va fi atins și aceste probleme în întrevederea sa cu ministrul de externe francez Couve de Murville. De altfel mai trebuie oare precizat că întregul carusel al întrevederilor dintre miniștrii de externe, în marginea sesiunii atlantice, a avut în centru problema „fotoliului gol" al Franței? Cu ce rezultate — e o problemă de viitor, a unui viitor care, probabil, nu se va măsura în zile și poate nici în săptămîni.

Florica ȘELMARU

REFLECTOR

Aranjament în compensație între S.U.A. și Japonia

Surse oficiale de la Tokio afirmă că Statele Unite au oferit Japoniei un important aranjament în compensație cu privire la armament care implică livrarea de proiectile pămînt-aer „Nike" (72 de bucăți) în schimbul achiziționării de echipament militar japonez în valoare de aproximativ 200 de milioane de dolari. Se vorbește despre acest aranjament de vreo șase luni dar, deși japonezii nu au dat încă răspunsul definitiv, ei par să fi fost convinși de ultimele tactici comerciale ale Pentagonului.

Unul dintre agenții comerciali ai lui McNamara, Milton Blick, cunoscut ca director adjunct pentru ajutorul militar în Ministerul Apărării, pare să fi îmbunătățit eforturile precedente oferind cele 72 de proiectile pentru aproximativ o treime din prețul lor normal, plătibil în yeni, urmînd ca americanii să achiziționeze pentru contravaloarea acestei sume echipament militar în Japonia. Așa cum a declarat cineva din cercurile comerciale „cum s-ar putea concura oare o asemenea ofertă?"

Se crede că această „ofertă în compensație" a fost făcută deoarece altcineva, din Europa, a anulat o comandă de proiectile contractată în Statele Unite. Pentru experții militari japonezi, tentația de a poseda proiectile mai perfecționate, la o treime din prețul lor normal, este probabil irezistibilă, ținînd seama de bugetul relativ modest al Japoniei pentru armament (aproximativ 300 de milioane de lire sterline pe an).

Nu se explică de ce li s-a oferit japonezilor plata în yeni cînd aproape toate achizițiile lor de arme efectuate după terminarea cu trei ani în urmă a aranjamentelor de după războiul coreean au fost plătite în dolari.

Mai semnificativ e poate faptul, care nu este un secret nici la Tokio nici la Washington, că numeroase instalații militare americane din Extremul Orient sînt deposedate de utilajul lor pentru a fi folosit în Vietnam. Se resimte necesitatea înlocuirii lor în Coreea de sud, Taiwan, Filipine — după cît se pare chiar și din Australia și Noua Zeelandă.

Privind lucrurile sub această prismă, echipamentul achiziționat are desigur o legătură cu Vietnamul, deși guvernul japonez are motivele sale să se jeneze să afirme acest lucru.

Mii de cetățeni danezi au demonstrat împotriva politicii americane în Vietnam

WASHINGTON

Rocada

Evenimentul continuă să facă senzație. Poate că laconismul neobișnuit al forurilor diplomatice de la Washington contribuie la această stare de spirit. Înlocuirea neașteptată a ambasadorului Maxwell Taylor cu vechiul titular al acestui post, Henry Cabot-Lodge, a survenit într-o perioadă de „pauză diplomatică", într-un moment în care se reunțase chiar la obișnuitele declarații săptămînale ale președintelui și secretarului de stat. Ceea ce se știe este că hotărîrea nu a urmat filiera obișnuită : consultările cu „experții" oficiali în politica vietnameză. Președintele Johnson nu a anunțat pe nimeni asupra intenției sale. Deși liderii democrați din Congres au participat la dejunul obișnuit cu președintele, consacrat unei treceri în revistă a evenimentelor politice pregnante, ei au aflat știrea de pe banda teleimprimatoarelor. În orele care au precedat anunțarea hotărîrii prezidențiale, subsecretarul de stat William Bundy prezenta în fața unei subcomisii a Camerei Reprezentanților un raport asupra situației din Asia de sud-est, fără a evoca eventualitatea unei modificări în ierarhia diplomatică americană din Vietnamul de sud.

Întrebările puse de observatorii politici americani și de comentatorii principalelor editoriale au rămas fără răspuns. În fond, principala problemă este dacă în rocada de la Saigon se poate sau nu întrezări semnul unei modificări a orientării americane în Vietnam. Cei care răspund afirmativ citează unele momente mai semnificative din evoluția relațiilor președintelui Johnson cu „super-echipa" de la Saigon. Se spune că generalul Maxwell Taylor — teoreticianul și omul care a aplicat în practică politica „escaladării" în Vietnamul de sud — s-ar fi declarat nemulțumit de unele „rezerve" care ar mai exista în vîrfurile Administrației asupra necesității „de a duce pînă la capăt" politica de „escaladare".

Într-un ultim interviu acordat înaintea anunțării demisiei sale, ambasadorul Maxwell Taylor a elogiat bombardamentele împotriva R. D. Vietnam. Declarațiile sale au respins orice variantă de „soluție politică" în Vietnam.

Dacă acest lucru pledează pentru existența unor divergențe în rîndul oamenilor politici americani responsabili pentru actuala orientare în sud-estul asiatic, la nivel oficial este însă negată orice modificare de politică. Președintele Johnson a combătut afirmațiile privind divergențele pe care le-ar avea cu Maxwell Taylor iar secretarul de stat Rusk, într-un interviu radiotelevizat, a afirmat că „nu există nici o implicație politică în înlocuirea lui Maxwell Taylor cu Cabot-Lodge".

Demisia lui Maxwell Taylor este o nouă recunoaștere a eșecului suferit de politica agresivă a Statelor Unite în Vietnamul de sud. Cu toate că de la venirea lui Maxwell Taylor în fruntea ambasadei de la Saigon, efectivele americane în Vietnamul de sud au crescut de peste patru ori, atingînd în prezent cifra de 75 000 de oameni, cursul războiului nu s-a schimbat de loc în favoarea Statelor Unite.

După numirea lui Cabot-Lodge la Saigon, componentele politicii americane par să rămînă însă aceleași. Președintele Johnson declara în conferința sa de presă de vineri că războiul din Vietnam „va intra probabil într-o fază mai grea..." Se anunță existența unui plan de sporire a efectivelor americane în Vietnamul de sud. La sfîrșitul verii, cifra ar urma să fie de 100 000 de soldați și ofițeri. Și se afirmă că cifra de 150 000 nu poate fi exclusă pentru perioada următoare. Se vorbește chiar despre eventualitatea chemării sub drapel a unor categorii de rezerviști. La Washington, în rîndul senatorilor extremiști din ambele partide se discută dacă „este necesară sau nu" continuarea escaladării și bombardarea capitalei R. D. Vietnam ca și a altor centre economice vitale ale țării.

Perseverarea pe această linie agresivă, soldată pînă în prezent cu un eșec evident, determină o serie de comentatori să ceară schimbarea politicii americane. „Președintele trebuie să modifice într-un mod hotărîtor politica noastră. Este necesară o politică nouă care să depășească discuțiile despre «victorie» sau «retragere»..." *(New York Herald Tribune)*. Walter Lippmann, autorul articolului din care am citat, scrie în continuare : „Trebuie să ieșim dintr-un război pe care nu-l putem cîștiga la un preț suportabil. Aceasta va da posibilitatea de a ne elibera de un angajament politic prea ridicat..."

Se pare că la Washington, Administrația devine conștientă de existența unui tot mai larg curent de opinie ostil politicii sale. Johnson este atacat chiar de personalități pînă-n prezent neutre în problema vietnameză.

În această conjunctură, numirea lui Cabot-Lodge ca ambasador la Saigon poate fi interpretată și ca exprimînd dorința președintelui Johnson de a-i asocia pe republicani la ansamblul orientării și consecințelor situației din Vietnam. Și în ultima conferință de presă și cu alte prilejuri el a subliniat că politica din Vietnam este rezultatul angajamentelor luate și reafirmate de ultimii trei președinți. Tocmai această idee a continuității și a bipartizanismului s-ar putea aplica și recentei schimbări diplomatice din Vietnamul de sud.

Miercuri, Cabot-Lodge, însoțit de McNamara, a sosit la Saigon. Noul ambasador își va prelua postul de-abia în august, cînd Maxwell Taylor, care se va retrage, va încerca, potrivit propriilor sale declarații, „o interpretare a situației din Vietnam". Oricum, este evident că o simplă schimbare de persoane nu poate scoate politica americană din impas.

Sergiu VERONA

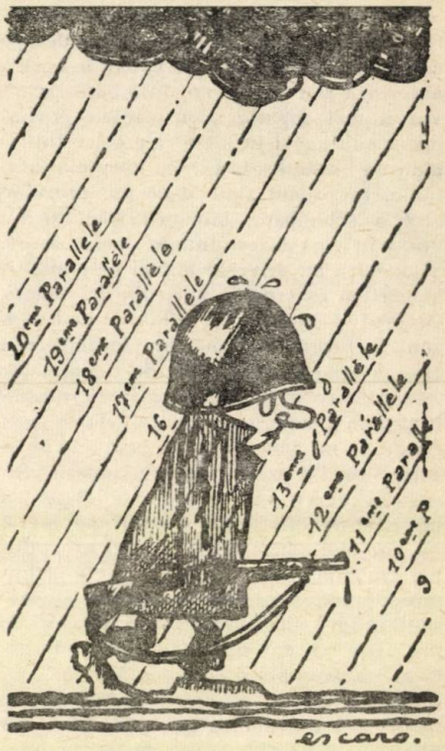

Bate musonul în Vietnamul de sud. (Din Canard enchaîné)

După caruselul dictatorilor sud-vietnamezi, caruselul ambasadorilor americani... Henry Cabot-Lodge și Maxwell Taylor la Saigon

LONDRA

Corespondență de la John GRITTEN

Substratul unei manevre

În primele ore ale zilei de joi, după ce majoritatea cetățenilor londonezi parcurseseră *The Times* și alte ziare de dimineață, unul dintre ziarele cu un tiraj de multe milioane de exemplare și care se bucură de reputația de a obține informații cu caracter intern de la White Hall, înaintea rivalilor săi, s-a hotărît să publice ultima sa descoperire : plecarea lui Harold Davies, secretar parlamentar al ministrului pensiilor, într-o vizită la Hanoi. Vizita a fost prezentată ca o misiune oficială, cu scopul de a determina guvernul R. D. Vietnam să primească „misiunea de pace" a Commonwealthului. S-a spus chiar că Davies ar fi fost „invitat" de către doi ziariști nord-vietnamezi care se află la Londra de cîteva luni. S-a luat imediat legătură cu aceștia, dar ei au dezmințit categoric această versiune și au declarat că versiunea B.B.C.-ului cu privire la cele în-

tîmplate a reprezentat o denaturare a faptelor. Ei au subliniat că Davies şi-a exprimat faţă de ei dorinţa de a face o vizită particulară la Hanoi, aşa cum a mai făcut şi în trecut. Ziariştii nord-vietnamezi l-au informat pe Davies că va primi viza solicitată la Vientiane, capitala laoţiană.

În după-amiaza zilei de joi, Wilson a făcut o scurtă declaraţie în Camera Comunelor, lăsînd să se înţeleagă că Davies a fost patronat de el însuşi, în calitatea sa de preşedinte al misiunii pentru Vietnam a Commonwealthului. „Orice membru al acestui guvern are această calitate în orice ocazie", a subliniat el. Wilson a declarat de asemenea în faţa Camerei Comunelor că guvernul Statelor Unite a fost informat de călătoria lui Davies.

Între timp, White Hall-ul a modificat într-o oarecare măsură versiunea sa cu privire la stadiile iniţiale ale acestei afaceri curioase. S-a admis acum că „primul imbold" a provenit de la „un ministru" despre care nu s-au dat însă precizări. Se pare că acesta i-a sugerat lui Davies că ar trebui să ia legătură cu „cunoscuţii săi" din Vietnamul de nord şi să le declare acestora că misiunea Commonwealthului a fost „concepută cu bună-credinţă".

Aceste nepotriviri între diferitele versiuni privind vizita lui Davies la care se adaugă repetatele dezminţiri ale autorităţilor nord-vietnameze care au arătat că nu l-au invitat pe Davies şi că vizita lui nu este oficială, au dus toate la un oarecare scepticism la Londra în ceea ce priveşte motivele reale ale acestei vizite. Scepticismul este şi mai evident în rîndurile acelora care considerau că scopul propunerii lui Wilson de a se institui o misiune de pace a Commonwealthului, făcută în mod atît de precipitat, în prima zi a recentei conferinţe a liderilor Commonwealthului de la Londra, era de a linişti opinia publică din ţară. Ei declară acum că trimiterea lui Davies a fost determinată iniţial de dorinţa lui Wilson de a face un gest care să liniştească aripa de stînga a propriei sale grupări parlamentare laburiste precum şi sindicatele şi mişcarea laburistă în general.

În aceleaşi cercuri se crede acum că, datorită presiunilor tot mai mari ce se exercită asupra guvernului atît dinafară cît şi dinăuntrul Parlamentului, pentru a-l determina să se dezică de acţiunile americane în Vietnam, Wilson caută să folosească la maximum posibilitatea ce i se oferă — vizita lui Davies la Hanoi — pentru a da criticilor săi impresia că foloseşte orice posibilitate pentru a se ajunge la aplanarea conflictului din Vietnam.

Poate fi semnificativ faptul că indiscreţiile făcute presei cu privire la vizita lui Davies s-au produs cam la 12 ore după ce cel mai mare sindicat britanic — Sindicatul muncitorilor din transporturi — a cerut guvernului să se dezică de politica americană în Vietnam. Numai aproximativ 20 din cei 800 delegaţi la Conferinţa anuală a sindicatului au votat împotriva acestei rezoluţii, ceea ce ar putea avea un efect hotărîtor asupra votului în Congresul sindicatelor, la care urmează să fie discutată şi politica guvernului faţă de Vietnam. Vorbind în sprijinul rezoluţiei la Conferinţa muncitorilor din transporturi, Jack Lyden, un muncitor docher din Liverpool, a declarat : „Îmi este ruşine să-l aud pe Harold Wilson spunînd că este alături de preşedintele Johnson în problema vietnameză".

Dar vizita lui Davies nu a izbutit să liniştească criticile la adresa politicii vietnameze a guvernului laburist. Jocul declaraţiilor şi al dezminţirilor s-a încheiat luni cînd s-a anunţat în Camera Lorzilor că „i s-a cerut lui Harold Davies să se înapoieze cît mai curînd posibil".

Londra, 13 iulie

A schimbat trei uniforme

Obosit, după ce a schimbat în cariera sa trei uniforme, colonelul Siegfried Müller îşi croieşte, la 44 de ani, celebritatea. În umbra unui teren de camping din preajma capitalei Franţei, el îşi scrie memoriile sub titlul destul de elocvent „Noii mercenari". A făcut parte din Wehrmacht în campania lipsită de glorie împotriva Uniunii Sovietice. După prăbuşirea Reichului a intrat în solda armatei americane, lucrînd în Libia la deminarea unor baraje construite de fostul său comandant Rommel. Dar, mînat de dorul aventurii, Müller a plecat în 1962 în Africa de Sud, la Pretoria, unde se recrutau mercenari pentru trupele katangheze. Aşa a ajuns Müller din nou colonel, de astă dată în Congo, comandînd cîteva sute de mercenari, în majoritate sud-africani albi şi europeni.

Fotografiile ni-l înfăţişează : pe frontul de Est în 1945 şi cu 20 de ani mai tîrziu, în Katanga (fotografia din stînga) inaugurîndu-şi propria stradă...

REFLECTOR

„Anul Alpilor"

Elveţienii au decretat anul 1965 — „Anul Alpilor". La 14 iulie s-au împlinit 100 de ani de cînd a fost cucerit vîrful Cervino (cunoscut şi sub numele de Matterhorn) din Alpi. În 1865, alpinistul englez Edward Wymper, însoţit de 3 turişti englezi şi de 3 ghizi elveţieni, a reuşit prima ascensiune pe acest vîrf, încheiată tragic, căci la coborîre au pierit 4 membri ai expediţiei. Victoria asupra vîrfului Cervino a dat un extraordinar impuls escaladelor alpine şi turismului montan în Elveţia în general.

La Zermatt vor avea loc săptămîna aceasta diverse festivităţi comemorative. Filarmonica din Lucerna va executa „Simfonia Alpilor" de Jean Daetwyler, sub conducerea compozitorului. Printre invitaţii care vor urca pe vîrful Cervino cu acest prilej se numără celebrităţi ale alpinismului : sir John Hunt şi şerpaşul Tensing, Walter Bonatti, Roger Frison-Roche, Maurice Herzog, precum şi fiica lui Wymper.

23 de nave în urmărirea unui curent

Recent a început una dintre cele mai mari expediţii oceanografice : o flotă de 23 de vase, sub pavilionul a 7 state, urmăreşte studierea curentului Kouro-Shivo din Oceanul Pacific, un fel de replică a Gulfstreamului din Atlantic. Luînd naştere în sudul Japoniei şi traversînd Pacificul de nord, în sensul acelor de ceasornic, curentul îşi încheie cursa pe coastele Californiei. Kouro-Shivo este sesizabil — ca un „fluviu" în mijlocul oceanului — pe o lăţime de 200 km, pe o lungime de 3 000 km şi la o adîncime de 400 de metri. Apele calde ale curentului favorizează pescuitul în apele teritoriale ale Japoniei, U.R.S.S., Canadei şi S.U.A.

Expediţia va dura patru ani.

Gus şi afacerile externe

Christian Pineau, fostul ministru de externe al Franţei, s-a făcut din nou cunoscut opiniei publice franceze, de astă dată ca autor al unei serii de cărţi pentru copii. Eroul titular al acestor cărţi, pe nume Gus, şi-a creat repede o largă popularitate. Este vorba de un motan fără stăpîn care trăieşte într-un mare oraş, printre milioane de oameni. Cu toată bunăvoinţa, aceştia nu au timp să se ocupe de soarta unei fiinţe însingurate. Întrebat de unde i-a venit ideea acestei tragicomice situaţii, Pineau a răspuns : „Ca ministru de externe vezi atîtea în lume..."

Reeditarea lui Copernic

O editură din München va publica în curînd reproducerea ediţiei „princeps" a cărţii lui Nicolaus Copernic : „De revolutionibus orbium coelestium". Ediţia originală a apărut la Nürnberg în 1543. Teologul Andrea Osiander, care supraveghea tipărirea, a efectuat, din proprie iniţiativă, după moartea lui Copernic, unele modificări, pentru a evita un conflict cu autorităţile ecleziastice. Johannes Kepler, mare admirator al tezelor lui Copernic, a fost cel care a denunţat intervenţiile lui Osiander şi care a restabilit textul original. Acest text va fi publicat acum la München.

SANTO DOMINGO

Compromisurile

Două elemente noi în criza dominicană : consimţământul celor două grupări ostile ca Garcia Godoy să formeze guvernul provizoriu şi publicarea unui raport întocmit de o comisie de criminologi ai O.S.A. cu privire la atrocităţile comise de trupele generalului Imbert. Raportul a fost publicat la 11 iulie, iar acordul lui Barreras asupra candidaturii lui Godoy a intervenit tot în aceeaşi zi. Coincidenţă întîmplătoare ? Nu. Raportul criminologilor a constituit al nouălea val pentru corabia ambiţiilor politice ale generalului Imbert Barreras. Arătam în numărul trecut al revistei că junta condusă de Barreras apreciase favorabil, şi anterior, propunerea misiunii de mediere a O.S.A. privind candidatura lui Godoy, dar generalul se încăpăţînase în a revendica pentru sine conducerea guvernului provizoriu. Iniţial, veleităţile lui fuseseră încurajate de intervenţia militară americană, dar discreditarea crescîndă a generalului în ochii populaţiei terorizate de trupele lui i-a determinat pe autorii intervenţiei să mizeze pe cărţi de joc cu figuri noi. Godoy nu fusese acceptat de Barreras, dar acum — cînd asasinatele în masă comise din ordinul lui au fost dezvăluite şi în raportul comisiei de criminologi — nu se mai putea crampona de iluzia acaparării funcţiei la care aspiră. (În tot timpul anchetei Imbert a căutat, în fel şi chip, să împiedice activitatea comisiei şi să deruteze cercetările acesteia. În acest scop, junta a anunţat deschiderea unei anchete „proprii", ceea ce a constituit un pretext pentru evitarea unui contact oficial cu comisia O.S.A. În faţa comisiei, soldaţii imbertişti din unităţile staţionate în locurile unde s-au comis asasinatele, au făcut declaraţii false, lucru care a reieşit în cursul cercetărilor. Raportul comisiei, redactat în 52 de pagini, califică drept „absolut nule" aşa-zisele concluzii ale anchetei întreprinse de juntă şi dezvăluie, cu probe incontestabile, crimele acesteia.)

Colonelul Caamano acceptase ceva mai înainte formarea unui guvern provizoriu, condus de Godoy, condiţionînd constituirea lui de adoptarea unor norme constituţionale după care să se călăuzească în perioada de tranziţie pînă la alegerile ce vor avea loc peste nouă luni. Caamano a înaintat comisiei de mediere a O.S.A. proiectul „actului instituţional" prevăzînd reforme sociale în spiritul constituţiei din 1963 (adoptată în perioada scurtei guvernări a lui Juan Bosch), dar măsurile propuse de misiunea de mediere a O.S.A. — sub forma unor recomandări pentru activitatea guvernului provizoriu — nu par să ofere garanţii pentru asemenea reforme.

Aceasta reiese din însuşi modul în care se preconizează soluţionarea unor probleme, înainte de constituirea guvernului provizoriu. Recomandările pregătitoare prevăd :

— dezarmarea militarilor din tabăra lui Caamano şi „integrarea" lor în forţele armate dominicane (Ce fel de forţe, sub comanda cui ? — nu se specifică.)

— discutarea „actului instituţional". (De asemenea nu se specifică dacă propunerile lui Caamano vor fi însuşite.)

— menţinerea trupelor de ocupaţie ale O.S.A. (recte ale S.U.A.) pînă la „normalizarea situaţiei".

În concluzie : dezarmarea forţelor care s-au răsculat împotriva dictaturii şi continuarea intervenţiei militare a Statelor Unite sub patronajul O.S.A.

În mod firesc s-ar putea pune întrebarea : De ce a acceptat gruparea Caamano principiul unei soluţii care în viziunea autorilor ei este legată de permanentizarea amestecului străin în treburile interne ale poporului dominican, creînd cîmp liber de manevră forţelor care şi-au manifestat făţiş ostilitatea faţă de orice schimbări progresiste.

S-ar putea oferi mai multe explicaţii pentru poziţia lui Caamano. În primul rînd, el n-a izbutit să reziste superiorităţii militare a intervenţioniştilor, dublată de presiunea diplomatică a O.S.A. Nu trebuie uitat faptul că gruparea constituţionalistă are o compoziţie eterogenă, Caamano însuşi avînd vederi politice mai curînd de dreapta. Dar el reuşise să polarizeze în jurul lui o parte a populaţiei dominicane pentru că s-a ridicat împotriva dictaturii urîte de mase şi a înfruntat intervenţia nord-americană. Dar Garcia Godoy, deşi a fost ministru în perioada preşedinţiei lui Bosch, este cunoscut ca un adept al partidului ex-preşedintelui Balaguer foarte fidel Statelor Unite.

Acceptarea candidaturii lui Godoy este un compromis, pe care Caamano caută să-l compenseze prin susţinerea propunerilor din „Actul Instituţional". Care va fi însă poziţia lui în problema menţinerii trupelor de ocupaţie ? Un nou compromis ? Acesta ar fi egal cu recunoaşterea eşecului răscoalei.

Sub presiunea intervenţiei militare a S.U.A. şi a diplomaţiei O.S.A., evenimentele din Republica Dominicană par să evolueze pe calea unor compromisuri care pun — deocamdată — sub semnul întrebării soarta schimbărilor dorite de masele populare.

Eugen POP

ATENA

Corespondenţă de
la C. ALEXANDROAIE

Soluţionarea crizei

După două săptămîni de criză politică, evoluţii dramatice, încordare şi nelinişte, în Grecia s-a înregistrat o cotitură bruscă spre destindere, ca urmare a întrevederii dintre premierul Papandreu şi regele Constantin, în cursul căreia, scriu ziarele, „s-a constatat o armonie absolută".

Înainte de această întrevedere, considerată hotărîtoare, premierul a depus eforturi susţinute pentru realizarea unităţii taberei guvernamentale. În acest scop la Castri, reşedinţa guvernului, a avut loc o şedinţă extraordinară a cadrelor guvernamentale, la care au fost invitate şi alte personalităţi politice ale Uniunii de centru, cărora li s-a cerut un angajament de fidelitate faţă de politica premierului. Este semnificativ faptul că această întîlnire a urmat încercărilor ministrului apărării, Garufalias, de a atrage de partea sa pe unii deputaţi ai Uniunii de centru cu scopul de a răsturna raportul de forţe existent şi a pune în minoritate pe cei care apro-

A 52-a zi

La 10 iulie, 47 zile de la izbucnirea crizei guvernamentale belgiene, una din cele mai lungi şi dificile din istoria parlamentară a ţării, Pierre Harmel a supus spre aprobare conducătorilor celor două partide ale coaliţiei socialistă — social-creştină un proiect de program guvernamental.

Într-adevăr, în urma refuzului categoric al liberalilor de a participa la un guvern de „uniune naţională" împreună cu socialiştii şi social-creştinii, profesorul Harmel se văzuse nevoit să revină la formula vechii coaliţii. După o săptămînă de laborioase tratative, s-a ajuns în noaptea de 9 iulie la un acord asupra principalelor puncte ale proiectului de program : problemele economice şi sociale, reforma Constituţiei care să permită stabilirea pe baze noi a relaţiilor între comunităţile flamandă şi valonă.

O dată realizată înţelegerea prealabilă dintre conducerile P.S.C. şi P.S.B., aceasta urma să fie aprobată de congresele naţionale ale celor două partide reunite în sesiuni extraordinare. Pronosticurile începuseră să devină optimiste şi se prevedea că profesorul Harmel va putea prezenta regelui Baudouin componenţa noului cabinet în ziua de 21 iulie, chiar în ziua sărbătorii naţionale a Belgiei.

Speranţele au fost însă de scurtă durată. Socialiştii s-au declarat nesatisfăcuţi de proiectul de program elaborat de Pierre Harmel la capătul tratativelor. Invocînd poziţii de doctrină, ei au adus obiecţii modului în care P.S.C., din care face parte şi profesorul Harmel, tratează problemele economice, financiare şi fiscale.

Noua întorsătură luată de criza guvernamentală belgiană face puţin probabilă posibilitatea formării viitorului cabinet pentru ziua de 21 iulie. Fără guvern din 24 mai, Belgia va trebui pare-se, în cel mai bun caz, să aştepte sfîrşitul lunii iulie pentru a vedea constituindu-se noul cabinet.

D. A.

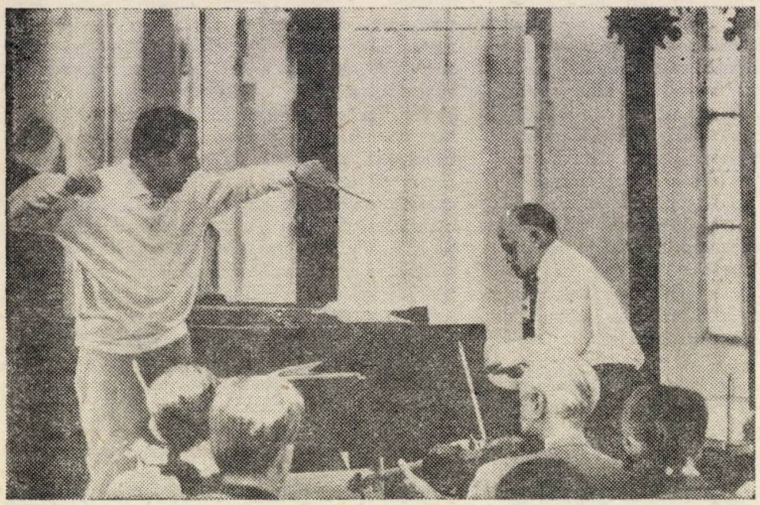

Festivalul de la Aldeburgh

Cu 18 ani în urmă, la Aldeburgh, compozitorul englez Benjamin Britten invita pe localnici să participe la cîteva seri muzicale pe care le organiza împreună cu un grup de prieteni talentaţi. De atunci, s-a mărit şi grupul prietenilor, a crescut şi interesul pentru ceea ce a devenit tradiţionalul Festival muzical anual de la Aldeburgh.

Printre invitaţii de anul acesta s-au numărat : compozitorul maghiar Zoltán Kodály (care are acum 82 de ani), pianistul Sviatoslav Richter şi violoncelistul Mstislav Rostropovici (U.R.S.S.), dirijorul Meredith Davies şi tenorul Peter Pears (Anglia) ş.a.

În fotografie : Benjamin Britten şi Sviatoslav Richter la o repetiţie.

bau măsurile de epurare a armatei de elementele compromise ale dreptei. Cotidianul dreptei *Mesimvrini* scria că „întîlnirea de la Castri a constituit un efort al premierului pentru a limita la maximum terenul de acţiune al diferiţilor «rebeli» candidaţi la preşedinţia guvernului". Apoi s-a anunţat că măsurile hotărîte de premier şi politica sa s-au bucurat de sprijinul unanim al celor prezenţi. Între timp, presa centrului, mobilizîndu-şi toate forţele, contracara ofensiva antiguvernamentală a cotidianelor partidului de dreapta E.R.E. prin articole, comentarii şi corespondenţe din străinătate. Ziarul *Ethnos*, într-o corespondenţă din Londra, sublinia că în prezent „obiectivele Londrei şi Washingtonului sînt sprijinirea dreptei greceşti care primeşte mereu lovituri şi încercarea de a «demonstra», prin eforturi insistente, a ideii că Grecia ar fi ameninţată de o aşa-zisă «dictatură comunistă»". Scopurile urmărite — continua ziarul — sînt : „înlăturarea lui Papandreu şi instalarea unui guvern de centru-dreapta dispus să colaboreze cu Anglia şi S.U.A. pentru a răsturna de la putere, printr-o lovitură de stat, pe preşedintele Ciprului, Makarios, şi a diviza insula în două".

În acelaşi timp, partidul Uniunea de centru şi partidul E.D.A. au organizat în ţară o adevărată desfăşurare de forţe în sprijinul măsurilor anunţate de premier, prin impunătoare mitinguri de masă. Pe adresa guvernului au sosit mii de telegrame prin care diferite organizaţii, sindicate, municipalităţi etc. îl asigurau pe premier de sprijinul lor. Confederaţia Generală a Muncii a dat publicităţii un comunicat în care sublinia că pericolul falsificării şi zdruncinării instituţiilor democratice impune o manifestare puternică şi hotărîtă a clasei muncitoare pentru respingerea soluţiilor anormale şi apărarea cuceririlor democratice. Comunicatul cerea oamenilor muncii să-şi păstreze vigilenţa şi să fie în stare de pregătire. Consiliul naţional al studenţilor a chemat studenţimea la vigilenţă şi acţiune împotriva pericolelor create de manevrele forţelor de dreapta. Apeluri similare au adresat poporului Federaţia minerilor, organizaţia de tineret a Uniunii de centru, Organizaţia democratică a tineretului Lambrakis, Liga drepturilor omului, Uniunea avocaţilor democraţi, zeci de sindicate şi organizaţii de masă. Muncitorii din construcţii au declarat o grevă de 24 de ore „împotriva uneltirilor dreptei", scrie ziarul *Avghi*.

Sintetizînd această puternică desfăşurare de forţe, cotidianul de centru *Athinaiki* sublinia : „Unitatea guvernului şi partidului şi mai ales a poporului vor duce la o rezolvare fericită a complicaţiei create, făcînd să devină imposibilă orice soluţie anormală care ar fi strivită de mînia poporului încă înainte de a se manifesta".

Presa de centru remarca existenţa unor indicii în sensul că şi majoritatea cadrelor responsabile ale partidului E.R.E., speriate de ameninţarea de criză care se contura, a acţionat pentru calmarea situaţiei. „Adesea, scria ziarul citat, teama este începutul înţelepciunii". Aceasta era atmosfera care domnea în întreaga ţară în momentul întrevederii premierului Papandreu cu regele Constantin. Principalele rezultate ale întîlnirii sînt respingerea de către rege a zvonurilor de schimbare a regimului ţării şi recunoaşterea dreptului premierului de a hotărî asupra componenţei echipei sale ministeriale. Cu alte cuvinte, premierului i s-a permis să-l îndepărteze din guvern pe ministrul apărării, Garufalias, şi să preia personal conducerea acestui minister pentru a putea înainta pe linia epurării armatei de elementele compromise ale dreptei.

Luni, premierul Papandreu a reunit Consiliul de Miniştri care, după cum relata postul de radio Atena (singurul mijloc de informare după declararea unei greve de 24 de ore a ziarelor), a dezaprobat acţiunea lui Garufalias şi a dat depline puteri de acţiune premierului.

Marţi, grupul parlamentar al Uniunii de centru l-a exclus pe Garufalias din rîndurile partidului.

Atena, 13 iulie

ROMA

Vizitele preşedintelui Saragat

După Cetatea Vaticanului, după Oslo şi Copenhaga, preşedintele Saragat a vizitat săptămîna trecută Bonnul. Părea că avea să fie ceea ce *Le Monde* denumea un „simplu gest protocolar între şefi de state vecine, aliaţi şi asociaţi". Era înaintea crizei de la Bruxelles. În noile împrejurări, vizita preşedintelui a căpătat rezonanţe mai ample decît cele aşteptate.

Însoţit de ministrul de externe Fanfani, preşedintele Saragat a avut întrevederi — la Bonn, Düsseldorf şi Hamburg — cu preşedintele Lübke, cancelarul Erhard, ministrul de externe Schröder şi, spre sfîrşitul călătoriei, în Berlinul occidental, cu Willy Brandt. Vizita desfăşurîndu-se în plină campanie electorală şi în toiul preocupărilor partidelor vest-germane de a demonstra bunele relaţii de care se bucură peste hotare, Saragat a beneficiat de o primire cordială, deopotrivă din partea cancelarului Erhard, liderul creştinilor-democraţi, şi din partea liderului social-democrat Willy Brandt. Preşedintele italian s-a menţinut însă la „distanţă egală" de poziţia unuia şi a celuilalt în problema relaţiilor cu Franţa : mai rigidă la Erhard, mai „concesivă" la Brandt. (Dacă Brandt cîştigă în alegeri, dau a înţelege social-democraţii, relaţiile cu Parisul s-ar putea îmbunătăţi).

Comunicatul final, publicat după primele două zile de şedere la Bonn, şi comentariile de presă au arătat că între gazde şi oaspete „înţelegerea a fost deplină". Preşedintele Saragat a vorbit în limba germană despre relaţiile de prietenie dintre cele două ţări, despre necesitatea alianţei atlantice şi a organismelor europene, introducînd în discursurile rostite lungi pasaje din Goethe şi Croce ; preşedintele Lübke a răspuns, citîndu-i pe Dante, Mazzini şi Cavour. Saragat a vorbit despre vizita la Roma a preşedintelui chilian Frei, iar Lübke şi-a amintit despre lunga sa călătorie în America Latină. S-au examinat perspectivele unor mai strînse relaţii comerciale şi economice între cele două ţări ; s-a discutat şi situaţia celor 300 000 de muncitori italieni în R.F.G.

→

Problema centrală a convorbirilor a constituit-o însă actualul conflict de interese intercomunitare şi preocuparea de a găsi modalităţi de rezolvare. Pentru a lua parte la aceste discuţii, Walter Hallstein, preşedintele Comisiei executive a Pieţei comune, a părăsit sediul său din Bruxelles sperînd să întîlnească la Bonn pe Saragat, Erhard, Fanfani şi Schröder. În cele din urmă a renunţat — sfătuit pare-se de Fanfani (care de la 1 iulie este preşedintele Consiliului de Miniştri al Comunităţii Europene şi deci cea mai înaltă autoritate a Pieţei comune). Apariţia lui Hallstein în timpul şederii preşedintelui Saragat în capitala R.F.G. ar fi fost poate într-adevăr stingheritoare, vizita oaspeţilor italieni putînd fi astfel interpretată ca o încercare italo-vest-germană de a exercita presiuni „integraţioniste". (Totuşi, întîlnirea cu Hallstein a avut loc, dar la Düsseldorf, după publicarea comunicatului final — cu alte cuvinte „în marginea" întrevederilor oficiale). În general, s-a evitat cu grijă orice ar fi putut sugera existenţa unui „front comun italo-vest-german" îndreptat împotriva Franţei. O asemenea atitudine ar fi adus prejudicii, între altele, rolului de mediator căruia împrejurările par să-l destineze în momentul de faţă pe preşedintele Saragat. Într-adevăr, la 16 iulie, el se va întîlni cu generalul de Gaulle, la graniţa dintre Italia şi Franţa, cu ocazia inaugurării tunelului construit sub Mont Blanc.

Radu PASCAL

SANAA

Un dialog dificil

Din ştirile despre evoluţia crizei din Yemen, contradictorii şi de un laconism care deseori provoacă confuzii, se desprinde o singură constatare : la Sanaa nu a putut fi format încă un nou guvern. Se anunţase constituirea unei formaţii ministeriale în frunte cu preşedintele Abdullah al Sallal, soluţie la care se părea că şeful statului fusese silit să recurgă in extremis după ce epuizase toate celelalte variante posibile. Dar guvernul nu s-a constituit, fapt simptomatic pentru incertitudinea care domneşte în cercurile politice yemenite.

Actuala criză survine după existenţa de nouă săptămîni a unui guvern condus de Ahmed Mohamed Noman. Criza yemenită este în primul rînd o criză a procesului de reconciliere naţională. Încetarea războiului fratricid constituie o premisă esenţială a modernizării şi dezvoltării acestei ţări pe drumul progresului economic şi social. În actualele împrejurări, problema nr. 1 este aceea a găsirii unei modalităţi de apropiere între cele două tabere care se înfruntă cu armele — republicanii al căror regim s-a consolidat şi monarhiştii care se mai bucură de sprijinul unor triburi, dar se bazează mai ales pe ajutorul exterior. Dialogul dintre beligeranţii din Yemen este dificil. El a început, a fost apoi întrerupt, dar există indicii că ar putea fi reluat cu o anumită eficienţă (reuşita conferinţă de la Khamer s-a dovedit încurajatoare). La Sanaa se pune în prezent problema unei orientări care să faciliteze înţelegerea între yemeniţi. Acesta este de altfel terenul pe care s-au manifestat divergenţele între fostul premier şi şeful statului. Divergenţele pe probleme principiale au fost agravate de măsuri cu caracter administrativ care au înăsprit relaţiile dintre factorii de conducere de la Sanaa.

Ştiri din surse occidentale (agenţiile *Reuter* şi *Associated Press)* anunţă arestări în capitala yemenită. Au fost operate arestări printre „partizanii notorii" ai fostului premier. Din Aden a parvenit un zvon cu privire la arestarea mai multor membri ai fostului guvern Noman, bănuiţi de a avea „simpatii baasiste".

Tratativele pentru soluţionarea crizei yemenite se desfăşoară la Cairo unde se găseşte fostul premier Noman şi unde a sosit şi preşedintele Sallal. Numeroase personalităţi yemenite se află în capitala egipteană şi încearcă să-l convingă pe Noman să revină asupra hotărîrii sale de a demisiona. Abdul Iriani a purtat îndelungi tratative cu Noman, fără a reuşi să-l determine pe fostul premier să-şi revizuiască decizia. În schimb, din declaraţiile lui Iriani reiese că şi el se găseşte în dezacord cu preşedintele Sallal. Luările de poziţie ale altor lideri yemeniţi au venit în sprijinul şefului statului. În condiţiile dezbinării dintre fruntaşii politici yemeniţi este extrem de anevoioasă desemnarea unui şef al guvernului, care să întrunească asentimentul tuturor.

Un comitet alcătuit din mai multe personalităţi yemenite dezbate problema crizei. Trei sînt oamenii politici care au şanse de a deveni prim-miniştri ai Yemenului — Ali Othman, generalul Hemud Al Gayefi şi Hassan Al Amri. După pronosticul agenţiei *Reuter,* candidatul nr. 1 ar fi Othman, considerat în general ca un sprijinitor al politicii preşedintelui Sallal.

La începutul săptămînii Sallal s-a deplasat la Alexandria unde în palatul Zizinia a purtat convorbiri cu preşedintele Nasser. După părerea observatorilor, criza yemenită a ocupat un loc principal pe agenda convorbirilor.

Ştefan CORNU

PARIS

Corespondenţă de la Georges DASCAL

O reuniune agitată

Reunit marţi la 10 şi jumătate dimineaţa în palatul Porte Dauphine, sub preşedinţia lui Manlio Brosio, Consiliul permanent al N.A.T.O. şi-a deschis lucrările într-o atmosferă de efervescenţă diplomatică deosebită, în momentul în care interesul opiniei publice internaţionale se concentra asupra a două probleme : criza Pieţei comune şi accentuata deteriorare a situaţiei din Vietnam. Cotidianul *Paris Jour,* în general apropiat de cercurile oficiale, prezintă această sesiune a miniştrilor de externe din ţările Pactului Atlantic ca fiind „situată sub semnul unei noi dramatizări a conflictului din Vietnam". Într-adevăr, momentul cheie al reuniunii N.A.T.O. l-a constituit expunerea făcută de subsecretarul de stat american, George Ball, cu privire la situaţia din Vietnam pe plan atît militar cît şi politic. La sfîrşitul reuniunii de marţi nu s-ar fi spus că delegaţiile au primit favorabil punctul de vedere apărat de adjunctul lui Dean Rusk în faţa colegilor săi din N.A.T.O. În cercuri bine informate se afirma că mai multe ţări privesc cu vie neliniştе „progresele escaladării americane".

În ce priveşte problema Vietnamului, iată ce spunea ziarul *Combat* despre felul cum a fost ea abordată în cadrul consiliului N.A.T.O. : „Aparent, George Ball nu a convins pe toţi reprezentanţii celorlalte 14 state membre ale alianţei atlantice, şi în special Franţa. Mai mulţi dintre ei şi-au exprimat neliniştea în faţa perspectivelor unei politici de escaladare nelimitată. Nimeni însă n-a atacat făţiş politica Washingtonului".

Concomitent cu deschiderea sesiunii Consiliului N.A.T.O. avea loc reuniunea Consiliului de Miniştri francez, prezidată de generalul de Gaulle ; pe ordinea de zi figurau între altele o comunicare a lui Couve de Murville cu privire la situaţia internaţională şi o dare de seamă, de asemenea a ministrului de externe, asupra convorbirilor din ajun cu ministrul de externe olandez, Luns, şi cu George Ball, care expusese liniile directoare ale politicii americane în Vietnam şi Republica Dominicană.

Dacă situaţia din Vietnam reţine în cea mai mare măsură atenţia diplomaţilor întruniţi la Paris — „conflictul din sud-estul asiatic prezintă o ameninţare deosebită pentru coexistenţa paşnică", scria *La Nation* chiar în dimineaţa deschiderii sesiunii N.A.T.O. — nu e mai puţin adevărat că una din preocupările majore ale cancelariilor europene rămîne criza Pieţei comune. Prezenţa la Paris, cu ocazia Consiliului N.A.T.O., a tuturor miniştrilor de externe ai ţărilor atlantice, a permis o serie de convorbiri bilaterale între Couve de Murville şi omologii săi din ţările membre ale C.E.E.

A reţinut în cel mai înalt grad atenţia convorbirea de marţi seara a ministrului de externe francez cu ministrul de externe belgian Paul Henri-Spaak, şi aceasta pentru motivul că dintre partenerii Franţei Spaak a fost singurul care, pe plan tehnic, a susţinut punctul de vedere francez. Se ştie că Franţa refuză categoric ca problema finanţării politicii agricole comune să fie asociată cu aceea a sporirii atribuţiilor de control ale parlamentului european, sporire cerută cu insistenţă de Olanda. Negociatorii francezi nu puteau să nu remarce poziţia lui Spaak în această privinţă : ministrul belgian apreciase într-adevăr că asocierea celor două probleme era cel puţin prematură. Totuşi, marţi seara, plecînd de la Quai d'Orsay, Spaak a declarat că pentru moment nu va fi luată nici o hotărîre concretă şi că este nevoie să se temporizeze. În orice caz, se fac eforturi pentru evitarea unei rupturi definitive.

Paris, 14 iulie

PREZENŢA ROMÂNIEI SOCIALISTE ÎN LUME

Peste patru zile în Capitala României — Bucureşti — începe congresul partidului comuniştilor, eveniment dominant ce concentrează interesul şi energiile oamenilor muncii din ţara noastră.

Prefigurat de apariţia documentelor destinate a consacra noi capitole ale istoriei patriei — Directivele de dezvoltare a economiei naţionale pe anii 1966—1970, Directivele cu privire la valorificarea surselor energetice şi electrificarea ţării, Statutul Partidului Comunist Român, Constituţia Republicii Socialiste România —, anticipat de o dezbatere care a antrenat spiritul creator, devotamentul şi entuziasmul maselor, evocat în gîndurile şi simţirea tuturor, Congresul se anunţă a fi un moment de sinteză multiplă în viaţa ţării şi poporului român.

Există în istoria oricărei naţiuni — ca şi în cea a umanităţii — culmi de pe care se poate contempla întreaga traiectorie a ascensiunii şi se poate avea perspectiva noilor etape. Reflectare bogată în concluzii şi semnificaţii a valorii drumului străbătut, Congresul va desfăşura totodată larg în faţa noastră perspectiva mersului înainte al României socialiste spre cele mai înalte culmi ale civilizaţiei şi progresului.

Bilanţul succeselor obţinute în opera de desăvîrşire a construirii socialismului în ţara noastră pe care îl va consemna Congresul implică şi rezonanţa prestigiului pe care l-a dobîndit la scară mondială România contemporană. Cu alte cuvinte ceea ce *noi cunoaştem* a fi faptele vieţii noastre libere şi fericite, peste hotare *se recunoaşte* a fi o realitate a socialismului care a biruit definitiv în oraşele şi satele României.

România socialistă, ţară despre a cărei economie statisticile O.N.U. scriu că „se plasează printre cele mai dinamice din Europa", a dezmințit toate falsele proorociri ale acelor cercuri reacţionare imperialiste care, pe vremea cînd făceam primii paşi în opera de reconstrucţie a ţării, preziceau că „ne îndreptăm spre o completă ruină economică". Orînduirea care a descătuşat energiile şi a pus în valoare resursele este cea despre care aceiaşi profeţi nenorocoşi conchideau, calculînd după ceasuri cu acele în sens contrar : „Comunismul este o creaţie în general artificială în România".

Răspunzînd parcă acestor aberaţii, lordul Boyd Orr, personalitate de prim rang a vieţii economice britanice — remarca după o vizită în ţara noastră : *„Noi simţim că poporul român este fericit şi entuziasmat de noul regim stabilit de revoluţie"*.

Prestigiul pe care l-a atins astăzi România în lume îşi trage izvorul din realizările istorice care au schimbat pe de-a-ntregul înfăţişarea ţării, de la politica pe care o promovăm neabătut în relaţiile internaţionale. Elaborată chibzuit, ştiinţific, politica marxist-leninistă a partidului comuniştilor a dat glas şi a răspuns aspiraţiilor şi intereselor fundamentale ale întregului popor român.

Legitim continuator al celor mai glorioase tradiţii de luptă pentru demnitate şi libertate, pentru o viaţă fericită, partidul comuniştilor a ridicat masele la creaţie conştientă a istoriei, a dat o strălucită confirmare ideilor marilor înaintaşi care în vremi înnegurate cutezau să scruteze, pătrunşi de încredere în forţele poporului, viitorul ţării. *„Oricare bun cetăţean are datoria de a se ocupa de viitorul patriei sale"*, însemna în aprilie 1870 tînărul Mihai Eminescu, într-unul din primele sale articole, apărut în ziarul *Federaţiunea*. Meditînd la viitorul ţării, îl întrezărea strîns legat de *„ideile de progres, de dezvoltarea noastră economică, care trebuie să fie pururea ţinta noastră, pentru a ne întări înăuntru şi a inspira încredere în afară"*.

Astăzi trăim într-o ţară în care asemenea idealuri s-au împlîntat puternic şi au dat roade bogate. Dacă ne gîndim de pildă numai la ultimii şase ani, avem în faţă imaginile concrete ale unor transformări revoluţionare de mare amploare. S-a dezvoltat baza tehnico-materială a socialismului, a fost încheiată cooperativizarea agriculturii. S-a lichidat pentru totdeauna exploatarea omului de către om.

Construcţia economică a ţării noastre este concludent caracterizată de faptul că în România anului 1965, producţia industrială este de 2,24 ori mai mare decît în 1959 şi de 9,5 ori mai mare decît în 1938. Venitul naţional în 1965 este cu aproape 65 la sută mai mare decît în 1959. Potrivit prevederilor din Directive, producţia industrială în următorii cinci ani va creşte cu circa 65 la sută, corespunzînd unui ritm mediu anual de 10,5 la sută. Este caracteristic că sporul producţiei industriale în noul cincinal va depăşi creşterea producţiei obţinute în ultimii 15 ani, 1950—1965.

Vorbind la sesiunea solemnă a Marii Adunări Naţionale consacrată celei de-a 20-a aniversări a eliberării României de sub jugul fascist, Anastas Ivanovici Mikoian sublinia : *„Vizitînd Expoziţia realizărilor economiei naţionale a României, noi am avut posibilitatea să luăm cunoştinţă în mod concret de succesele uriaşe obţinute în crearea bazei tehnico-materiale a socialismului. Numeroasele exponate ale expoziţiei reflectă în modul*

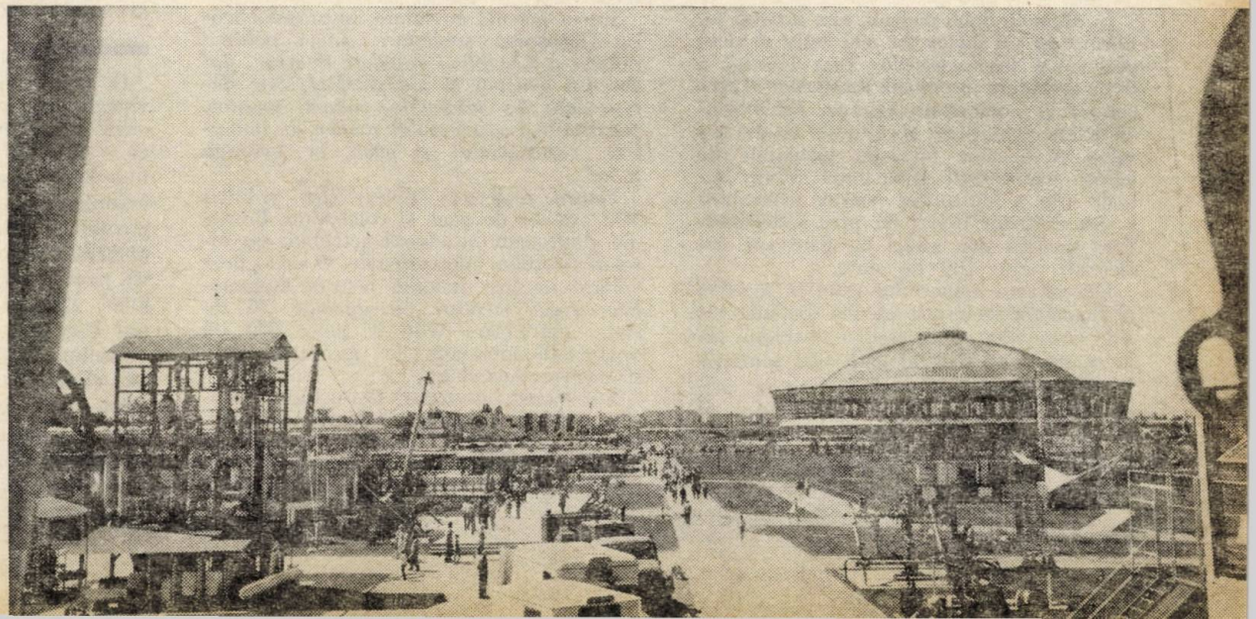

Expoziţia realizărilor economiei naţionale a R.P.R.

cel mai convingător succesele oamenilor muncii români în industrializarea socialistă, în transformarea socialistă și avîntul agriculturii, în dezvoltarea culturii naționale. Nu va fi exagerat dacă vom spune că expoziția dv. este un măreț imn al triumfului socialismului pe pămîntul României!".

„Giganticul efort de industrializare inițiat de partid — scria zilele trecute organul partidului socialist italian *Avanti* în legătură cu apropiatul congres — *se înfăptuiește prin prezența sa continuă și masivă, susținută de o amplă participare a oamenilor muncii. Totul apare organizat, precis, rațional și deasupra tuturor stă conștiința că acest efort este indispensabil pentru progresul țării".*

În salutul pe care-l rostea la 22 august 1964, Gyula Kállay spunea : *„Familia mare a popoarelor socialiste și, în cadrul acestora, și poporul ungar, privește cu cea mai mare simpatie, recunoștință și bucurie rezultatele pe care poporul român le-a obținut după eliberare sub conducerea Partidului Muncitoresc Român".*

Iată și alte mărturii ale unor oaspeți care ne-au vizitat țara :

„Impresia principală se referă la industrializarea acestei țări. Am putea spune că la dv., la fiecare 50 de km este o fabrică nouă. Credem că în ultimii ani, în România a avut loc o puternică dezvoltare a producției și a întregii vieți economice". (Berthold Martin, președintele comisiei pentru problemele culturale a Bundestagului vestgerman).

„Am fost puternic impresionat de aspectele realității economice și culturale cu care am venit în contact în România. Vizitele făcute la obiectivele industriale și agricole mi-au demonstrat marele avînt pe care l-a înregistrat economia în țara dumneavoastră, dezvoltarea ei echilibrată. Trebuie să subliniez ritmul rapid de dezvoltare în care se desfășoară opera de construcție pașnică din România". (P. A. Curtis Joseph, președintele Comitetului pentru apărarea păcii din Nigeria).

Toate realizările țării noastre sînt rezultatul eforturilor creatoare ale poporului nostru condus de partid. În cuvîntarea rostită la 22 august 1964, Li Sien-nien, membru al Biroului Politic al C.C. al P. C. Chinez, spunea : *„Dintr-o țară înapoiată din punct de vedere economic, România s-a transformat într-o țară socialistă cu industrie și agricultură dezvoltate. Acest lucru a dovedit din plin superioritatea incomparabilă a orînduirii socialiste și marea sa vitalitate. Realizările construcției socialiste din România sînt indisolubil legate de orientarea justă a Partidului Muncitoresc Român, aplicată cu consecvență".*

În ultimele două decenii, țara noastră s-a afirmat ca un factor tot mai activ al vieții economice internaționale. Țara noastră a dat o extindere însemnată legăturilor ei economice și comerciale externe, schimburilor tehnico-științifice și culturale cu străinătatea. A devenit un fapt generator de adînci semnificații comparația dintre actuala arie a legăturilor noastre economice și cea dintr-un trecut nu prea îndepărtat. Țara noastră are astăzi ca parteneri comerciali peste 100 de state.

Dezvoltarea comerțului exterior socialist al României se înscrie ca una din înfăptuirile economice de seamă în răstimpul celor peste două decenii care s-au scurs de la eliberarea țării. S-au îndeplinit cu succes directivele Congresului al III-lea al P.M.R. de a dubla volumul schimburilor comerciale externe în perioada șesenalului. În perioada 1951—1964, ritmul de creștere al comerțului exterior al României a întrecut pe cel atins de comerțul mondial în ansamblu și a depășit sporurile înregistrate în același domeniu de un număr însemnat de țări europene.

Deosebit de caracteristice pentru dezvoltarea comerțului exterior postbelic al României sînt schimbările care s-au produs și continuă să se producă în structura exportului și importului de mărfuri.

În timp ce în exportul antebelic al României mașinile și utilajele ocupau un loc cu totul neînsemnat, în 1959—1964 ele au ajuns să reprezinte pînă la 20 la sută din volumul total în continuă creștere al exportului românesc. Numărul țărilor în care s-au exportat mașini și utilaje românești s-a mărit de la 4 în 1950 la peste 40 în 1964, iar sortimentul de produse exportate s-a extins în aceeași perioadă de la 11 la peste 150 de tipuri de diferite mașini, aparate, utilaje, inclusiv instalații și linii tehnologice complete.

„România este un partener comercial de încredere, atît pentru țările socialiste cît și pentru țările nesocialiste", scria ziarul guvernamental birman *The Working People's Daily.*

În legătură cu dezvoltarea în continuare a comerțului nostru exterior, Directivele Congresului prevăd : *„Republica Populară Română va continua să dezvolte și să adîncească relațiile sale de colaborare economică cu țările socialiste și va extinde legăturile economice cu toate statele pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc și neamestecului în treburile interne".*

Cu peste trei decenii în urmă, ilustrul diplomat și patriot care a fost Nicolae Titulescu mărturisea în fața delegaților la fosta Societate a Națiunilor : „Se știu prea puține lucruri în lume despre țara mea. Și este păcat".

România a devenit astăzi prin realitățile sale și prin acțiunile sale de politică externă o prezență activă în viața internațională. Definită în substanța ei actuală, politica externă a României are acele trăsături pe care le înregistrează proiectul noii Constituții : *„Republica Socialistă România întreține și dezvoltă relații de prietenie și colaborare frățească cu țările socialiste, promovează relații de colaborare cu țările avînd altă orînduire social-politică, activează în organizații internaționale în scopul asigurării păcii și înțelegerii între popoare.*

Relațiile externe ale Republicii Socialiste România se bazează pe principiile respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi și avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne".

Într-o recentă cuvîntare, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : *„Linia politicii externe a Republicii Populare Române, stat socialist suveran și independent, este determinată de interesele muncii pașnice, constructive a poporului român, de interesele socialismului și păcii în întreaga lume".*

Pentru realizarea obiectivelor politicii sale externe de pace și colaborare, România desfășoară o intensă activitate pe terenul relațiilor internaționale. O mare dezvoltare au luat relațiile noastre diplomatice, avem legături cu aproape 70 de state, participăm activ la peste 200 de organizații internaționale guvernamentale și neguvernamentale.

Într-o cuvîntare rostită la București la sesiunea solemnă a Marii Adunări Naționale, Frantisek Waniolka, membru al Biroului Politic al C.C. al P.M.U.P., a subliniat contribuția pe care *„poporul român o aduce la lupta pentru pace, izolarea forțelor agresive imperialiste ale războiului rece, la izbînda principiilor coexistenței pașnice, la victoria socialismului".*

Împreună cu celelalte țări socialiste, Republica Populară Română se pronunță neabătut pentru pace, pentru înfăptuirea dezarmării generale, distrugerea și interzicerea armamentului atomic, pentru retragerea trupelor și lichidarea bazelor străine de pe teritoriul altor state, pentru lichidarea blocurilor militare.

„M-am convins — declara Phillipe de Seynes, secretar general adjunct al O.N.U. — *că politica țării dv. este într-adevăr o politică de cooperare deplină cu toate țările lumii, oricare ar fi regimul lor politic sau economic ; aceasta este voința care se afirmă în mod constant din partea României la reuniunile internaționale și se manifestă prin numeroase acțiuni concrete".*

Un alt demnitar al Națiunilor Unite, Alex Quaison-Sackey, președintele sesiunii a XIX-a a Adunării Generale, declara : *„Am fost la Națiunile Unite timp de 6 ani, și pot să spun că delegațiile române au depus întotdeauna o activitate foarte eficientă. Întotdeauna reprezentanții României au adoptat o poziție constructivă, de natură să faciliteze un rezultat concret. Apreciez eforturile României pentru realizarea politicii de coexistență pașnică".*

Solidaritatea consecventă a țării noastre cu forțele antiimperialiste și anticolonialiste din lumea întreagă a fost în repetate rînduri relevată.

Într-o telegramă trimisă conducerii de partid și de stat a țării noastre, președintele Ho Și Min scria : *„Aprobarea și sprijinul poporului și guvernului Republicii Populare Române încurajează întregul popor vietnamez care luptă cu hotărîre împotriva agresiunii imperialismului american, pentru a apăra Vietnamul de nord și a elibera Vietnamul de sud, pentru a porni la reunificarea pașnică a țării".*

Corolar al întregii orientări a politicii externe românești, grija pentru întărirea unității țărilor socialiste, a mișcării comuniste și muncitorești, a mișcării de eliberare națională, a forțelor păcii din întreaga lume, este vizibilă în acțiuni vădind că partidul și guvernul nostru nu precupețesc nici un efort pentru întărirea acestei unități, pentru triumful păcii și socialismului.

Kim Ir, vicepreședinte al C. C. al Partidului Muncii din Coreea, arăta : *„Prin stăruința neîntreruptă de a dezvolta relații de prietenie și colaborare între toate statele frățești, pe baza principiilor de independență, suveranitate, egalitate, neamestec în treburile interne, respectarea integrității teritoriale, ajutor reciproc tovărășesc, poporul român contribuie mult la cauza unității lagărului socialist."*

O țară considerată odinioară un colț vitregit de soartă al Europei, România oferă astăzi priveliștea unui stat socialist, cu o industrie în plin avînt, cu o agricultură în continuă dezvoltare, cu o cultură înfloritoare. Acum, în întîmpinarea Congresului, întreaga țară trăiește emoția pregătirilor pentru drumul nou pe care va porni mai departe, sub steagul aceluiași cîrmaci încercat, Partidul Comunist Român.

Multiplele aspecte ale prezenței României socialiste în lume exprimă personalitatea poporului nostru în rîndul forțelor celor mai înaintate ale păcii, libertății și progresului.

Cristian POPIȘTEANU

Succese în dezvoltarea economică a ţărilor socialiste

Ansamblu de state libere, independente şi suverane, unite prin trăsăturile comune ale orînduirii social-economice în care clasa muncitoare călăuzită de învăţătura marxist-leninistă exercită rolul de forţă socială conducătoare, unite prin comunitatea de interese şi ţeluri fundamentale, sistemul mondial socialist exercită în epoca noastră o influenţă crescîndă, tot mai mare asupra dezvoltării istorice. Această influenţă este indisolubil legată de forţa pe care el o reprezintă pe toate planurile : economic, social, politic.

Expresie a posibilităţilor imense de dezvoltare oferite forţelor de producţie de către relaţiile socialiste, puterea economică a Albaniei, Bulgariei, Cehoslovaciei, R. P. Chineze, R. P. D. Coreene, Cubei, R. D. Germane, Iugoslaviei, R. P. Mongole, Poloniei, României, Ungariei, U.R.S.S. şi R.D. Vietnam este în plină şi multilaterală creştere. Prin rezultatele pe care le obţin, ţările socialiste demonstrează că socialismul lichidează inegalităţile şi contradicţiile inerente capitalismului, că el făureşte o orînduire superioară, creează condiţiile unei rapide creşteri a productivităţii muncii, asigură dezvoltarea continuă a ştiinţei şi tehnicii şi folosirea lor cît mai deplină, că el are ca scop fundamental satisfacerea tot mai înaltă a nevoilor materiale şi culturale mereu crescînde ale oamenilor muncii.

O PONDERE CRESCÎNDĂ

Orice analiză obiectivă nu poate să nu constate că toate ţările socialiste au înregistrat succese de importanţă istorică în dezvoltarea lor şi pe care socialismul şi numai socialismul a fost capabil să le asigure, în ciuda unor dificultăţi pe care o ţară socialistă sau alta, într-un moment sau altul, a trebuit să le învingă.

Mersul impetuos înainte al fiecărei ţări socialiste a dat întregului sistem mondial socialist o pondere mereu crescîndă în economia mondială. Acest lucru este cu atît mai însemnat, cu cît majoritatea ţărilor care au păşit pe calea socialismului au pornit de la un nivel economic coborît, iar succesele au fost dobîndite de ele într-un răstimp istoric scurt.

Să ne aruncăm privirea asupra acestui aspect fundamental. Amintim, în primul rînd, faptul că, pînă la cel de-al doilea război mondial, socialismului îi revenea 17 la sută din teritoriul şi circa 9 la sută din populaţia globului şi că la începutul anului 1964 el cuprindea 26 la sută din teritoriul şi 35 la sută din populaţia pămîntului.

Pe plan industrial, în 1937, socialismul dădea doar aproximativ 10 la sută din producţia mondială, iar în 1950 — 20 la sută. În anul 1964, ponderea sistemului mondial socialist în producţia industrială a lumii ajunsese la aproape 40 la sută. Greutatea specifică mai mare în producţia industrială comparativ cu cea privind teritoriul şi populaţia lumii arată prin sine însăşi, mai ales dacă ţinem seama şi de nivelul de la care au pornit majoritatea ţărilor socialiste, superioritatea covîrşitoare a socialismului faţă de capitalism.

Este şi mai evident progresul important pe care socialismul l-a făcut din punct de vedere al greutăţii specifice în producţia mondială dacă vom analiza cîteva produse-cheie ale economiei moderne. În anul 1950, de pildă, ţările socialiste produceau mai puţin de 15 la sută din energia electrică a lumii, faţă de peste 22 la sută în momentul de faţă. Producţia de cărbune a ţărilor socialiste constituia circa 28 la sută în 1950 faţă de peste 50 la sută în 1964 ; producţia de fontă depăşeşte azi 34 la sută faţă de 18,9 la sută în 1950 ; cea de oţel — 32 la sută faţă de 19 la sută ; cea de ciment — 30 la sută faţă de aproape 16 la sută. Aceste cifre devin şi mai semnificative dacă ţinem seama de faptul că între 1950 şi 1964 producţia globală mondială a acestor produse-cheie a crescut considerabil : energia electrică — aproape de 3 ori, cărbune şi oţel — de circa 2 ori, ţiţei şi fontă — de circa 3 ori, ciment — peste 3 ori etc.

Toate ţările socialiste îşi aduc contribuţia la sporirea puterii sistemului mondial socialist reflectată în îmbunătăţirea poziţiei acestuia în producţia mondială industrială globală şi pe produse.

Aceeaşi superioritate poate fi constatată şi dacă urmărim dinamica producţiei industriale a lumii socialiste comparativ cu cea a lumii capitaliste.

În întreaga perioadă 1950—1963, ritmul mediu anual de creştere a producţiei industriale a fost în ţările socialiste de peste două ori mai mare decît în ţările capitaliste.

Tocmai acest ritm înalt a fost acela care, în ultimă instanţă, a asigurat sistemului mondial socialist luat în ansamblul său o producţie industrială pe cap de locuitor mai mare decît cea din sistemul mondial capitalist luat în ansamblu.

Ca urmare, U.R.S.S. a ajuns din urmă sau a depăşit S.U.A. la o serie întreagă de produse industriale. Aşa, de pildă, încă de mulţi ani extracţia de cărbune şi minereu de fier, ca şi producţia de zahăr ale Uniunii Sovietice au depăşit cu mult pe cele ale S.U.A. De asemenea, încă în 1963, producţia de fontă, feroaliaje şi oţel a U.R.S.S. se apropiase de cea americană, iar producţia de ciment o egalase. U.R.S.S. a ajuns pe locul al doilea în lume în ceea ce priveşte volumul producţiei industriale globale.

La rîndul ei, R.P. Chineză a depăşit încă din 1961 extracţia de cărbune a S.U.A. ; în acelaşi an, producţia ei de fontă şi feroaliaje era cu mult mai mare decît a Angliei, iar producţia de oţel reprezenta trei sferturi din cea britanică. În ansamblu, în R.P. Chineză a fost creată baza industrializării socialiste a ţării ; au apărut noi ramuri industriale de cea mai mare importanţă pentru dezvoltarea economiei.

Avîntul forţelor de producţie ale ţărilor socialiste îşi găseşte expresia în în-

DINAMICA PRODUCŢIEI INDUSTRIALE
(1950 = 100)

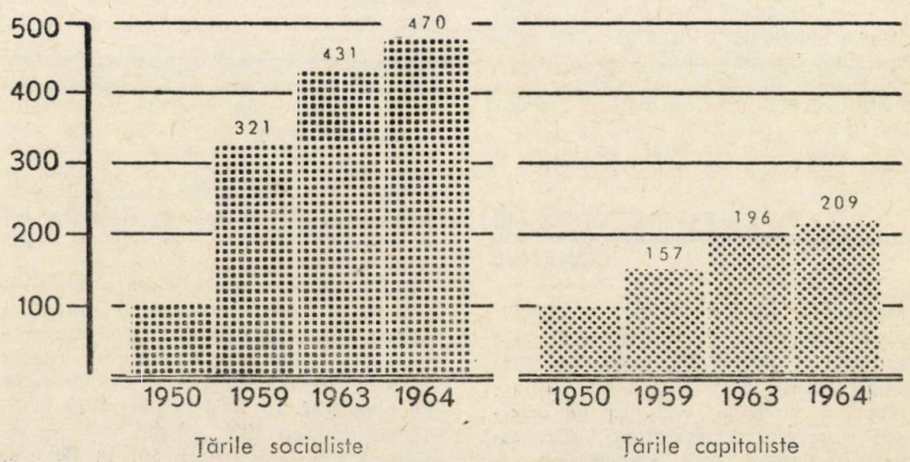

(pentru 1964, date provizorii)

deplinirea și depășirea planurilor de stat, în creșterea accelerată a producției industriale.

Astfel, față de 1959 considerat egal cu 100, volumul producției industriale în anul 1964 a fost de 145 în Albania, 173 în Bulgaria, 133 în Cehoslovacia, 136 în R.D. Germană, 177 în Iugoslavia, 152 în Polonia, 155 în Ungaria. Tot față de 1959, în 1963 producția industrială a R.P.D. Coreene constituia 171, a R.P. Mongole — 191, iar a R.D. Vietnam 190. Succese importante a repurtat și Cuba socialistă pe calea dezvoltării industriei sale.

RITMURI ÎNALTE

Explicația sporirii producției industriale în asemenea proporții se găsește în ritmul rapid pe care țările socialiste l-au asigurat tuturor ramurilor producției sociale și, în primul rînd, ramurilor industriei grele, producătoare de mijloace de producție, a căror contribuție la modernizarea întregii economii a fost din ce în ce mai substanțială. Numai în anul 1964, de pildă, producția industrială a crescut față de anul precedent cu 7,4 la sută în Albania, cu 11,1 la sută în Bulgaria, cu 4,1 la sută în Cehoslovacia, cu 15 la sută în R. P. Chineză (date preliminarii), cu 17 la sută în R. P. D. Coreeană, cu 6,7 la sută în R.D.G., cu 16 la sută în Iugoslavia, cu 4 la sută în Mongolia, cu 9,3 la sută în Polonia, cu 14,1 la sută în România, cu 8,9 la sută în Ungaria, cu 7,1 la sută în U.R.S.S., cu 10,7 la sută în R. D. Vietnam. În cele mai multe țări socialiste, ritmul obținut în 1964 a fost în creștere față de anii precedenți.

Cît privește țara noastră, ceea ce caracterizează ansamblul operei de construcție economică este ritmul înalt de creștere a industriei, continuarea în ritm susținut a industrializării socialiste pe baza tehnicii înaintate. Față de 1959, în 1965 producția noastră industrială este de 2,24 ori mai mare, înregistrînd un ritm mediu anual de creștere de 14,4 la sută, unul din cele mai mari în Europa.

România a înregistrat o creștere importantă în ce privește producția de: energie electrică, minereu de fier, fontă și feroaliaje, oțel, tractoare, utilaj industrial, produse chimice etc.

Progrese însemnate a făcut și agricultura în România. Media producției globale de cereale a R.P.R. în anii 1960—1964 a fost cu peste 12 la sută mai mare decît media celor cinci ani anteriori și cu 29 la sută mai mare decît media anilor 1934—1938.

Preocupîndu-se de continua dezvoltare a economiei lor, țările socialiste acordă o atenție deosebită problemelor agriculturii. Astfel de probleme cum sînt: mecanizarea tot mai complexă a muncilor agricole, creșterea cointeresării materiale a țăranilor cooperatori, sporirea producției la hectar, intensificarea proceselor agricole pe calea folosirii unei mai mari cantități de îngrășăminte chimice, creșterea șeptelului, asigurarea animalelor cu furaje ș.a., stau în atenția guvernelor din țările socialiste.

PE CALEA PERFECȚIONĂRII CONTINUE

Succesele obținute, creșterea impetuoasă a numărului de întreprinderi nou construite și dezvoltate, amploarea producției sociale, diversificarea tot mai accentuată a producției industrie au determinat o sporire a eforturilor țărilor socialiste îndreptate spre îmbunătățirea și perfecționarea continuă a metodelor de conducere și planificare, a structurii producției, a calității produselor.

Pe această linie, perfecționarea structurii producției industriale are ca obiectiv principal într-o serie de țări socialiste dezvoltarea și mai rapidă a acelor sectoare ce impulsionează progresul întregii economii naționale. Un asemenea sens de dezvoltare îl reprezintă accelerata creștere a producției industriei chimice și adîncirea diversificării sortimentelor sale. In numeroase țări socialiste au fost puse în funcțiune noi capacități de producție pentru obținerea de îngrășăminte chimice, mase plastice și fibre sintetice. Cele mai accelerate creșteri au fost obținute în anul 1964 în Bulgaria — 22,3 la sută, România — 24 la sută, R.P. Chineză — 20 la sută.

Baza energetică, siderurgia și construcția de mașini-unelte au înregistrat, de asemenea, creșteri apreciabile. Față de anul precedent, în 1964 au fost obținute sporuri de 7 pînă la 12 la sută la producția de fontă în Polonia, România și Cehoslovacia; sporuri între 15 și 26 la sută în Bulgaria, România, R. P. Chineză și Iugoslavia la producția de oțel.

Paralel cu aceste creșteri în domeniul industriei grele, în anul 1964 au fost făcuți noi pași înainte în dezvoltarea industriei ușoare și alimentare, atenția principală îndreptîndu-se în special către creșterea sortimentelor și îmbunătățirea calității pentru a le ridica la un înalt nivel competitiv pe plan mondial.

Perfecționarea metodelor de conducere și planificare a economiei naționale a fost de asemenea, în centrul preocupărilor organelor de partid și de stat din țările socialiste. Principala caracteristică în această direcție a fost preocuparea de a folosi și mai bine producția de mărfuri și categoriile economice legate de ea — valoarea, prețul și prețul de cost, beneficiul — în scopul construcției și desăvîrșirii construcției socialiste. Sporirea cointeresării materiale a oamenilor muncii din industrie și agricultură s-a reflectat într-o serie de măsuri luate în diferite state socialiste.

Pe măsura dezvoltării economice impetuoase țările socialiste au înregistrat o creștere puternică a numărului de salariați în economie, reliefînd și sub acest aspect superioritatea socialismului față de capitalism. Astfel, față de un spor mediu anual în 1959—1963 al numărului mediu scriptic de salariați și muncitori în industrie de 1 la sută în Anglia, 2 la sută în S.U.A., 6 la sută în Franța, 7 la sută în Canada, 8 la sută în R.F.G., U.R.S.S. a înregistrat un spor de 24 la sută, România de 28 la sută. Bulgaria de 23 la sută, Cehoslovacia de 12 la sută, Iugoslavia de 23 la sută, Polonia de 13 la sută, Ungaria de 14 la sută, Albania — între 1960—1963 — de 14 la sută.

Expresie a creșterii puternice a potențialului lor economic, țările socialiste au înregistrat o mărire continuă a venitului lor național. Astfel, ritmul mediu anual de creștere a venitului național în perioada 1959—1964 a fost de 6,3 la sută în U.R.S.S., 9 la sută în România, 6 la sută în Ungaria, 5,9 la sută în Bulgaria, 5,4 la sută în Polonia, 5,3 la sută în Iugoslavia ș.a.m.d.

Avînd drept scop ridicarea sistematică a nivelului de trai material și cultural al tuturor oamenilor muncii, dezvoltarea economică a țărilor socialiste a fost urmată de o creștere continuă a veniturilor reale ale populației. În 1964 față de 1959 (considerat egal cu 100), salariul real s-a ridicat la 128 în România, 107 în Polonia, 112 în Ungaria, iar în 1963 față de același an 1959 luat ca bază, el a urcat la 113 la sută în Bulgaria, 111 la sută în R.D. Germană, 107 la sută în Cehoslovacia.

Construcțiile de locuințe constituie o preocupare continuă în țările socialiste, an de an fiind date în folosință milioane de noi apartamente în condiții deosebit de avantajoase pentru oamenii muncii. Totodată are loc o lărgire și perfecționare a asistenței medicale a populației — în cea mai mare parte gratuită.

DINAMICA COMERȚULUI EXTERIOR

O dată cu sporirea potențialului economic și cu diversificarea economiei țărilor socialiste, a crescut și comerțul lor exterior. În 1964, față de 1959, volumul comerțului exterior al U.R.S.S. reprezenta 147 la sută, al României — 212 la sută, al Bulgariei — 194 la sută, al Iugoslaviei — 190 la sută, al Poloniei — 163 la sută, al Ungariei — 182 la sută etc. În prezent, cea mai mare parte a volumului comerțului exterior al țărilor socialiste se efectuează în cadrul lagărului socialist. În același timp, militînd pentru promovarea unor relații economice normale, reciproc avantajoase, fără restricții și discriminări, țările socialiste își dezvoltă legăturile economice cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială.

Forța economică, socială și politică crescîndă a țărilor socialiste, prestigiul lor tot mai mare în lume, politica lor de apărare a păcii, reprezintă factori de excepțională însemnătate în viața internațională. Așa se explică de ce în lumea capitalistă cresc tot mai mult glasurile pentru dezvoltarea comerțului cu toate țările socialiste.

Totodată se remarcă o adîncire și strîngere continuă a relațiilor economice dintre țările socialiste. La lucrările anumitor organe ale C.A.E.R. a început să participe și Iugoslavia, pe baza unui acord intervenit în septembrie 1964. Au fost continuate consultările în ce privește coordonarea planurilor economice ale țărilor socialiste membre ale C.A.E.R. pe perioada 1966—1970, fiind examinate listele de mărfuri ce vor fi reciproc livrate în acest răstimp.

Un pas important în întărirea legăturilor îl joacă și înființarea Băncii internaționale de cooperare economică a țărilor socialiste, care și-a început operațiunile la 1 ianuarie 1964 pe baza sistemului de clearing multilateral și de monedă convertibilă. Experiența a arătat că ea a dat posibilitate să se accelereze reglementările financiare dintre țările socialiste, o mai rațională folosire a resurselor fiecărei țări în parte, determinînd totodată o reducere a necesităților de creditare în comerțul exterior al țărilor membre.

PERSPECTIVELE DEZVOLTĂRII

In momentul de față, țările socialiste elaborează planuri de perspectivă pentru perioada următoare a dezvoltării lor. Unele din proiectele acestor planuri au și fost date publicității, marcînd hotărîrea popoarelor din țările respective de a dobîndi noi succese pe tărîm economic, social și cultural.

Astfel, în Uniunea Sovietică se elaborează în prezent un plan cincinal. În acest scop,

Comitetul de Stat al Planificării a primit o serie de directive privitoare la criteriile de la care trebuie să pornească viitorul plan, criterii care se referă îndeosebi la fundamentarea ştiinţifică a proporţiilor şi în primul rînd la proporţia justă dintre dezvoltarea industriei şi cea a agriculturii. În cadrul planului cincinal se va acorda un loc de seamă precizării pîrghiilor economice menite să ducă la traducerea în viaţă a directivelor prevăzute în hotărîrea plenarei C.C. al P.C.U.S. din 24—26 martie 1965 „Cu privire la măsurile urgente pentru dezvoltarea continuă a agriculturii în U.R.S.S.". S-a subliniat totodată necesitatea unei corelări mai juste a proporţiilor diferitelor ramuri ale agriculturii sovietice.

În R. P. Chineză se elaborează cel de-al treilea plan cincinal, pe perioada 1966—1970. În ce priveşte planul pe 1965, acesta prevede o nouă creştere, de circa 11 la sută, a producţiei industriale şi de aproximativ 5 la sută a celei agricole. Sarcinile principale prevăzute în acest plan sînt: ridicarea calităţii produselor, sporirea varietăţii lor, stimularea introducerii tehnicii noi. Industria proprie constructoare de maşini urmează să dea în continuare cea mai mare parte a utilajului folosit (acum ea furnizează circa 90 la sută din maşinile şi utilajul nou instalat). În agricultură, planul prevede intensificarea procesului de diversificare a culturilor, un accent deosebit fiind pus pe cultura cerealelor.

Planul pe anul 1965 al Bulgariei, prevede o creştere de 7,7 la sută a venitului naţional, de 9,6 la sută a producţiei industriale globale şi de 8 la sută a producţiei agricole. O serie de obiective importante va cuprinde planul cincinal al Cehoslovaciei. Se prevede ca în cursul cincinalului investiţiile să fie îndreptate spre modernizarea complexă a uzinelor, folosirea maximă a materiilor prime, energiei şi forţei de muncă etc. Sarcini însemnate sînt prevăzute şi în planurile economice ale celorlalte ţări socialiste.

În ţara noastră a avut loc în zilele premergătoare celui de-al IV-lea Congres al partidului o amplă dezbatere a proiectelor de Directive cu privire la dezvoltarea economiei naţionale în perioada 1966—1970 şi a celor privitoare la valorificarea surselor energetice şi electrificarea României în perioada 1966—1975. Proiectele prevăd o creştere de circa 65 la sută a producţiei industriale globale în 1970 faţă de 1965, de circa 20 la sută a producţiei agricole, de aproximativ 40 la sută a venitului naţional. Totodată se prevăd sporuri importante în ce priveşte volumul investiţiilor, al salariaţilor ocupaţi în economia naţională. Pe baza acestor realizări, se estimează o creştere a salariului real cu 20—25 la sută şi a veniturilor reale ale ţărănimii cu 20 la sută în perioada cincinalului, ceea ce va ridica în continuare bunăstarea celor ce muncesc, sporind consumul lor, nivelul de deservire şi condiţiile de locuit, ocrotirea sănătăţii etc. Înfăptuirea prevederilor planului cincinal va însemna un nou şi important pas înainte în creşterea puterii economice a ţării şi în perfecţionarea relaţiilor de producţie socialiste, în ridicarea bunăstării materiale şi culturale a poporului român. Aceasta va constitui o nouă confirmare a superiorităţii orînduirii socialiste, o contribuţie a ţării noastre la întărirea continuă a sistemului mondial socialist.

Cifrele proiectelor planurilor de perspectivă ale ţărilor socialiste oglindesc preocuparea de a ridica economia naţională pe trepte tot mai înalte, ce tind către indicii mondiali cei mai ridicaţi, asigurînd astfel noi perspective de creştere în continuare a bunăstării populaţiei.

N. N. CONSTANTINESCU

■ CONVORBIRI ■ INTERVIURI

Ahmed Yusuf Dualeh

ministrul de externe al Republicii Somalia

despre

- **Probleme ale economiei şi politicii externe somaliene**
- **Lupta popoarelor africane**
- **Impresii din vizita în România**

O delegaţie guvernamentală a Republicii Somalia, condusă de primul ministru ABDIRAZAK HAJI HUSSEIN, a întreprins timp de cîteva zile o vizită în ţara noastră. În convorbirea pe care revista LUMEA a solicitat-o ministrului de externe AHMED YUSUF DUALEH, membru al delegaţiei, oaspetele ne-a expus la început preocupările guvernului Somaliei în problemele economiei.

— Este limpede că toate ţările care şi-au cîştigat recent independenţa se află în faţa multor probleme proprii în ceea ce priveşte dezvoltarea economică, iar Somalia nu este o excepţie. Noi sîntem mai ales preocupaţi de crearea unei baze economice şi de realizarea unor obiective tehnice care sînt elemente indispensabile pentru progresul general al întregii ţări. În acest sens aş dori să spun că problemele economice ale ţării ar putea fi rezolvate într-o mare măsură datorită unei economii bine planificate din punct de vedere industrial şi agricol. Iată de ce planul nostru de cinci ani, 1963—1967, prevede, de exemplu, realizarea unei serii de obiective importante de natură economică, socială şi educativă care au ca scop principal crearea unei economii diversificate, industrială şi agricolă, îmbunătăţirea mijloacelor de comunicaţii şi alte măsuri care să asigure dezvoltarea Somaliei.

Ministrul de externe ne-a vorbit apoi despre impresiile pe care demnitarii somalieni le-au acumulat în cursul vizitelor şi convorbirilor din România.

— Înainte de a părăsi capitala României, aş dori să exprim sentimentele mele de adînc respect pentru harnicul popor al acestei ţări şi pentru conducătorii săi, energici, destoinici şi clarvăzători. In timpul scurtei mele şederi în această frumoasă ţară, am avut fericirea de a cunoaşte realizări extraordinare în toate domeniile vieţii naţionale, obţinute prin eforturile unite ale întregului popor şi într-o perioadă de timp relativ scurtă. — Nu poate fi nici o îndoială că viitorul ţării dv. — care a atins un asemenea grad de dezvoltare economică şi socială într-un răstimp de cîţiva ani — va fi şi mai luminos. Sînt foarte fericit că am avut norocul să cunosc atît masele din ţara dv. cît şi pe conducătorii lor. Nu numai eu, dar întreaga delegaţie somaleză ne vom aminti întotdeauna de această vizită.

Aşa cum a spus şi primul nostru ministru, discuţiile oficiale cu conducătorii români au fost încununate de succes. Atmosfera lor a fost foarte prietenească şi noi am realizat înţelegeri privind cooperarea în toate domeniile dar mai ales în cel economic, tehnic şi cultural. Aşteptăm ca în viitorul apropiat să facem şi schimburi de experţi în aceste domenii.

Despre dezvoltarea relaţiilor externe ale Somaliei şi despre principiile acestor relaţii, ministrul afacerilor externe al Somaliei a declarat următoarele:

În ceea ce priveşte reprezentarea diplomatică, întreţinem relaţii diplomatice cu multe ţări din Europa, Africa, America şi Asia. Chiar acum am stabilit un acord cu guvernul român privind schimbul de reprezentanţe diplomatice la rangul de ambasade. Iar în ceea ce priveşte cooperarea internaţională, aşa după cum a spus în repetate ocazii primul nostru ministru, noi sîntem pentru colaborare cu toate popoarele iubitoare de pace, pentru menţinerea păcii în lume, pentru o politică de neangajare, ne pronunţăm împotriva amestecului în problemele interne ale altor ţări, sîntem împotriva bazelor militare pe teritorii străine, împotriva stocării de arme nucleare şi termonucleare şi sîntem pentru completa distrugere a acestora. Relaţiile noastre cu celelalte ţări ale lumii se călăuzesc după o politică de pace şi înţelegere internaţională pe baza concepţiei că toate naţiunile, fie mari sau mici, bogate sau sărace, sînt egale în drepturi.

În convorbirea cu oaspetele nostru a fost abordată şi problema luptei popoarelor africane şi a Organizaţiei Unităţii Africane pentru completa eliberare a continentului de sub dominaţia colonială.

— Aspiraţiile popoarelor africane — a spus dl Ahmed Yusuf Dualeh — sînt cele ale tuturor popoarelor oprimate: libertate şi dezvoltare economică. Organizaţia Unităţii Africane este foarte tînără. Totuşi existenţa ei contribuie astăzi fără îndoială la eliminarea rapidă a colonialismului şi neocolonialismului de pe suprafaţa întregului continent. Comitetul de eliberare finanţat de către cele 36 state membre ale Organizaţiei Unităţii Africane este în plină acţiune ajutînd şi coordonînd activitatea mişcării de eliberare a ţărilor africane care mai sînt subjugate. Sînt de părere că perspectivele luptei popoarelor africane sînt foarte bune şi victoria lor asupra colonialismului este neîndoielnică.

Aş dori să subliniez faptul că O.U.A., ca organizaţie regională, nu este incompatibilă cu O.N.U. Dimpotrivă, Carta O.U.A. este inspirată direct din Carta O.N.U. care promovează şi încurajează organizaţiile regionale ca instrumente ale colaborării internaţionale. Carta O.U.A. este complimentară celei a O.N.U.

Dl Ahmed Yusuf Dualeh a spus în continuare:

— Este foarte bine că toate cele 36 state africane independente sînt membre ale O.N.U. Ţările africane duc o politică unanim apreciată de către toate popoarele iubitoare de pace, deoarece este o politică îndreptată împotriva colonialismului şi militează pentru eliberarea completă a tuturor popoarelor fără nici un fel de discriminare de religie sau rasă. Astăzi, ţările africane reprezintă o forţă în cadrul O.N.U. şi ele luptă pentru pacea şi libertatea umanităţii întregi. Eu cred că această luptă este eficientă şi serveşte toate naţiunile membre ale O.N.U. Noi credem că este nevoie ca O.N.U. să fie întărită şi de aceea ne pronunţăm pentru ca această organizaţie şi Carta ei să corespundă în cea mai mare măsură realităţilor din lumea de astăzi.

C. P.

JEAN-LOUIS PONS

ambasadorul Franței la București

despre

— realitățile Franței contemporane

— relațiile franco-române

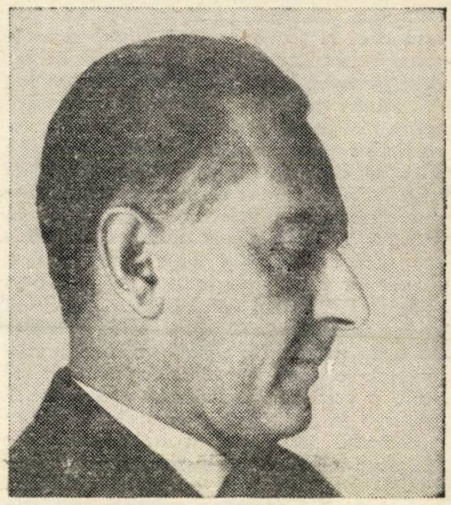

Cu prilejul zilei de 14 iulie, sărbătoarea națională a Franței, redacția noastră s-a adresat ambasadorului Franței la București, dl Jean-Louis Pons, cu rugămintea de a vorbi cititorilor noștri despre realitățile Franței contemporane și despre relațiile dintre cele două țări ale noastre.

— Sînt fericit, ne-a răspuns domnia sa, că ziua de 14 iulie îmi dă prilejul de a vorbi aici despre Franța. Căci Franța se transformă foarte repede în momentul de față ; de la o sărbătoare națională la cealaltă nu mai este cu totul și cu totul aceeași. Trăind la București am, la fiecare călătorie, la fiecare întoarcere acasă, ocazia de a o descoperi în ceea ce are de fiecare dată nou și în ceea ce are permanent.

— Care sînt aspectele realității economice și culturale actuale a Franței, ale proiectelor sale de dezvoltare, pe care le considerați deosebit de interesante pentru cititorii noștri ?

— Într-un tablou consacrat fizionomiei de astăzi a Franței, o parte esențială trebuie rezervată științelor și economiei. Dacă într-adevăr cultura noastră este eternă și perenitatea sa necontestată, economia noastră este în plină schimbare și în acest domeniu realizările franceze sînt de un interes deosebit.

Franța este în același timp o țară veche și o națiune tînără care-și construiește o casă nouă. În era atomului și a spațiului în care a intrat omenirea, Franța înțelege să se mențină în avangardă. Și pentru ea, spațiul este marea aventură a timpului nostru, iar atomul făgăduiala de mîine. În 1966, un satelit francez va fi pus pe orbită de o rachetă în întregime franceză. Cît despre întrebuințările industriale și științifice ale atomului, acestea sînt de pe acum o realitate și cele aproximativ 20 de reactoare instalate în institutele de cercetări și centralele franceze ne furnizează lumină de mai mulți ani.

În toate domeniile, Franța se angajează în marile probleme științifice. În cinci ani, creditele bugetare alocate cercetărilor s-au încincit, iar efectivul cercetătorilor a trecut de la 8 000 la peste 16 000 de persoane. În Franța, ca și în România, studiul pur teoretic și tehnicile științifice merg mînă în mînă, iar centrele de cercetări sînt deschise savanților de toate naționalitățile.

În epoca noastră care impune înmulțirea contactelor, industria franceză a modernizat mijloacele de informație și continuă să perfecționaze mijloacele de comunicare. Sistemul SECAM de televiziune în culori — care va fi, și mă bucur, sistemul folosit în România — este din acest punct de vedere una din cele mai frumoase realizări franceze.

Ca și România, Franța dorește lărgirea schimburilor. De aceea îmbunătățește mereu rețeaua sa rutieră — cea mai vastă din lume — și continuă acțiunea de echipare turistică hotelieră. O nouă Coastă de Azur, creată „ex-nihilo", se va întinde în curînd pe 200 de kilometri de-a lungul țărmului mediteranean în Languedoc și Roussillon. Nădăjduiesc că turiștii români vor fi tot atît de numeroși ca francezii la Mamaia.

În toate domeniile, prestigioase mijloace de transport au fost sau vor fi puse în curînd în funcțiune : pachebotul „France", locomotive ultrarapide, avionul supersonic „Concorde".

O altă preocupare comună Franței și României : organizarea teritoriului. Opera de amenajare a teritoriului francez urmărește o repartiție echitabilă a expansiunii economice între diversele regiuni. Politica industrială centralizată, datorită ajutorului pe care statul îl acordă industriilor ce se instalează în provincie, permite crearea de locuri de muncă în regiunile periferice. În același timp, dezvoltarea organizată a orașelor de provincie, și îndeosebi a metropolelor regionale, trebuie să le permită să echilibreze forța de atracție a capitalei. Dezvoltării i s-a dat astfel o orientare geografică asigurînd raporturi bine proporționate între regiuni, dînd naștere unei noi agriculturi, determinînd deplasări în industrie și comerț.

Fără îndoială, această Franță nouă care se construiește nu renegă nimic din trecutul său artistic și spiritual. Patrimoniul de monumente al Franței, de o inepuizabilă bogăție, trebuie să fie menținut și întinerit. În acest scop este în curs de efectuare un recensămînt național. La Paris, toate marile monumente au recăpătat vechea lor fizionomie, cartierul istoric „Le Marais" va fi renovat.

A nu renega trecutul înseamnă deopotrivă a menține și a dezvolta locul eminent al Franței în domeniul gîndirii și al artei. În ultimii 20 de ani, patru autori francezi au primit Premiul Nobel pentru literatură. În cadrul istoric al Parisului se înalță astăzi monumente care reprezintă triumful artei și tehnicii celor mai îndrăznețe : Palatul U.N.E.S.C.O., cel al Ministerului Apărării Naționale, cel al Radiotelevizionii.

Deschisă dintotdeauna artiștilor și intelectualilor de toate națiunile, care, pe deasupra deosebirilor lor de aspirații și mod de expresie, au participat — ca Brâncuși — la crearea „școlii din Paris", Franța înțelege să continue pe acest drum. O Cetate a Artelor este pe punctul de a-și deschide porțile, chiar în inima capitalei, și aș dori ca mai multe ateliere să poată fi rezervate în această incintă artiștilor români.

După cum se vede, cultura Franței se reînnoiește în același ritm cu științele și cu economia. Cultura franceză nu mai înseamnă numai Montaigne sau Chardin, sau chiar Albert Camus ; este și Michel Butor și Claude Simon și un pictor ca Piaubert.

— Cum priviți starea actuală și perspectivele de dezvoltare a relațiilor dintre Franța și România ?

— În această perioadă de profundă transformare pe care o trăiește România, era firesc ca și relațiile cu Franța să cunoască un nou avînt. În primul rînd, relațiile culturale. Dincolo de tot ce se poate dori pentru buna ei desfășurare, prietenia franco-română este în primul rînd un fapt. Legăturile noastre culturale, care-și au originea într-un trecut depărtat, trebuie să devină și mai bune în viitorul apropiat. Acordul semnat în luna ianuarie deschide acestor schimburi un cadru foarte propice.

Aș dori, în ceea ce mă privește, ca un număr crescînd de bursieri și de specialiști români să poată pleca în Franța, ca publicul din România să poată dispune de cărțile franceze care-i sînt utile. Sînt sigur că în acest domeniu, și pe o bază de reciprocitate, schimburile vor deveni mereu mai numeroase și mai fructuoase. În acest fel România va fi cunoscută în Franța, și Franța în România, cu chipul lor adevărat și într-un fel corespunzător instituțiilor lor culturale de astăzi.

În ceea ce privește relațiile noastre comerciale, se poate spune, cred, că sînt excelente. Efortul industrial al României deschide porțile, și pe acest tărîm, unor schimburi de care vor beneficia din ce în ce mai mult economiile ambelor noastre țări.

Pentru multe motive este imposibil unui francez să se simtă în România altfel decît la el acasă. Sînt în România de un an și n-am avut niciodată sentimentul înstrăinării. Deși am parcurs unele regiuni ale țării, încă nu o cunosc toată — ceea ce dealtminteri nu regret, căci voi avea astfel încă prilejuri de a o descoperi. Armonia peisajelor m-a cucerit de la prima vedere, ca și frumusețea îngrijită pe care o capătă pretutindeni natura dv., și caracterul uman — totdeauna pe măsura omului — pe care îl au pînă și munții și pădurile dv.

În acest 14 iulie — zi aniversară a uneia din cele mai frumoase creații ale Franței — sînt fericit de a avea prilejul să spun cît de frățească găsesc prietenia care ne leagă demult.

Dl Jean-Louis Pons a activat, începînd din 1933, în administrația franceză — mai întîi în Maroc, apoi în Tunisia. În timpul războiului a făcut parte din Forțele Franceze Libere. Ulterior a revenit în administrație, în Algeria. Din 1947 a primit însărcinări în Franța.

Dl Pons a trecut în Ministerul de Externe al Franței în 1955. Cu patru ani mai tîrziu, d-sa devenea subdirector al serviciului de presă și informații din acest minister. În perioada 1963—1964 a fost ambasadorul Franței în Republica Guineea. Este Ofițer al Legiunii de Onoare.

Acad. Emil Condurachi

despre

Adunarea generală a Uniunii Academice Internaționale

Intre 15-16 iunie a.c. a avut loc la Paris Adunarea generală a Uniunii Academice Internaționale la care a luat parte și o delegație a Academiei R.P.R. Revista LUMEA s-a adresat acad. **EMIL CONDURACHI** solicitîndu-l să relateze despre lucrările acestei sesiuni și îndeosebi despre participarea țării noastre la programul de activități al U.A.I.

— Înființată încă în 1921, U.A.I. este constituită din 23 Academii, în majoritate din Europa (Anglia, Austria, Belgia, R. S. Cehoslovacă, Danemarca, Finlanda, Franța, R. D. Germană, R. F. Germană, Grecia, Irlanda, Italia, R. S. F. Iugoslavia, Norvegia, R. P. Polonă, R. P. Română, Suedia, Spania, R. P. Ungară), dar și din alte continente : S.U.A., Japonia, Canada, Izrael. Merită menționat faptul că țara noastră se află printre membrii fondatori ai acestei importante organizații internaționale, care constituie cea mai mare instituție de cercetare științifică efectivă afiliată la U.N.E.S.C.O.

Încă de la înființare, U.A.I. și-a propus să constituie nu numai un for reprezentativ al academiilor din lume, ci să întreprindă studii de mare anvergură, care depășesc posibilitățile fiecărei instituții academice în parte și impun o strînsă colaborare. Din programul vast de activitate al U.A.I. desprind doar cîteva direcții mai importante : publicarea inscripțiilor grecești și latine, a vaselor grecești pictate, a hărții istorice a tuturor provinciilor Imperiului roman, editarea marilor dicționare grecești, latine, ale limbilor arabe și din Extremul Orient, traducerea operelor grecești în latină, realizarea corpusului textelor bizantine, tipărirea documentelor privind Extremul Orient din arhivele europene, studiul izvoarelor istoriei Africii și al documentelor din America precolumbiană etc.

Trebuie subliniat pentru cititorii care nu sînt de specialitate că fără activitatea din ultimele patru decenii a Uniunii Academice Internaționale nu s-ar fi putut realiza mari opere de valorificare a moștenirii trecutului îndepărtat, îndeosebi a antichității greco-latine, cum sînt cele amintite mai înainte. Multe dintre aceste studii au ajuns la zeci și sute de fascicule și volume editate de diferite academii naționale sub egida U.A.I. ; numai vasta lucrare „Corpus vasorum antiquorum" cuprinde peste 200 de fascicule — fiecare un album cu 40—60 de planșe. Dacă adăugăm la acestea studiul inscripțiilor sau vitraliilor, efectuarea traducerilor și realizarea marilor dicționare, dobîndim o imagine de ansamblu a multiplelor preocupări ale Uniunii încununate de rezultate remarcabile. Se poate spune că U.A.I. a jucat și joacă un rol de pionier în concretizarea aspirațiilor oamenilor de știință de pretutindeni de a-și uni forțele creatoare pentru realizarea unor mari opere de cultură, prin schimbul larg de opinii și cooperare.

La recenta Adunare generală a U.A.I., delegația noastră a prezentat un bilanț de activitate destul de bogat. În cadrul marilor lucrări realizate sub egida U.A.I. am editat primele fascicule din „Corpus vasorum antiquorum" și din „Tabula imperii romani" ; au fost primite cu interes și alte lucrări realizate în țară dintre care amintesc tratatul de muzică bizantină (aflat sub tipar), cercetările privind manuscrisele de muzică bizantină din România și altele ; prof. Pippidi a informat adunarea generală despre volumul de inscripții grecești și latine din Dobrogea (aflat de asemenea în curs de tipărire). Doresc să menționez ecoul pozitiv al acestor realizări în rîndurile participanților la Adunarea generală, aprecierile concretizate, de pildă, în cuvintele academicianului G. Lugli, vicepreședinte al U.A.I., care a considerat că, în domeniul săpăturilor arheologice și al publicațiilor din acest sector, România se află printre țările cele mai avansate. O confirmare a prețuirii aportului nostru o constituie și aprobarea unor importante sume din bugetul U.A.I. drept contribuție la realizarea în viitor de către țara noastră a fasciculelor următoare din harta provinciei Dacia, a Imperiului Roman și a celui de-al II-lea fascicul al vaselor grecești pictate din muzeele românești. Mai mulți cercetători români, a căror valoare este prețuită și peste hotare, au fost incluși în colective de lucru.

Sesiunea U.A.I. a fost și un nou prilej de a strînge legăturile cu reputați savanți, reprezentanți ai academiilor și universităților din numeroase țări ale lumii. Am avut cinstea de a fi invitat să susțin o prelegere la Sorbona despre săpăturile arheologice din Dobrogea, mai ales de la Histria, urmînd să susțin în continuare asemenea conferințe la Roma și Bruxelles ; profesorul Mihai Berza a fost invitat la

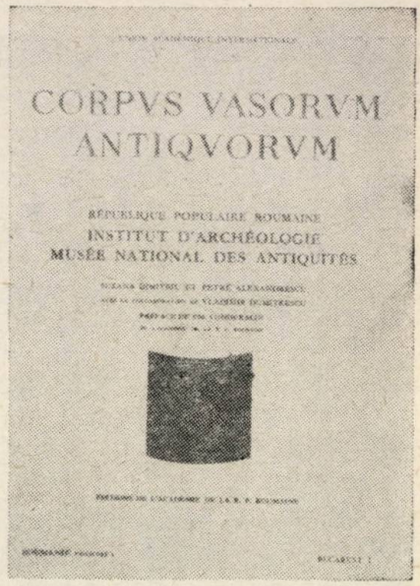

Coperta fascicolului I editat în R.P.R. în cadrul lucrării „Corpus Vasorum Antiquorum" realizată sub egida U.A.I. Seria română a vaselor grecești pictate — a cărei realizare începe prin acest fascicul — a fost proiectată încă în 1921 de Vasile Pîrvan

un colocviu pe tema relațiilor dintre regiunea Mării Baltice și cea a Mării Negre, organizat de Academia daneză. La rîndul nostru am invitat în România pe academicianul Louis Robert, cel mai mare epigrafist din lume, pe Massimo Pallotino, șeful catedrei de arheologie a Universității din Roma, și acad. Gh. Ostrogorski, profesor de istorie bizantină la Universitatea din Belgrad.

Vizita la Paris mi-a permis totodată și o altă foarte interesantă și utilă întîlnire cu dl René Maheu, directorul general al U.N.E.S.C.O., cu care am discutat problemele activității de viitor a Asociației internaționale de studii sud-est-europene. Este cunoscut faptul că U.N.E.S.C.O. acordă o deosebită prețuire activității acestei asociații, cu sediul la București, creată ca urmare a inițiativei țării noastre. Am discutat cu dl Maheu planurile de lucru ale diferitelor comisii ale asociației, obținînd acordul și sprijinul organizației pe care d-sa o reprezintă. Am examinat astfel problemele activității comisiei privind pătrunderea ideilor iluministe în Balcani, a comisiilor arheologice, de artă bizantină, pentru studierea vieții economice a orașelor balcanice în Evul Mediu și a cîntecelor populare ; fiecare comisie va organiza în lunile următoare ședințe de lucru pregătind astfel primul Congres de studii sud-est-europene ce va avea loc la Sofia în vara anului 1966 sub egida U.N.E.S.C.O. și la care țara noastră va prezenta peste 70 de comunicări.

Aș vrea în încheiere să remarc caldele cuvinte de apreciere ale d-lui Maheu la adresa țării noastre pentru inițiativele în direcția îmbunătățirii continue a climatului de înțelegere și prietenie reciprocă.

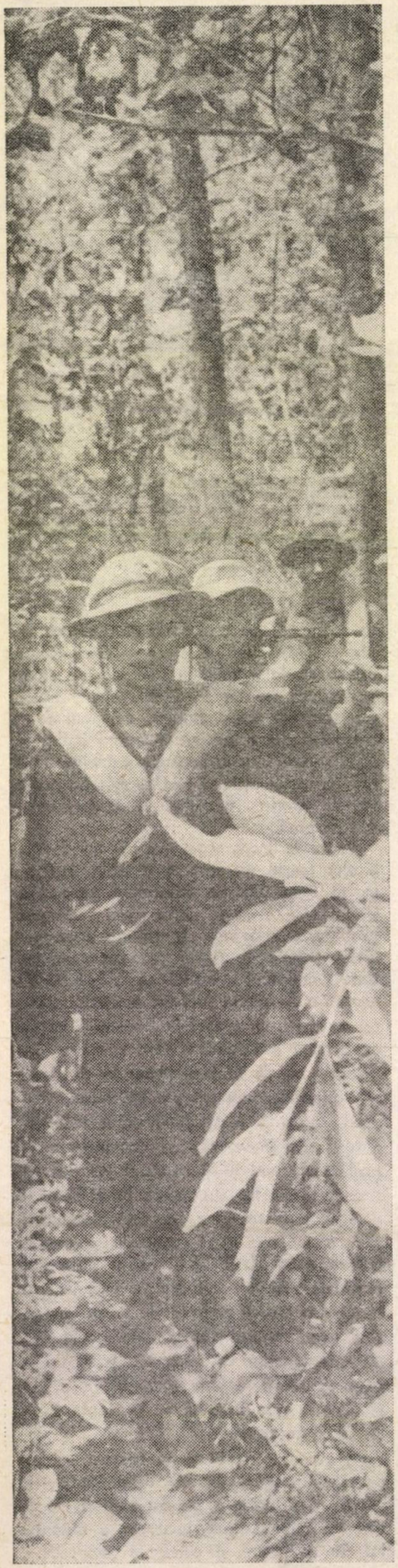

FORŢELE PATRIOTICE ÎN OFENSIVĂ

Un reporter de la *Die Presse* a părăsit Saigonul îndreptîndu-se către Bien Hoa. Automobilul alerga pe o modernă autostradă ; 40 de kilometri de asfalt — investiţie americană. Ziaristul austriac, care pornise la drum temător, se arăta mirat. Domnea o linişte desăvîrşită. Nimic nu te făcea să crezi că drumul acela străbătea o porţiune dintr-o ţară incendiată de război. Calmul părea să ocrotească depărtările. A coborît din maşină şi a început să fotografieze. Tabloul i se înfăţişa paşnic, aproape ireal.

— Unde este războiul, unde este inamicul ? — şi-a întrebat însoţitorii.

După şapte ore a primit răspuns. Chiar pe autostrada aceea ce i se părea plasată între două inofensive staţiuni de odihnă „en vogue", partizanii au intrat în acţiune. Un convoi guvernamental a fost interceptat : 20 de automobile au trecut în posesia atacanţilor. Bineînţeles, n-au lipsit morţii şi răniţii.

— Trăim izolaţi, înconjuraţi de o teribilă ură...

Americanii din Saigon nu îşi ascund nemulţumirea. Evită localurile aglomerate ca şi pe cele pustii, se tem să se scalde pe litoralul mării sau să admire peisaje de o frumuseţe sălbatică. Ocupanţii sînt urmăriţi pretutindeni de ura populară. Doi infanterişti marini americani s-au îndepărtat de baza lor situată la nord-est de Saigon. S-au plimbat cinci kilometri. Au vrut să-şi sfideze prietenii, pe „fricoşi". Cei doi au motive să regrete „curajul" lor : au fost capturaţi de către patrioţi.

Dar în interiorul bazei oare gradul de securitate este mai mare ?

O insulă micuţă, greu de descoperit pe harta sud-vietnameză. Colibe sărăcăcioase, puţini locuitori. Strategilor de la Saigon insula li s-a părut avantajoasă pentru amenajarea cartierului general al celei de a 15-a divizii navale. Instalaţii de apărare au fost puse la punct, cu convingerea că orice surprize sînt excluse. Dar în zorii zilei de vineri, partizanii şi-au făcut apariţia pe insulă. Alarma a fost dată prea tîrziu. Instalaţiile de apărare se dovediseră inutile. Patrioţii au ocupat cartierul general situat la numai doi kilometri de poziţiile exterioare ale bazei americane de la Chu Lai. O dimineaţă întreagă drapelul Frontului Naţional de Eliberare a fluturat peste clădirile din care fuseseră alungaţi ocupanţii. Abia după-amiază unităţi de „marines" au debarcat, sprijinite de distrugătorul „Black". A început o „operaţiune de curăţire" desfăşurată după toate regulile artei militare predate în academiile de război din S.U.A. Soldaţii americani au înconjurat insula şi au pornit la atac. Atacanţii au trebuit însă să constate, după ceasuri de zadarnice căutări, că inamicul dispăruse. Atunci cînd a coborît înserarea, rachete luminoase au fost lansate spre a împiedica o retragere sub protecţia întunericului. Zadarnic. Dat fiind că partizanii n-au mai putut fi găsiţi, comandamentul american s-a mulţumit cu arestarea a 52 „suspecţi" dintre paşnicii locuitori ai insulei.

Săptămîna care a trecut a fost marcată prin repetate atacuri ale partizanilor împotriva unor baze americane de primă importanţă. Dong Xoai, descris de agenţia *Reuter* drept „scena recentei înfrîngeri dezastruoase suferită de trupele guvernamentale sud-vietnameze", a cunoscut din nou momente de coşmar : sîmbătă seara mortierele patrioţilor au ţinut sub focul lor baza militară.

Numele avanpostului fortificat de la Ba Gia (70 de mile sud de baza aeriană americană de la Da Nang) a revenit în ştirile din ultimele zile. Atacurile succesive ale forţelor patriotice au creat o psihoză de panică printre militarii sud-vietnamezi şi americani. Chiar o sursă militară americană a recunoscut că unui batalion de partizani i-au fost necesare doar *cîteva minute* spre a străpunge liniile de apărare „bine întărite" şi a pătrunde în interiorul dispozitivului guvernamental. După ce au capturat arme şi echipament militar, patrioţii s-au repliat. Încercările de a trimite noi trupe în ajutorul garnizoanei de la Ba Gia au eşuat. Elicopterele nu au putut ateriza fiind întîmpinate cu un violent tir de mortiere. Pierderile americano—sud-vietnameze au fost extrem de mari. *France Presse* amintea : „În această regiune patru batalioane guvernamentale au fost decimate de partizani în mai puţin de o lună".

60 de kilometri de Saigon. În apropierea unei plantaţii de cauciuc, la Dau Tieng, un post militar guvernamental fusese instalat pentru a proteja circulaţia pe o cale de acces către capitala sud-vietnameză. La doi kilometri şi jumătate depărtare se găseşte o reşedinţă de district şi, bineînţeles, o garnizoană militară înzestrată cu armament şi „consilieri" americani. Cînd postul de la Dau Tieng a fost atacat de către partizani, în ajutorul trupelor guvernamentale au pornit întăriri. Blindatele au trebuit să se întoarcă din drum deoarece un pod sărise în aer. Unitatea a avansat totuşi către locul luptelor. Patru „consilieri" americani o însoţeau. La 500 m distanţă de postul atacat, unitatea de întărire a fost decimată după o luptă scurtă, aproape fără istoric. O a doua unitate, trimisă pe urmele primei, i-a împărtăşit soarta. „Pierderi grele" — s-a recunoscut la Saigon. Cifric : 151 morţi, 25 răniţi şi 59 dispăruţi. Cei patru „consilieri" americani se găsesc printre morţi.

„Zona D" — vastă întindere de junglă situată la nord de Saigon — a devenit teatrul unei operaţiuni prin care comandamentul americano—sud-vietnamez spera să-şi ia revanşa pentru repetatele înfrîngeri suferite. În această zonă se află amplasate puternice unităţi de partizani. O „operaţiune de curăţire" de amploare, desfăşurată combinat — terestru şi aerian, urma să lichideze bazele patrioţilor. Zile

în şir, bombardierele strategice B-52 au lansat cantităţi uriaşe de bombe. Recunoaşterile aeriene care au urmat semnalau totuşi ineficienţa bombardamentelor. Ploaia de bombe nu reuşea să lase urme — morţi sau răniţi. Jungla îi ocrotea pe partizani. Dar nu-i vorba doar de generozitatea naturii. Ofiţerii americani au vorbit despre „perfecţiunea şi complexitatea sistemelor subterane de protejare" construite de forţele patriotice. Imense galerii subpămîntene ce se întind pe mulţi kilometri permit partizanilor să evite consecinţele repetatelor bombardamente americane şi să aibă un refugiu greu de descoperit. Un corespondent al *Pravdei* a poposit într-un asemenea refugiu subteran la o bază a partizanilor instalată la numai 15 km de Saigon.

— Noi ne aflăm în acest punct iar comandamentul militar american, iată, este aici — i-a relatat unul din ofiţerii partizanilor mişcînd un beţişor de bambus pe o hartă la scară mare a Saigonului. Foarte aproape, vecini...

În zona Saigonului, în ultimii trei ani, forţele patriotice au crescut de peste cinci ori. Ele dispun de un sistem complex de legături şi acţionează cu curaj. 40 de „sate strategice" au devenit puncte de sprijin ale partizanilor. La 20 de kilometri de Saigon, ziaristul sovietic a fost martor al unei bătălii în care două batalioane de soldaţi guvernamentali, sprijinite de artilerie şi aviaţie, au încercat să restabilească controlul lor asupra unui sat. După prima tentativă de atac, o jumătate de batalion se transformase în morţi şi răniţi. Supravieţuitorii au preferat să părăsească cîmpul de luptă, abandonînd o mare cantitate de armament.

France Presse a relatat o bătălie desfăşurată la sfîrşitul săptămînii trecute în „zona D". Trupe americane încercau să forţeze intrarea într-un sat. Partizanii, puţin numeroşi, se apărau cu înverşunare. În clipele de crîncenă încleştare, au putut fi văzute femei, ţărănci de prin partea locului, lansînd grenade asupra ocupanţilor. Tirul mitralierelor, bombele care se prăbuşeau din înaltul cerului nu le speriau pe aceste femei care poate n-au călcat niciodată pe străzile unui oraş. Ele îşi apărau coliba mizeră, pămîntul natal, dreptul la ziua de mîine.

Doi ziarişti francezi au înfăţişat în *The Illustrated London News* viaţa din spatele frontului partizanilor. La 15 kilometri în interiorul junglei, pe o cărare ce înainta paralel cu un rîu, au cunoscut pe „omul cu degetul rănit", un ofiţer al partizanilor. Întîlnirea aceasta a fost preludiul unei călătorii presărată cu peripeţii. Printre locuitorii unei aşezări au trăit atmosfera unui miting popular. „Cîntece, jocuri şi cuvîntări s-au succedat fără întrerupere, şi de fiecare dată izbucneau aplauze puternice, chiar şi în cazurile cînd asistenţa nu prea putuse auzi cele spuse deoarece vocile femeilor şi tinerilor erau mult prea slabe — relatează corespondenţii francezi. La miezul nopţii, după un impresionant salut la drapel — roşu, alb şi cu stea galbenă — spectacolul s-a sfîrşit şi populaţia satului s-a dus să se culce sub cerul înstelat". În zori, au pornit pe o distanţă de 30 de kilometri. „În drum am văzut grupuri mari de partizani înarmaţi cu puşti mitraliere americane absolut noi, provenite fără îndoială din satele cucerite". Reporterii au înregistrat „popasuri secrete". Ei amintesc de o staţie de radio camuflată printre copaci care transmitea informaţii privind zborul avioanelor ca şi de un tunel a cărui intrare fusese acoperită cu crengi uscate. Contactele cu partizanii le-au înfăţişat oameni curajoşi, care ştiu pentru ce luptă şi care par decişi să accepte orice sacrificii. „Sînteţi reprezentanţi ai presei, aţi vrut să cunoaşteţi adevărul, noi vă cerem să-l difuzaţi..."

La cartierul general al comandamentului suprem al Frontului Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud, corespondentul *Pravdei* a stat de vorbă cu Nguyen Thi Dinh, locţiitor al comandantului suprem. Acesta a relatat că patrioţii controlează patru cincimi din teritoriul Vietnamului de sud, zonă în care sînt concentrate peste două treimi din populaţie. Trebuie menţionat că Frontul Naţional de Eliberare deţine ferm controlul asupra unor mari regiuni, inclusiv delta fluviului Mekong. În pofida faptului că patrioţii nu dispun nici de aviaţie, nici de tancuri şi nici de nave de război, ei reuşesc să se opună cu succes intervenţioniştilor americani folosind cu iscusinţă tactica războiului de partizani. În coloanele unor ziare occidentale se afirmă că raportul de forţe dintre F.N.E. şi trupele americane şi cele ale guvernului de la Saigon ar fi de 1/7. Comentînd această afirmaţie, interlocutorii ziaristului sovietic au declarat :

— Dacă acesta ar fi raportul de forţe, oare am fi putut să menţinem, timp de trei luni, iniţiativa în operaţiunile militare şi să dăm lovituri tot mai puternice ?

Speranţele generalilor care întocmesc planuri de operaţiuni în elegantele birouri din Saigon cu scopul de a degaja „zona D" nu s-au împlinit. Vineri seara, sîngeroasa bătălie a luat sfîrşit fără ca totuşi comandamentul american să fi obţinut „succesul scontat", cum se exprimă reţinut unul din ziariştii acreditaţi în capitala sud-vietnameză.

Experţii au calificat-o drept „cea mai mare bătălie de pînă acum din războiul împotriva partizanilor". Tunelurile subterane construite cu o ingeniozitate uluitoare au permis patrioţilor să acţioneze cu elasticitate şi forţă. Pe neaşteptate, apărînd din aceste galerii subpămîntene, ei au dat nimicitoare lovituri adversarului provocîndu-i pierderi de mari proporţii.

„Zona D" a rămas pentru Saigon aceeaşi sursă de nelinişte...

Eugeniu OBREA

O CAPITALĂ FĂRĂ ŢARĂ

Saigonul devine o capitală fără ţară. Oraşul începe să sufere în mod vizibil de o sufocare lentă — dar nu moare încă de foame.

La Saigon se întîlnesc cinci şosele principale, plus calea ferată naţională. Şoseaua nr. 1 şi calea ferată naţională care se îndreaptă spre nord pe o distanţă de 400 de mile sînt tăiate de şase luni. O a doua şosea, care duce spre nord-vest, în Cambodgia, este de asemenea tăiată de luni de zile. O a treia şosea, care leagă Saigonul de mare şi de localitatea balneară Cap St. Jaques, este accesibilă de asemenea numai după dorinţa Vietcongului. Vietnamezii din clasa suprapusă şi cetăţenii francezi plătesc „taxe rutiere" pentru a petrece sfîrşitul săptămînii pe marginea mării. O a patra şosea care duce direct la platoul înalt este tăiată de luni de zile. Pe această şosea s-au înregistrat atîtea ambuscade încît soldaţii americani o numesc „sîngeroasa şosea nr. 14". O a cincea şosea duce spre bogata regiune a deltei Mekongului. Membrii Vietcongului percep „taxe rutiere" la orezul, cărbunele şi peştele transportate la Saigon pe această şosea. Ei nu au tăiat încă complet şoselele şi podurile. Va veni şi aceasta. Dar, în momentul de faţă, Saigonul trăieşte numai cu cărbunele şi celelalte mărfuri care intră în oraş cu permisiunea Vietcongului.

Recent, Vietcongul a tăiat liniile electrice care pornesc de la un baraj hidroelectric construit recent de japonezi în cadrul programului de reparaţii de război.

În prezent, electricitatea este în mod practic raţionată la Saigon, unele blocuri fiind lipsite de curent în fiecare noapte. Marile firme comerciale au făcut rezerve de lumînări şi lămpi de gaz. La restaurante se mănîncă seara în atmosfera luminii de gaz aerian din secolul trecut.

La Saigon domneşte o atmosferă spectrală, ireală. Oraşul are aureola „prosperităţii", dar este lovit de o criză de orez. Saigonul trece drept un centru al rezistenţei anticomuniste ; totuşi, în războiul subversiv invizibil, numărul şi influenţa politică a comuniştilor cresc în oraş.

„Ideea occidentalilor este de a avea Saigonul drept capitală şi de a-l folosi pentru a controla satele — a explicat un intelectual vietnamez. Vietcongul are o idee opusă. El foloseşte satele pentru a înconjura oraşele şi a obţine în cele din urmă controlul asupra oraşelor. Saigonul va fi ultimul oraş care va fi ocupat".

„Să nu vă închipuiţi cumva că luminile de neon şi viaţa clasei mijlocii reprezintă Vietnamul — a explicat un înalt diplomat occidental. Oamenii în costume negre din junglă sînt acei care controlează satele, iar Saigonul nu face decît să reacţioneze la valurile de presiune care pornesc de la sate".

Saigonul este un oraş în care domneşte confuzia. De pe terasele hotelurilor din Saigon, unde oamenii de afaceri se întîlnesc pentru coctailuri şi dineuri, se pot vedea la distanţă luminile strălucitoare ale focului artileriei.

Vietnamezilor nu le place să treacă pe lîngă instalaţiile americane. Şoferii de taxiuri vietnamezi refuză să oprească pentru a permite pasagerilor să coboare în apropierea acestor instalaţii. De la exploziile provocate de Vietcong, vietnamezii s-au învăţat să nu intre în localurile frecventate de americani.

Beverly DEEPE

(Din New York Herald Tribune)

Serbare populară în cinstea forţelor Frontului de Eliberare Naţională

PARISUL CULTURAL ÎN IUNIE

O sarabandă a festivalurilor, expozițiilor, galeriilor, aniversărilor culturale, concursurilor și premiilor. Un festin spiritual. Acesta a fost Parisul în iunie, ultima lună dinaintea vacanței de vară...

Seară de seară, o dată cu felinarele de pe podurile Senei, s-au aprins luminile rampei la celebrul teatru „Sarah Bernardt". Cu replicile comedienilor negri americani aducînd în scenă lumea Harlemului („The Amen Corner" — piesă de inspirație biblică a lui James Baldwin); cu cele ale actorilor irlandezi interpretîndu-l pe James Joyce (piesa autobiografică „Stephen D", ce cultivă fără menajament lipsa de respect față de tot ce e „respectabil"...); cu un „Hamlet" într-o versiune belgiană infidelă operei shakespeareene; cu o modernă piesă engleză jucată cu talent de suedezi („Chips with everything" de Arnold Wesker); cu dialogurile monotone ale Teatrului Studio din Madrid într-o medievală farsă tragicomică, „Spitalul nebunilor" — Teatrul Națiunilor din Paris și-a continuat la „Sarah Bernardt" stagiunea anuală (26 aprilie — 30 iunie).

Lui Franco Zeffirelli — publicul i-a rezervat primirea cea mai entuziastă. Compania lui florentină a produs surpriza unui „Romeo și Julieta" din care tragedia elisabetană dispare lăsînd loc comediei, melodramei și în care regia ține deopotrivă de comedia dell'arte și de neorealism. Multe și favorabile cronici au fost consacrate piesei „Lupoaica" de Giovanni Verga, care a prilejuit parizienilor întîlnirea cu un vulcan. Tumultuoasa tragediană a ecranului italian, Anna Magnani, a urcat pentru prima dată pe scena franceză în rolul unei veritabile „Fedre" a satului sicilian.

Laurii victoriei Teatrului Națiunilor au încununat compania florentină a lui Zeffirelli (premiul I) și pe cea a Teatrului de Comedie bucureștean (premiul II). Au urmat, cu două mențiuni, Anglia și Argentina.

Doar la cîteva sute de pași de „Sarah Bernardt", Romeo și Julieta se înfățișau publicului parizian în baletul lui Serghei Prokofiev. Zborul celor doi etern îndrăgostiți a dat startul celui de-al IV-lea „Festival du Marais" în aer liber, menit să valorifice una din cele mai fermecătoare părți ale vechiului Paris. Palate, capele și străduțe întortocheate ale bătrînului cartier Marais au devenit cu acest prilej un decor natural pentru reprezentațiile lirice, coregrafice și muzicale ale Baletului din Zagreb, orchestrei de cameră din Moscova sau companiei lui Jean Deschamps.

Nu s-a ridicat nici o cortină. Reflectoarele luminează fațada vechiului „hotel de Rohan". 75 de dansatori croați evoluează în fața a 2 000 de spectatori: miniștri, academicieni, ambasadori, o pleiadă de artiști și oameni de litere, sute de invitați asistînd la reprezentația de gală a baletului „Romeo și Julieta". Grădinile palatului, scena încărcată de iederă, orologiile capelelor învecinate bătînd ceasurile nopții, cel mai somptuos balcon ce se poate visa vreodată pentru Julieta, întreaga Veronă luptîndu-se în duel pe o scenă cu două etaje, în acordurile partiturii lui Prokofiev interpretată de Opera din Zagreb — conferă unei piese clasice un inedit inimaginabil, o atmosferă plină de farmec și poezie.

Parizienii ce se tem de căldura sufocantă a sălilor de teatru găsesc în cartierul Marais cadrul ideal pentru a-și petrece serile asistînd în fața palatului Sully la reprezentarea unui „Danton" cu care Romain Rolland a deschis „Teatrul Revoluției": în interpretarea trupei lui Jean Deschamps, drama istorică face să răsune chiar în imediata apropiere a locului unde se ridicau odinioară zidurile temutei Bastilii, cuvintele „libertate", „dreptate", „revoluție". Sau pentru a se delecta la „hôtel d'Aumont" cu „A doua surpriză a dragostei" de Marivaux în regia lui Maurice Guilland.

Un pretext teatral de a servi ingenios arhitectura monumentelor celebre ale Parisului a fost și spectacolul de inspirație biblică „Le vray mistère de la passion" reprezentat într-un decor natural cu adevărat grandios: în piața catedralei „Nôtre Dame de Paris". „Misterul" medieval care se înscrie în apoteoza catedralei iluminate feeric, însoțit de acordurile orgii difuzate stereofonic și uneori de dangătul clopotelor, scena avînd ca fundal însuși imensul portal sculptat al catedralei — evocă imagini demne de Rubens, Breugel sau Murillo.

Nu poate fi omisă din panorama teatrală a ultimei luni vestea că ilustra Comedie Franceză își modernizează repertoriul urmînd ca în viitoarea stagiune Eugen Ionescu să fie jucat pentru prima dată pe scena „Casei lui Molière", cu piesa „Setea și foamea".

Lumea teatrului, mutîndu-se de pe scenă într-o expoziție? S-ar putea ca întrebarea să surprindă. Dar la Toulouse lumea scenei e prezentă într-o originală expoziție pe tema „Picasso și teatrul". Expoziția dezvăluie un Picasso necunoscut, uitat, un Picasso al culiselor, portretist al lui Stravinsky, desenator de dansatoare, artist care a jucat un rol major în reînnoirea decorației scenice. Iată, într-o parte, cortina scenei pentru „Quadro Flamenco" reprezentînd — „à la manière de Renoir" — loji de teatru, ocupate de domni mustăcioși și monoclați, de spectatoare cu umeri rotunzi. De cealaltă parte, cortina monumentală desenată în 1936 pentru „Teatrul poporului" unde avea să fie jucat Romain Rolland. A avut oare dreptate Jean Cassou afirmînd că universul lui Picasso este un univers al teatrului?

Domeniul formelor și al culorilor a înscris în luna precedentă un eveniment spectaculos: restaurarea castelului Versailles. Au revenit, în 50 de săli ale muzeului de istorie al Versailles-ului, mobilierul și obiectele de artă din secolele XVII și XVIII. Vizitatorul poate urmări acum, mai bine decît într-o carte, povestirea pictorilor despre marile evenimente ale istoriei Franței, ale secolului filozofilor și Revoluției. Sute de tablouri — multe din ele capodopere — tapiserii, mobile de epocă fac să retrăiască paginile unei istorii demult apuse, alături de macheta scării ambasadorilor, azi distrusă.

Cam în același timp, s-a desfășurat și Festivalul tablourilor moderne, cadru în care Palatul Galliera din Paris a trăit o seară istorică. În cursul unei licitații a fost atins recordul mondial pentru o pictură de Monet: 2 520 000 de franci, ceea ce este în același timp prețul cel mai ridicat oferit într-o vînzare publică în Franța. Lucrată între 1875—1878 și măsurînd 1 m × 84 cm — pînza, capodoperă a impresionismului, reprezintă pe soția și fiul lui Monet pe faleza normandă.

Dacă expozițiile consacrate picturii abundă, în schimb cele ale vitraliului sînt „rara avis". Capitala Alsaciei — odinioară centrul european al vitraliului — a oferit recent spectacolul absolut original al unei retrospective. Iubitorii armoniilor rafinate au admirat la expoziția de la Strasbourg „1 000 de ani de artă a vitraliului".

În vreme ce la Paris, noaptea timpului continuă să se ridice de pe monumentele orașului care-și recapătă culoarea lor dintîi, datorită ingenioasei opere de restaurare la care sînt supuse de cîțiva ani, la Reims, catedrala — aflată în fața unei asemenea tentative — a devenit obiectul unei aprige dispute. Peste jumătate din locuitori vede în intenția primarului de

Scenă din „Lupoaica" de Giovanni Verga, cu Anna Magnani

a reîntineri monumentul un „sacrilegiu" — în timp ce alții consideră experiența ca foarte temerară, dar seducătoare. Fapt este că, trecînd peste opinia intransigenților care strigă : „Să înălbească clădirile publice dacă vor. Dar să nu se atingă de catedrală !", o experiență a fost deja încercată pentru a se vedea dacă e posibilă curățirea. „Fecioara și pruncul", statuie înaltă de 5 m de pe fațada monumentului, a servit de... cobai. În 8 zile, folosindu-se apă pură sub slabă presiune și niște perii foarte moi, statuia și-a recăpătat culoarea imaculată. Partizanii restaurării au căpătat astfel un argument în plus împotriva „cultului ruinei pentru ruină" și pentru a declara experiența pasionantă...

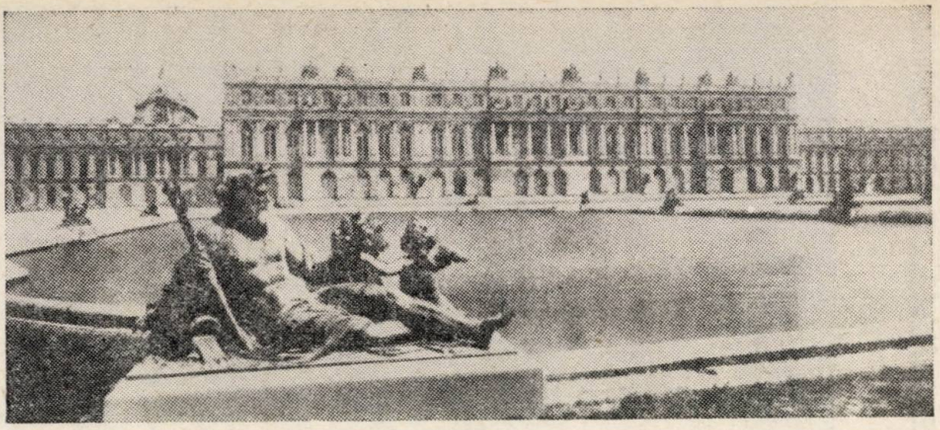

Fațada castelului de la Versailles

Melomanului parizian i s-a oferit parada unor stele ale portativului mondial. A venit la Paris și l-a cucerit — orchestra simfonică din Cleveland (S.U.A.) sub bagheta lui George Szell. Un repertoriu clasic și contemporan, în interpretarea unei orchestre de mare virtuozitate, a procurat iubitorilor lui Rossini, Schumann, Henri Dutilleux și Samuel Barber seri de neuitat la Teatrul Champs-Elysées. Un public numeros a apreciat concertul Orchestrei Filarmonice a Radioteleviziunii franceze dirijat de Iosif Conta.

La sala Gaveau — într-un concurs internațional de prestigiu — și-au disputat celebritatea 13 tineri virtuozi ai viorii din 10 țări. Concursul Marguerite Long-Jacques Thibaud a consacrat-o pe georgiana Liana Issakadze, care la mai puțin de 19 ani a trecut frontiera ce separă un bun instrumentist de un mare artist.

Vocile celebre contemporane au rezervat în acest sezon surprize dintre cele mai puțin agreabile. Starea sănătății i-a reținut în același timp pe Mario del Monaco, Nicolai Gedda și Bruno Prevedi să vină la Opera din Paris, pe Maria Callas a determinat-o să cînte în condiții puțin satisfăcătoare, iar pe Elisabeth Schwarzkopf să-și anuleze concertul la Paris și să rezilieze toate contractele pe timp de o lună.

„Regele jazz"-ului a fost însă punctual la întîlnirea cu cei 12 000 de parizieni care-l așteptau. Născut o dată cu secolul nostru, iar jazz-ul o dată cu el, veșnic tînărul cîntăreț, trompetist, dirijor și compozitor Louis Armstrong a dezlănțuit la recitalul său parizian entuziasmul celor trei generații reprezentate în marea Sală a Sporturilor.

Peisajul literar francez a înregistrat și el cîteva recorduri memorabile. *Le Figaro litteraire* și-a serbat cel de-al 1 000-lea număr.

Întregul Paris literar a adus un cald omagiu lui André Maurois urindu-i „bon anniversaire" la împlinirea celor 80 de ani. Academician, membru a nenumărate jurii, romancier, ziarist și istoric extrem de fecund, octogenarul sărbătorit are în urma sa o carieră literară de aproape o jumătate de secol. Maestru incontestabil al marilor biografii, André Maurois este creatorul unor adevărate fragmente de „comedie umană" de la Shelley la Balzac trecînd prin Byron, George Sand, Victor Hugo, Proust, Dumas, Chateaubriand. 1 m și 50 de bibliotecă condensează o operă caracterizată prin echilibru, eleganță, claritate și dominată de culmea artei sale de biograf, „Prometeu sau viața lui Balzac", apărută nu de mult.

Cam în același timp, sub cupola Academiei Franceze se decerna Marele premiu pentru literatură — valorînd 10 000 de franci — lui Henri Petit, autor al unei opere fără întindere, al cărui ultim volum, „Les justes solitudes", a apărut acum două luni.

Aniversări, premii, expoziții... Cea dedicată lui Marcel Proust la Biblioteca națională din Paris, alcătuită din aproape 600 de piese, conduce vizitatorul în inima universului proustian, ilustrînd larg viața și edificiul literar construit de autorul lui „À la recherche du temps perdu". Stampe și fotografii evocă anii copilăriei celebrului romancier. Pentru prima dată sînt reunite aici, alături de „caietele" în care s-a elaborat lent opera proustiană, scrisori, portrete, mobile și amintiri personale ale scriitorului. Un mare număr de tablouri, opere de artă, autografe, ediții rare, alcătuiesc acel ansamblu fără precedent în care vizitatorul regăsește timpul lui Proust. Între altele, se poate vedea o fidelă reconstituire a camerei în care Proust își termina opera și înceta să mai respire la 18 noiembrie 1922.

Dana GHEORGHIU

Paris,

„Serbările Ronului"

O veche tradiție încununează primăvara artistică geneveză cu „Serbările Ronului". De-a lungul marelui fluviu, o efervescență unică leagă sate și orașe pe firul jocurilor și cîntecelor de astăzi și din străbuni, proaspete mereu ca firul însuși al apei. Poporul a vrut ca primăvara calendaristică să asfințească mai tîrziu, cînd roadele pămîntului s-au pîrguit și cerul clement încălzește inimile. Atunci, pe malurile Lemanului, sub umbra platanilor cu cioturile înfrunzite, carele alegorice poartă vînturi de pe culmile alpine, mesageri ai Ronului lemanic, viticultori de pe colinele Vaud-ului, spirituali asemenea lui Colas Breugnon, albe lebede îmbrățișînd albastra Ledă (culoarea lacului), pontonieri din Berna, Schaffhausen și Geneva, acordeoanele înfrăcite ale arbazienilor, vestalele narciselor din Montreux, ale trandafirilor, garoafelor și lalelelor pe care le vor arunca aici, la Geneva, în Ron — ofrandă fluviului dătător de viață.

Dar mai vin și carele francezilor savoyarzi, femeile și fetele în saboți de la Thonon, pitorești costume ale bărbaților, copiilor și fecioarelor din Dauphiné și Bourgogne, care concurează cu acelea ale meridionalilor din Cavaillon sau Orange, cu ale celor din Camargue, din Toulon, din Cannes, din Manosque. Ronul cu toate culorile, cu toate cîntecele, cu dansurile reflectînd munca și temperamentele popoarelor sale, cu infinita vibrație a culorilor sale, cu nostalgiile și bucuriile lui. În apogeul marii întreceri a folclorului lor atît de multiform și multicolor, elvețieni și francezi sădesc la Geneva, oraș care-i înfrățește, un simbolic „copac al prieteniei ronaniene". Este un simbol care se amplifică în Parc La Grange, unde sub cerul înstelat și în efluvii de roz-marin, London's Festival Ballet prăznuiește fluviul dansînd pe muzică de Ceaikovski, de la a cărui naștere se împlinesc 125 de ani...

Dacă „Serbările Ronului" se confundă cu arlezienele înfrăcite, cu farandolele provençale, cu ritmurile folclorice ale colinelor valaisane, cu tamburinele și fluierele, cu fanfarele și acordeoanele, cu focurile de artificii și jocurile ecvestre, cu defilările de ambarcațiuni și balurile rustice, ele au fost precedate anul acesta — anul aniversării unui secol și jumătate de la intrarea Genevei în Confederația helvetică — de o altă frescă, deopotrivă colorată, a expozițiilor internaționale și festivalurilor artistice.

Muzeul de Artă și Istorie a reunit 250 de opere selecționate de Societatea internațională de gravură în lemn Xylon, **ca pentru a demonstra că arta aceasta, considerată de mulți desuetă, nu și-a epuizat încă sursele creatoare. De respirație și expresie tradițională sau modernă, ele au relevat originalele, viguroasele și nuanțatele reușite ale polonezei Eva Slivinska, ale germanilor Buchwald și Camnitzer și, în primul rînd, în ordinea preferințelor personale, îndrăznețele lucrări ale japonezilor Amano Kazumi și Hideo Hagiwara, cel din urmă situîndu-se fericit între stampă și o viziune inovatoare. La rîndul său, salonul** Mutualei artistice, **care i-a succedat, a prezentat o vastă panoramă a picturii elveției, de la clasici la impresioniști, de la expresionism la tașism.**

Claritate melodică și ritmică, tandră sensibilitate și fantezie dezinvoltă sînt calități cu care de multă vreme Wilhelm Kempff și-a obișnuit admiratorii. În marea sală Victoria Hall **el a deschis** Primăvara muzicală 1965 **cu lucrări de Mozart, Beethoven, Schubert, Liszt, într-o strălucită interpretare. Dimpotrivă, pianul lui Kempff n-a avut un demn succesor în Geza Anda, care vrînd să fie totodată solist și dirijor în concertul prezentat de** Camerata academica **din Salzburg, a ratat ambele funcțiuni. Ceea ce nu se poate spune însă despre Tibor Varga, al cărui arcuș a știut să armonizeze calitățile de violonist cu acelea de dirijor al orchestrei sale de cameră într-un mod captivant și cu incontestabil dinamism.**

Doi mari virtuozi ai viorii au încheiat Primăvara : **Nathan Milstein și Isaac Stern, cel dintîi manifestînd o vădită paloare tomnatică, mai puțin în** Sonata în sol minor **de Bach și** Capriciile **lui Paganini, dar mai accentuat în** Sonatele **lui Vivaldi și Beethoven ; cel din urmă de o vitalitate frizînd frenezia, de o subtilitate armonică plurivalentă, de o mobilitate uluitoare. Într-un program compus din Francesco Geminiani, Beethoven, Bach, Mozart, Dvorak și Ravel, Isaac Stern — pentru întîia oară în recital la Geneva — a fost un migălos miniaturist și un colorist liric de o vibrantă tandrețe, un rafinat arhitect al sunetelor celor mai diafane. O sală electrizată a obținut ca bis un Bela Bartok :** Patru dansuri românești. **Penultima oară cînd l-am auzit la Praga, bisul a fost** Ciocîrlia **lui Grigoraș Dinicu. Cîteva zile înaintea „Serbărilor Ronului", recitalul de încheiere a** Primăverii muzicale **a fost el însuși o primăvăratică sărbătoare a muzicii.**

Horia LIMAN

Geneva,

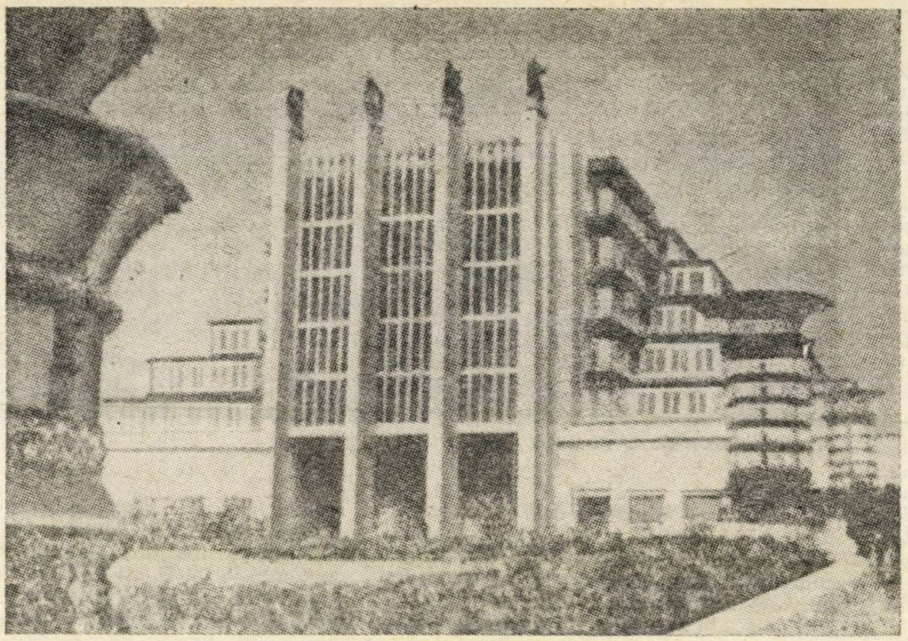

Palatul Centenarului din Bruxelles (reproducere din „Cuvîntul liber" — 19 septembrie 1936)

Reprezentanții mișcării pentru pace din România la Congresul de la Bruxelles (1936)

În istoria luptei popoarelor pentru pace în anii care au premers cel de-al doilea război mondial, un loc important îl ocupă Congresul universal pentru pace de la Bruxelles.

Întruchipînd hotărîrea popoarelor de a lupta împotriva războiului imperialist, Congresul mondial pentru pace din 1936 a subliniat creșterea rolului activ al maselor în desfășurarea istoriei în epoca contemporană.

Activitatea depusă de reprezentanții mișcării pentru pace din România la acest congres adaugă noi elemente și trăsături distinctive tabloului internațional al mișcării pentru pace.

Apelul pentru convocarea congresului a fost lansat la 21 mai 1936 de către un grup de intelectuali democrați, savanți și scriitori de renume mondial avînd concepții politice și ideologice diferite. Adresîndu-se popoarelor din întreaga lume, apelul releva necesitatea unirii lor în lupta împotriva războiului, avertizînd că : „Bunul cel mai prețios al umanității — pacea — e în pericol" (*Cuvîntul liber* din 23 mai 1936).

Semnatarii apelului erau în același timp membri în Comitetul internațional de inițiativă pentru pregătirea congresului. Printre ei se numărau : lordul Robert Cecil (președinte), Eduard Herriot, Romain Rolland, Marcel Cachin, Fr. Jolliot-Curie, Paul Langevin, Thomas Mann.

Sub îndrumarea Partidului Comunist din România, în vara anului 1936 s-a format la București un Comitet de inițiativă care urma să pregătească participarea la Congresul universal pentru pace. Comitetul a adresat o chemare opiniei publice. Pregătirile ce s-au desfășurat în țara noastră pentru alegerea și trimiterea de delegați la congres au fost însoțite de organizarea primelor comitete locale pentru pace la București, Iași, Cluj, Sighetul Marmației și în multe alte localități. Alegerea delegaților pentru congres a prilejuit afirmarea dorinței de pace a maselor populare de la orașe și sate. Încă de la înființarea lor, comitetele pentru pace au dus o intensă activitate în rîndurile cetățenilor pentru popularizarea obiectivelor congresului.

Avîntul mișcării pentru pace din România era evident. La ideile Congresului de la Bruxelles au aderat numeroase partide și organizații de masă : P.C.R., P.S.D., Partidul Socialist, U.T.C., Frontul Plugarilor, Frontul Studențesc Democrat, Madosz-ul, Frontul feminin, C.G.M., Partidul Radical Țărănesc, Asociația pentru Liga Națiunilor etc., precum și o serie de personalități politice cu vederi democratice (Nicolae Titulescu, dr. N. Lupu și alții).

Mișcarea pentru pace din țara noastră a fost reprezentată la Congres de către o delegație alcătuită din 15 personalități printre care amintim pe Ilie Pintilie, Athanase Joja, Constanța Crăciun, Iorgu Iordan, dr. N. Lupu și alții. La congres au luat parte delegații importante din Anglia, Australia, Belgia, China, Cehoslovacia, Canada, Danemarca, Egipt, Franța, Iugoslavia, India,

Congresul universal pentru pace de la Bruxelles și-a desfășurat lucrările în palatul „Centenarului" în zilele de 3—7 septembrie 1936, în prezența a peste 4 000 de delegați din 35 de țări, reprezentînd 750 de organizații naționale și 40 de organizații internaționale, diverse clase și pături sociale, muncitori, țărani, intelectuali, mica burghezie, oameni aparținînd diferitelor partide politice, personalități eminente ale artei, culturii și științei mondiale.

Congresul mondial pentru pace de la Bruxelles a adoptat o rezoluție, în care se arăta importanța luptei popoarelor pentru pace. Punctele esențiale înscrise în rezoluție erau următoarele :

„Recunoașterea inviolabilității și obligațiilor ce rezultă din tratatele de pace ;

reducerea și limitarea armamentului prin acord internațional și comerțul cu arme ;

întărirea Ligii Națiunilor pentru a putea preveni și opri războiul prin organizații de securitate colectivă și asistență mutuală ;

stabilirea tot în cadrul Ligii Națiunilor a unui mecanism eficace pentru remedierea situațiunilor internaționale, susceptibile de a provoca războiul".

Congresul universal pentru pace din 1936 a luat sfîrșit printr-o uriașă demonstrație desfășurată pe marele stadion din capitala Belgiei, la care au luat parte mii de reprezentanți din întreaga lume, între care se aflau și delegați români. Participanții au demonstrat pentru pace, contra pericolului fascismului și războiului imperialist. Ei și-au manifestat solidaritatea deplină cu lupta dreaptă a Spaniei republicane împotriva agresiunii fasciste și simpatia profundă pentru victoria Frontului Popular din Franța. Demonstrația a luat sfîrșit prin rostirea unui jurămînt : **„...noi, reprezentanții milioanelor de oameni din toate țările, de toate rasele, de toate credințele politice, filozofice sau religioase, aderăm la întrunirea universală pentru pace și ne angajăm solemn de a face totul pentru menținerea păcii..."**

Luxemburg, Norvegia, Spania republicană, Suedia, Turcia, U.R.S.S. etc.

Referindu-se la obiectivele și desfășurarea congresului, ziarul *Scînteia* din 1 octombrie 1936 scria : „Scopul acestui congres — cum bine a precizat președintele, lordul Cecil — este *organizarea luptei popoarelor împotriva primejdiei războiului,* care amenință azi omenirea".

În cuvîntările rostite la congres, lordul Robert Cecil, Pierre Cot, Eduard Herriot, N. M. Șvernik, Alexei Tolstoi, soția exploratorului norvegian Fridjof Nansen și alții, au exprimat hotărîrea popoarelor lor de a lupta pentru apărarea păcii, amenințată de statele fasciste.

Lordul Robert Cecil (Anglia), președintele Reuniunii universale pentru pace, spunea : „Se află printre noi conservatori, liberali, radicali, catolici, socialiști, comuniști. Ei nu vor recomanda însă cutare sau cutare idee politică specială, ci vor preconiza numai pacea. Nici o idee politică, nici o concepție de stat, nici o doctrină socială, nu vor fi predominante în discuție. Singură, voința de pace și organizarea ei".

„În dezbaterile Congresului — relata revista *Țara de mîine* din septembrie-octombrie 1936 — s-a precizat că mișcarea pentru pace, dusă prin comitetele naționale din fiecare țară, trebuie să fie o mișcare națională, pacea fiind bunul suprem al oricărui popor, iar tactica adoptată o condiție esențială a succesului acestei acțiuni".

Din partea delegației române a luat cuvîntul dr. N. Lupu, care a transmis congresului un salut, spunînd printre altele : „În numele poporului român și în numele tuturor minorităților naționale... în numele acestui popor gîtuit astăzi de cenzura și starea de asediu, care durează de trei ani, aduc adeziunea țăranilor și muncitorilor români la marea operă a păcii". Relevînd atașamentul prófund al poporului nostru la cauza nobilă a păcii, vorbitorul a continuat: „Poporul român nu poate să nu ia parte activă în lupta pentru pace, în lupta pentru păstrarea independenței și ființei sale naționale, în lupta contra revizioniștilor de toate nuanțele, provocatori ai războiului, dușmani ai păcii și dușmanii săi proprii !"

În încheiere, delegatul român, arătînd necesitatea unirii popoarelor iubitoare de pace în lupta împotriva războiului, a subliniat că : „Datoria tuturor oamenilor și a tuturor femeilor, aparținînd tuturor popoarelor, tuturor credințelor, este de a se ridica împotriva dușmanilor genului uman și de a se opune cu toate mijloacele la reeditarea sălbăticiei în care se încearcă să fim din nou conduși" (broșura *Lupta pentru pace,* Ed. Comitetului român pentru pace, 1936).

Cuvîntarea reprezentantului României „a ținut încordată atenția întregii săli" fiind însoțită de „aplauzele unanime ale miilor de delegați veniți la Congresul păcii *(Cuvîntul liber* din 19 septembrie 1936). Agenția oficială belgiană „Belge", comentînd expunerea amintită, nota la 5 septembrie 1936 că : „Discursul delegatului României a fost primit cu multă simpatie". Ziarul *Scînteia* din 15 octombrie 1936 explica atenția generală de care s-a bucurat cuvîntarea delegatului nostru, prin faptul că acesta „în cuvinte bine simțite a exprimat dorința poporului român pentru pace".

În timpul desfășurării congresului, la 5 septembrie 1936, muncitorimea din București, întrunită într-o adunare convocată de P.S.D., a adoptat o moțiune în care se spunea, printre altele : „Afirmînd o dată mai mult credința lor nestrămutată că pacea este o condiție indispensabilă pentru propășirea și bunăstarea tuturor națiunilor, ei (muncitorii — n.a.) declară că sînt hotărîți a sprijini cu toate puterile lupta pentru pace... declară că sînt gata să lupte împotriva fascismului atițător de războaie atît în ordine internă, cît și externă. Ei sînt gata să apere țara împotriva oricărei agresiuni".

Pe adresa congresului de la Bruxelles s-a primit de asemenea un mesaj din partea cunoscutului diplomat român Nicolae Titulescu, în care se spunea : „Vă felicit din toată inima pentru inițiativa dv." *(Adevărul* din 26 sept. 1936).

Sosirea în patrie a delegației române a prilejuit organizarea unor însuflețite adunări populare, cu ocazia cărora oamenii muncii și-au afirmat adeziunea deplină la hotărîrile congresului adoptate în comun de reprezentanții popoarelor lumii.

„Congresul internațional al păcii din Bruxelles — arăta *Scînteia* din 15 octombrie 1936 — a fost într-adevăr congresul apărătorilor culturii, civilizației și umanității".

În toamna aceluiași an a luat ființă Comitetul Român al Reuniunii Universale pentru pace.

Președinte de onoare al Comitetului român pentru pace a fost ales Nicolae Titulescu *), care fusese înlăturat la sfîrșitul lunii august 1936 din funcția de ministru de externe.

Din conducerea Comitetului român pentru pace au făcut parte numeroase personalități ale vieții științifice și culturale, intelectuali de seamă : dr Petru Groza, Mihail Sadoveanu, C. I. Parhon, Mihail Ralea, Lotar Rădăceanu, Demostene Botez, Geo Bogza, Victor Eftimiu, Iorgu Iordan, Octav Livezeanu, Petre Andrei, Izabela Sadoveanu, dr. N. Lupu, Gr. Filipescu, Tudor Teodorescu-Braniște și alții.

*) În semn de prețuire a activității desfășurate de Nicolae Titulescu în slujba păcii și prieteniei între popoare, delegații Cehoslovaciei, Iugoslaviei și României la Congresul universal pentru pace de la Bruxelles i-au trimis acestuia, după demiterea sa din guvern, următoarea telegramă : „Adunați la Congresul Reuniunii universale pentru pace, delegații cehoslovaci și iugoslavi, alături de concetățeni de-ai dv., în frunte cu dl dr. Lupu, adresează un călduros omagiu neobositului apostol al păcii, marelui european" (Adevărul din 4 octombrie 1936).

Scopul organizației a fost acela de a mobiliza masele populare la luptă împotriva pericolului fascist, pentru apărarea păcii și independenței naționale, contra celor ce incitau la revizuirea tratatelor internaționale.

După crearea sa, Comitetul român pentru pace a popularizat larg hotărîrile Congresului universal de la Bruxelles și programul propriu de luptă. Documentele amintite au fost răspîndite prin manifeste, ziare, broșuri, în adunări populare la care au luat parte numeroși cetățeni.

În cadrul acestor adunări, membrii Comitetului român pentru pace au supus dezbaterii programul mișcării pentru pace din țara noastră, împlinindu-se astfel aspirațiile maselor de a lupta în mod organizat pentru apărarea păcii alături de toate popoarele lumii.

La una din adunări, ținută în ziua de 1 noiembrie 1936, în sala „Locomotiva" de la Atelierele C.F.R. „Grivița"-București, în fața a sute de muncitori, scriitorul Victor Eftimiu a evocat aportul delegației române la Congresul de la Bruxelles și a prezentat sarcinile ce reveneau mișcării pentru pace din țara noastră.

Cu această ocazie, a luat cuvîntul în numele muncitorilor ceferiști Ilie Pintilie, membru al C.C. al P.C.R. Vorbitorul, dînd glas sentimentelor eroicului proletariat român, a spus : „Muncitorimea română salută cu bucurie crearea Comitetului român, căruia îi cere să se adreseze muncitorilor și țăranilor căci aceștia vor procura carnea de tun într-un viitor război". În încheiere, Ilie Pintilie a expus angajamentul muncitorilor ceferiști de a îmbina lupta pentru pace cu lupta pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice : „Ca și în trecut, muncitorimea de la Grivița va fi în primele rînduri și va ști să-și apere drepturile cu prețul oricăror sacrificii".

Pericolul ce-l reprezenta războiul imperialist pentru libertatea, independența, suveranitatea și integritatea teritorială a patriei, pentru viitorul omenirii, a constituit temeiul apariției și dezvoltării mișcării populare pentru pace în România.

Prin participarea reprezentanților mișcării pentru pace din țara noastră la Congresul universal de la Bruxelles, poporul român și-a adus contribuția la făurirea și cimentarea mișcării mondiale pentru pace.

Ion BABICI

Imagine de la ședința de deschidere a Congresului de la Bruxelles (reproducere din Adevărul **— 13 septembrie 1936)**

Între ficțiune și realitate

Pe marginea a două cărți despre politica externă a R.F.G.

Peste două luni vor avea loc în Germania federală alegeri generale. Cu ele se va încheia legislatura care a debutat în septembrie 1961, anunțînd de pe atunci apusul „erei Adenauer". Această noțiune, intrată în limbajul politic de circulație curentă, definește cei 14 ani de guvernare a fostului cancelar și este folosită în R.F.G., ca și în alte țări occidentale, cu accente tot mai critice. Actualul cancelar Erhard se află acum la rîndul său în fața consultării populare. Momentul îndeamnă la analiză și bilanț, și a favorizat într-adevăr apariția unei interesante literaturi consacrate politicii vest-germane. Cercetătorii care s-au aplecat asupra istoriei Republicii federale s-au întîlnit cu probleme cu atît mai complexe cu cît, sub valurile asurzitoare ale unei propagande slujind o politică învechită, au descifrat semnele unei treziri a conștiințelor, începuturi de înțelegere a realităților, o tendință — deocamdată doar schițată — de a spulbera tabu-urile și canoanele care au jalonat „era Adenauer". Cît timp și în ce mod vor mai îngheța ele tiparele politicii Republicii federale — este o întrebare al cărei ecou neliniștit răzbate din aceste lucrări. Ele întreprind totodată o salutară acțiune de demistificare a unor formule rupte de realitate, dar multă vreme considerate intangibile.

Iată, de exemplu, dintre acești autori, doi cu totul diferiți ca formație și preocupări. Unul este ziaristul vest-german Rudolf Augstein, binecunoscutul redactor-șef al revistei hamburgheze *Der Spiegel*, care a publicat un volum intitulat „Konrad Adenauer" [1]). Celălalt este venerabilul germanist francez de curînd decedat, Robert d'Harcourt, membru al Academiei franceze, autor al mai multor lucrări despre Germania occidentală, dintre care ne vom referi la ultima, apărută în 1964 : „Germania de la Adenauer la Erhard" [2]). Ambele studii se disting printr-un efort de sistematizare și o bogată informare, culeasă în primul rînd din surse vest-germane. Dar fiecare în stilul său propriu — Augstein cu necruțătorul său sarcasm ; d'Harcourt, în fraza sa amplă, străbătută de o notă de indulgență — cei doi autori ajung la aceeași concluzie : politica externă dusă în cei 14 ani de guvernare a lui Adenauer s-a soldat cu un „fiasco total", cum spune scriitorul francez în ultimele pagini ale cărții sale.

„Adenauer, scrie și Augstein, nu a dezvoltat nimic care să semene cu o politică nouă în problema germană, o dată ce a fost părăsită proiectata Comunitate Defensivă Europeană. Și astfel, în mod inevitabil, el a mers din gafă în gafă în mijlocul protestului continuu, trecînd de la o poziție nepregătită și vulnerabilă la alta, totdeauna luat prin surprindere sau provocînd surprindere, niciodată consultat și niciodată consultînd pe alții, ori de cîte ori era vorba de politica faptului îndeplinit".

O asemenea politică externă nu a rămas fără efect asupra stării de spirit a omului mijlociu, fapt care, fără îndoială, se repercutează — cu deosebire în acest an electoral — asupra acțiunilor întreprinse de oamenii politici. Adenauer, se știe, și-a încheiat cariera de cancelar, înconjurat de răceală și resentimente. „Scăderea popularității sale, scrie d'Harcourt, era înscrisă de cîtăva vreme pe cerul german. Ea a început (sau mai bine zis s-a manifestat pentru prima dată mai pregnant — R.L.) la alegerile legislative din 1961, la care a pierdut confortabilul sprijin al majorității absolute... Curba descendentă s-a accentuat însă o dată cu votul Bundestagului nou ales care nu i-a acordat decît o investitură derizorie de opt voturi". Scrutin de „neîncredere", după cum apreciază scriitorul francez, acest vot exprima îndepărtarea de cancelarul care reprezenta în ochii tuturor o politică tot mai vădit anacronică. Doi ani mai tîrziu guvernarea lui se încheia, lăsînd în urmă, după cum amintește d'Harcourt, „o stare de incertitudine și îngrijorare".

Unele concluzii formulate în acea perioadă sînt pe deplin actuale și astăzi. Spicuim, spre exemplu, dintr-un articol al lui Sebastian Haffner, în care actualul colaborator permanent al revistei *Stern* pleda pentru o înțelegere Est-Vest. Reproșînd guvernului vest-german de atunci că „este mai american decît americanii", și că se cramponează de o alianță (N.A.T.O.) despre care acel guvern afirma că va duce la unificare, Haffner scria : „o asemenea gîndire voluntaristă îi face pe vest-germani să ignore prezentul, să treacă cu vederea faptele celui de al doilea război mondial. În contrast cu «Realpolitik» a lui Bismarck, cancelarul Adenauer a dus o «Fiktionspolitik», bizuindu-se pe : a) ficțiunea războiului rece ; b) cererile repetate de acces la arma nucleară ; c) ficțiunea că Germania nu ar fi divizată și că R.D.G. nu ar exista".

Una dintre ficțiunile cu care guvernul Adenauer a operat în cea mai mare măsură, folosind-o pentru a frîna, iar uneori chiar pentru a paraliza cu totul inițiativele de destindere în Europa, a fost proclamarea reunificării ca obiectiv principal al politicii sale... Ce gîndea în realitate fostul cancelar despre reunificarea germană se poate deduce clar din politica sa externă în ansamblu îndreptată exclusiv spre Occident, spre N.A.T.O. și spre diverse forme de integrare vest-europeană, făcînd cu neputință unificarea. „Politica sa, scrie Augstein, a exclus reunificarea într-un viitor previzibil".

Și nici măcar nu se poate spune că fostul cancelar nu era conștient de acest lucru. În lucrarea sa, Augstein face istoricul anilor de după constituirea R.F.G. și al căii parcurse pînă la actualul sistem de raporturi și alianțe, enumerînd refuzurile opuse tuturor propunerilor menite să ușureze în mod realist soluționarea problemelor legate de divizarea Germaniei în două state. El contrapune declarațiilor publice făcute de Adenauer în această privință, cele spuse de el în cercuri mai restrînse. Iată un exemplu luat din perioada cînd se mai discuta „integrarea" vest-europeană în cadrul ratatei C.D.E. Adenauer declara lui Mendès-France, premierul francez de atunci : „Dv. nu sacrificați nimic, sacrificînd unitatea Germaniei. Eu, dimpotrivă. Dar noi sîntem de acord să facem acest lucru, dacă ne putem alătura unui puternic lagăr occidental". Și înaltului comisar francez, François-Poncet : „Nu uitați că eu sînt singurul cancelar german care am preferat unitatea Europei, unității propriei sale țări". (După *Sunday Dispatch*).

Desigur, ideea că orice inițiativă în direcția unificării este zădărnicită de politica externă a cancelarului Adenauer, subliniază Augstein, nu-și găsea loc în presa vest-germană de mare tiraj. „Germanilor (din R.F.G.), scrie el, li se spunea puțin despre aceasta, dar guvernele și ziarele occidentale vedeau dilema foarte limpede. Ar fi fost mai bine ca orice vest-german să citească în acele zile (el se referă la discuțiile din 1952 privind relațiile interoccidentale) mai degrabă *New York Times* decît un ziar din R.F.G.". Augstein îl citează printre alții pe Drew Middleton, care a fost ani de zile corespondent al acestui ziar la Bonn și care scria la 30 martie 1952 : „Atît liderii aliați cît și cancelarul se pronunță cu putere pentru unitatea Germaniei, în timp ce acționează zi și noapte pentru realizarea integrării Germaniei occidentale în Europa occidentală, un proces care va pune capăt oricăror speranțe de reunificare germană în viitorul imediat fără război".

Schimbarea raportului de forțe în favoarea socialismului, modificările în relațiile interoccidentale și tendința de a respinge dominația americană au dat naștere la curente noi în unele țări vest-europene și chiar în Republica federală. Ele slăbesc divizarea artificială între țări, provocată de politica pe care a urmat-o și fostul cancelar. N.A.T.O., Piața comună, tratatul franco-vest-german — aceste trei idei de bază ale politicii lui Adenauer — obligă adesea corabia vest-germană să navigheze dificil între Scylla și Charybda disensiunilor interoccidentale, îndeosebi cele franco-americane.

Eforturile depuse de unele cercuri vest-germane pentru a obține accesul la arma nucleară, eforturi sprijinite de Statele Unite, întîlnesc împotrivirea guvernului francez. Tendința persistentă a Bonnului spre „integrarea" politică se lovește și ea de opoziția fermă a președintelui de Gaulle. Atitudinea franceză în problema germană, ideea „europenizării" ei, lansată de președintele francez, nemulțumește de

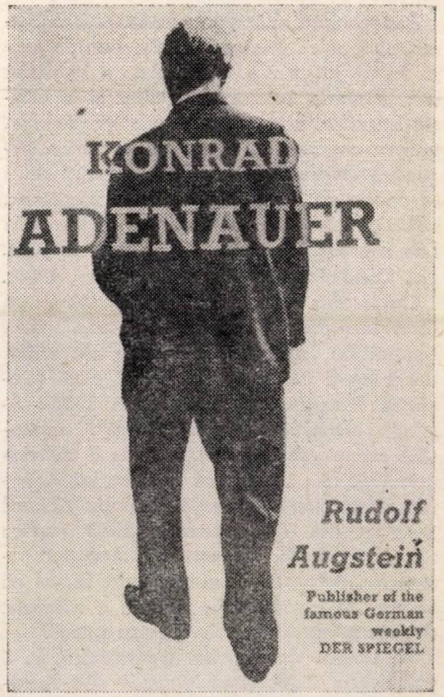

1) „Konrad Adenauer" de Rudolf Augstein — Editura Secker and Worburg, Londra, 1964.

2) L'Allemagne d'Adenauer à Erhard, de Robert d'Harcourt — Editura Flammarion, Paris, 1964.

asemenea guvernul R.F.G. Desigur, conducătorii ambelor țări, aflați și unii și ceilalți într-un an electoral, vorbesc în continuare de „reconcilierea" franco-vest-germană ca bază a „unității" Europei occidentale; dar cît de departe sîntem de euforia — poate și aceea mai mult aparentă — a zilelor semnării tratatului dintre cele două țări, considerat de fostul cancelar ca „încoronarea operei sale". De atunci — și mai înainte chiar, pe cînd această idee abia se năștea — alternativa pe care o implică tratatul, și care tulbură în continuare lumea politică din Germania occidentală, s-a făcut simțită fără ca Adenauer să fi putut găsi o soluție.

Iată ce scrie Augstein în această privință: „În cursul primei conversații (de Gaulle-Adenauer) la castelul Rambouillet, în iulie 1960, a devenit clar că Adenauer nu știa cum să urmărească obiective concrete într-o lume în schimbare, că politica sa externă era limitată la reacții bazate pe două instincte fundamentale. Unul era: «cooperarea cu Franța cu orice preț» — celălalt: «niciodată izolat de Occident». Dar, continuă ziaristul vest-german, cînd de Gaulle a pus problema separării de Statele Unite — ceea ce a părut totdeauna cancelarului unul din păcatele capitale pe care le poate săvîrși un om de stat occidental — Adenauer, în care cele două instincte au intrat în conflict, și-a pierdut cumpătul. Lipsit de un simț propriu de orientare, el a început să plutească fără cîrmă între Paris și Washington, înclinînd în favoarea lui de Gaulle". Acum, după ce în acești ultimi doi ani alternativa S.U.A.-Franța a divizat cu mai multă sau mai puțină violență fronturile politice interne vest-germane (aflate în dilema de „a alege între armele nucleare franceze și cele americane", scria *Die Zeit* în ianuarie 1963), balanța guvernamentală înclină din nou spre Atlantic.

Mai primejdioasă încă decît aceste divergențe este dezbaterea interoccidentală în jurul unei formule privind controlul nuclear în cadrul N.A.T.O., formulă care, așa cum este concepută îndeosebi la Washington și evident la Bonn, este menită să deschidă cercurilor militariste vest-germane calea spre arma nucleară. Politica de înarmare, atît convențională cît și nucleară a R.F.G., a constituit și constituie unul din aspectele cele mai negative care au grevat întreaga existență a acestui stat din primii săi ani. Această politică este fără îndoială una din principalele surse de încordare în Europa și nici un cercetător onest nu poate trece cu vederea faptul că în același timp este o piedică majoră în calea soluționării problemelor puse de scindarea Germaniei. Astfel se explică de ce, pentru orice om politic realist din R.F.G., sînt importante concluziile ce se pot trage din consecințele de pînă acum ale politicii de înarmare vest-germane.

Evocînd împrejurările în care s-au desfășurat alegerile din 1961, d'Harcourt consideră că unul din factorii ce au dus la pierderea majorității absolute de către U.C.D.-U.C.S. a fost faptul că sloganurile acestui partid „au apărut jalnic de depășite de realități". Și, ceva mai departe, citînd părerile exprimate atunci de o personalitate vest-germană: „Adenauer, spunea această personalitate, era depășit de ritmul în care se mișcă lumea. El nu se mai reînnoia. Se încăpățîna într-o «politică de forță» care, cu fiecare an, își demonstra în măsură tot mai mare absurditatea. Bătrînul domn nu vedea cum se schimbă raportul de forțe... El rămăsese la era lui Foster Dulles, care continua să-i fie model". Subliniind „sterilitatea acestei politici", autorul limitează însă cauza ei la „lipsa de imaginație, de inițiativă creatoare".

Evident, de la plecarea lui Adenauer s-au schimbat unele lucruri. În cancelariile guvernamentale de la Bonn s-au auzit glasuri, s-au manifestat intenții și chiar unele inițiative pozitive. Străpungînd ici și colo „cortina de fier pe care din punct de vedere moral a coborît-o cancelarul Adenauer" (expresia aparține unui ziar vest-german citat de d'Harcourt care nu-i dă însă numele), R.F.G. a început să reia contactul cu Europa răsăriteană care pentru Adenauer „a fost totdeauna o lume străină" (cum spune același ziar). Deschiderea de misiuni comerciale în unele din țările socialiste, luările de poziție oficioase în favoarea unor relații mai bune cu aceste țări, discuțiile în jurul unei interpretări mai flexibile a doctrinei Hallstein — al cărei eșec s-a consumat de fapt și a și fost confirmat de ziare vest-germane cu autoritate — toate acestea reprezintă elemente care ar putea anunța o cale mai constructivă în politica vest-germană. Ea ar corespunde aspirațiilor de apropiere și înțelegere nutrite de largi pături ale populației R.F.G., necesităților concrete ale industriei și comerțului vest-german, intereselor generale ale păcii și securității europene. În același timp însă, asemenea perspective sînt întunecate de politica de înarmare nucleară promovată de anumite cercuri vest-germane care, ca în versurile lui Goethe despre ucenicul vrăjitor, se pot trezi în fața unor consecințe pe care nu le-au prevăzut și pe care nu le-ar mai putea controla.

Nimeni nu ar putea judeca mai aspru o asemenea politică decît acel avocat din München, a cărui scrisoare o reproduce d'Harcourt în cartea sa. Condamnînd politica S.U.A. în acest domeniu, el scrie: „Vedem astăzi Statele Unite împingînd la reînarmarea germană, absolut indiferente față de teribilul pericol pe care ea îl reprezintă... Arme nucleare în mîna germanilor înseamnă al treilea război mondial". Faptul că hotărîrea definitivă în această problemă a fost amînată pînă după septembrie ne lasă să deducem că perspectiva aceasta nu entuziasmează corpul electoral vest-german.

În partea concluzivă a cărții sale, d'Harcourt semnalează conturarea unor tendințe foarte interesante în cadrul a ceea ce el numește un curent de „renaționalizare" a conștiințelor vest-germane. Alături de elemente conservatoare de dreapta pe care prăbușirea totală de acum 20 de ani „nu le-a învățat nimic", se afirmă tot mai net un „gaullism de stînga" care, arată autorul francez, „judecă totul exclusiv din punctul de vedere al unificării, dar consideră că ea nu este de conceput fără un prealabil climat de destindere în direcția Răsăritului. Acest climat prealabil, se spune, trebuie creat de germani". În acest scop se preconizează: „renunțarea la orice înarmare în spațiul german, dezangajare, neutralizare". Deși exponenții acestui curent se situează încă la o oarecare distanță de o adevărată și deplină înțelegere a stării de lucruri, ei dovedesc o mai mare receptivitate la realități și o mai corectă interpretare a consecințelor ireversibile ale celui de-al doilea război mondial.

Remarcabilă ilustrare a acestei stări de spirit este o altă scrisoare a unei personalități vest-germane citate de d'Harcourt și care, deși datează din 1961, își păstrează deplina valabilitate: „Sîntem angajați într-un nebunesc cerc vicios, se spune între altele în acest document. Supralicitarea atitudinii de forță duce la supralicitarea înarmării. Zăngănitul săbiilor este periculos. Trebuie să tratăm, să tratăm cu orice preț cu sovieticii. Adenauer nu a făcut-o niciodată cu adevărat. Cu o inflexibilă obstinație, el a refuzat orice dialog cu Germania răsăriteană, acest dialog de care s-a temut, dar la care va trebui să ajungă într-o bună zi. Germania răsăriteană este o realitate și ar fi pueril din partea noastră să sperăm s-o eludăm prin ironie, intitulînd-o «așa-numita R.D.G.». Cuvintele nu au nici o valoare împotriva faptelor. Era desigur infinit mai ușor de tratat acum cîțiva ani. Istoria postbelică a R.F.G., se spune în încheierea acestei scrisori, este istoria ocaziilor pierdute".

Incontestabil, acea fracțiune a opiniei publice care în 1961 considera că singurul lucru important este „să se înlăture orice posibilitate de conflict pentru Berlin" (și, în acest scop, „să se ia cuvîntul generalilor"), masa acelora care, spre sfîrșitul guvernării lui Adenauer, îi reproșau că „se gîndește în primul rînd la diviziile N.A.T.O. și în ultimul rînd la diplomație", s-a lărgit considerabil în 1965 și a urmat totodată o evoluție clarificatoare. În acest sens l-am putea cita tot pe Rudolf Augstein care, în declarațiile făcute în cursul lunii iunie, anul acesta, în fața studenților din Bonn, s-a ridicat cu vehemență împotriva „cloroformului politic" administrat populației vest-germane, atrăgînd atenția că „este în sfîrșit timpul ca realitățile să fie privite în față". Germania occidentală, a cerut el, trebuie să accepte ceea ce Bonnul numește „discriminare", renunțînd la politica de înarmare nucleară, să accepte situația de fapt creată după cel de-al doilea război mondial în Germania și în Europa, să înțeleagă actualul raport de forțe din lume.

Acest mesaj lucid ar merita să fie ascultat. Cu atît mai mult cu cît s-ar putea ca el să devină ecoul unei mari părți a corpului electoral.

Riana LUPU

Le Monde diplomatique

PARIS

SECURITATEA EUROPEANĂ ȘI RELAȚIILE SOVIETO-FRANCEZE

DEVINE din ce în ce mai evident că problema creării condițiilor securității europene nu poate fi rezolvată în cadrul politicii denumite încă în mod convențional „tradițională", adică în cadrul unei politici bazate pe opunerea artificială a unui grup de state altuia, pe constituirea de grupări politico-militare închise, pe cursa nebunească a înarmărilor, pe legalizarea hegemoniei unei puteri mai mari asupra altor țări, pe limitarea și violarea suveranității statelor europene. O asemenea politică de dictat și de inegalitate în drepturi a devenit cel puțin anacronism.

Uniunea Sovietică și celelalte state socialiste abordează problema securității europene pornind în primul rînd de la necesitatea de a uni eforturile tuturor statelor europene, bazîndu-se pe analiza obiectivă și lucidă a situației reale din Europa. Nu este nevoie de mari eforturi pentru a constata că sistemul relațiilor internaționale practicat înainte în această parte a lumii intră din ce în ce mai mult în contradicție cu realitățile și tendințele vremurilor noastre. Încă de la începutul deceniului al șaselea Uniunea Sovietică a emis ideea unui tratat european de securitate colectivă al cărui principiu esențial era colaborarea *tuturor* statelor europene, fără deosebire de sistem social.

În momentul de față, datorită succeselor politicii de coexistență pașnică, relațiile dintre Europa socialistă și Europa capitalistă s-au debarasat treptat de stratificările din trecut, de moștenirea „războiului rece", de suspiciunile și de neîncrederea reciprocă. Observatorul care reflectează asupra actualelor evenimente și se străduiește să descopere firul conducător al evoluției nu poate să nu ajungă la concluzia că procesul de normalizare și de îmbunătățire a relațiilor dintre statele europene cu sisteme sociale diferite are un caracter ireversibil. Ce îndreptățește această concluzie ? Faptul că normalizarea relațiilor corespunde unor interese care nu sînt imaginare, ci unor interese cu adevărat naționale de dezvoltare materială și spirituală a popoarelor europene. Această normalizare merge mînă în mînă cu interesele generale europene, deoarece favorizează crearea condițiilor unei păci trainice în Europa.

Concluzia se impune de la sine : nimeni nu se poate mulțumi să joace rolul de observator pasiv în acest proces ; toți trebuie să contribuie la el pe toate căile posibile și să lupte cu toată energia împotriva oricărui obstacol, împotriva oricărei acțiuni dictate de dorința de a întoarce cursul evenimentelor.

Printre planurile periculoase de acest gen figurează în primul rînd proiectele originare din S.U.A. de a înzestra Germania occidentală cu arme atomice.

Paralel cu revendicările de arme nucleare pentru Bundeswehr, sînt formulate de asemenea, sub diferite variante, lozinci de propagandă în favoarea reunificării Germaniei, revendicări bazate în general pe visul nerealizabil al absorbirii unuia din statele germane existente.

Dar nu este oare evident pentru toată lumea că exigența înarmării Germaniei occidentale cu arme nucleare și problema reunificării germane sînt incompatibile ? Calea reunificării Germaniei trece prin tratative între cele două state germane, prin respectarea drepturilor fiecăruia dintre ele.

Apoi, este de neconceput să se pună bazele unei păci trainice în Europa fără a lichida în prealabil rămășițele celui de-al doilea război mondial. Pentru a construi o clădire nouă, terenul trebuie curățat de rămășițele trecutului. Este deci evidentă necesitatea unei reglementări germane pașnice. Poziția sovietică în această problemă este bine cunoscută și a fost expusă în repetate rînduri. Necesitatea acestei reglementări decurge din faptul că ea poate și trebuie să creeze în Europa condiții care să anuleze tendințele revanșarde, să excludă pentru totdeauna posibilitatea ca militarismul german să mai tulbure pacea. Ea este de neconceput fără luarea în considerare a intereselor vitale ale țărilor care au suferit agresiunea hitleristă, fără luarea în considerare a securității lor.

În această privință, președintele Republicii Franceze a pus problema în mod absolut just atunci cînd a declarat că orice reglementare germană trebuie să comporte în mod obligatoriu reglementarea problemei frontierelor și armamentelor printr-un acord cu toți vecinii fostului Reich hitlerist, atît de la Est cît și de la Vest. Nu se poate să nu recunoaștem că acest mod de a pune problema este pe deplin conform cu dreptul și corespunde spiritului vremurilor.

O reglementare germană pașnică corespunde intereselor vitale ale tuturor popoarelor iubitoare de pace cărora nu le este cîtuși de puțin indiferent cum evoluează situația în centrul Europei. Problema reglementării germane pașnice este strîns legată de problema securității europene. Soluționarea acestor probleme este necesară pentru instaurarea unei păci reale și trainice pe continentul european.

În calitate de mari puteri europene continentale, Uniunea Sovietică și Franța sînt chemate, prin însăși poziția lor, să joace un rol important în consolidarea securității în Europa. Este cît se poate de logic faptul că la recenta întîlnire de la Paris a miniștrilor afacerilor externe ai U.R.S.S. și Franței s-a acordat o importanță considerabilă problemelor securității europene. În comunicatul publicat la sfîrșitul acestei întîlniri, s-a subliniat că „în calitate de puteri europene, Uniunea Sovietică și Franța sînt interesate în primul rînd să se obțină o soluție de comun acord a acestor probleme". Sîntem de părere că, în condițiile actuale, Franța și U.R.S.S. ar putea da o mare contribuție în această privință.

Îmbunătățirea și dezvoltarea relațiilor sovieto-franceze ne dau în mod firesc nouă, sovieticilor, un sentiment de satisfacție. Încercăm acest sentiment deoarece, în primul rînd, reglementarea relațiilor dintre noi în toate domeniile este folositoare atît pentru poporul sovietic cît și pentru poporul francez, și în al doilea rînd, deoarece aceasta contribuie la crearea unei situații mai normale și mai stabile în Europa.

Îmbunătățirea relațiilor franco-sovietice este un proces firesc. Nu putem să nu aprobăm cuvintele rostite de președintele Republicii Franceze, generalul de Gaulle, în legătură cu Franța și U.R.S.S. : „Între aceste două state nu există litigii teritoriale, nu există conflicte care să îndemne la revanșă".

Țările noastre pot și trebuie să trăiască în bună vecinătate, să colaboreze și să facă schimb de experiență, sporindu-și prin aceasta posibilitățile de înflorire economică și culturală. Nu este cîtuși de puțin întîmplător că în comunicatul sovieto-francez din 29 aprilie 1965 se subliniază că „de ambele părți s-a exprimat dorința de a dezvolta relațiile dintre Franța și Uniunea Sovietică în toate domeniile".

În această privință, guvernul sovietic pornește de la faptul că apropierea și colaborarea dintre Franța și U.R.S.S. în diferite domenii, pe baza egalității în drepturi și a înțelegerii față de interesele fiecăreia din părți, sînt reciproc avantajoase și slujesc drept factor stabilizator în dezvoltarea europeană și mondială.

Valerian ZORIN
ambasadorul U.R.S.S. în Franța

Extrase dintr-o comunicare prezentată la 21 iunie la Academia diplomatică internațională

În Rhodesia de sud, demonstranții împotriva politicii de apartheid sînt atacați cu cîini polițiști

The New York Times.

ÎNTRE PARIS ŞI WASHINGTON NU EXISTĂ PERSPECTIVA UNUI ACORD

DE CURÎND au început din nou să circule în Statele Unite zvonuri despre o întîlnire de Gaulle-Johnson. Au existat ştiri neîntemeiate în sensul că această problemă a fost discutată atunci cînd generalul l-a primit pe vicepreşedintele Humphrey. O misiune republicană de informare a cerut Washingtonului să ia iniţiativa în aranjarea unui tête-à-tête de Gaulle-Johnson. Adevărul este însă că în momentul de faţă la Elysée există un interes minim faţă de un dialog personal.

De Gaulle nu a discutat această idee cu Humphrey şi nu încape îndoială că el nu ştie ce anume doreşte Johnson în realitate. Desigur, fiind un om de stat de o curtoazie impecabilă, ar fi bucuros să-l primească pe preşedintele american în cazul cînd acesta dintr-un motiv oarecare ar veni în Europa. Se pare, într-adevăr, în actualele împrejurări, că generalul manifestă scepticism faţă de perspectivele unei asemenea întîlniri.

În primul rînd, de Gaulle consideră că Statele Unite, nu Franţa, sînt implicate în momentul de faţă în probleme dificile care necesită hotărîri greu de adoptat (este vorba de Vietnam şi de Republica Dominicană). În ceea ce priveşte Parisul, el nu are nimic de cerut. Generalul nu pare să creadă că convorbirile la nivel înalt pot servi un scop oarecare dacă nu au şanse să ducă la rezultate pozitive.

Întîlnirile de acest fel atrag într-o asemenea măsură atenţia publică încît, dacă nu duc la rezultate tangibile, provoacă mai curînd dezamăgire.

După cum se pare, de Gaulle consideră că trebuie să existe subiecte concrete de discutat şi indiciile prealabile ale unui acord asupra unora dintre ele. El a considerat folositoare întîlnirea cu premierul britanic Wilson, deoarece ea a dus la discuţii specifice şi serioase : cum să fie sprijinită lira sterlină ; acord asupra construirii de către francezi şi englezi a avionului supersonic de transport Concorde ; înţelegere iniţială asupra unor proiecte comune privind avioanele militare. Cei doi oameni de stat au constatat că sînt de acord asupra construirii eventuale a unui tunel sub Canalul Mînecii.

Dar pentru o întîlnire la nivel înalt americano-franceză nu pare să existe o listă la fel de precisă care să dea speranţa unui acord. Divergenţele cu privire la N.A.T.O. şi la problemele nucleare sînt ample. Se afirmă că generalul este neclintit în această privinţă.

Una din problemele care preocupă atît S.U.A. cît şi Franţa este problema monetară ; nu există însă o apropiere a punctelor de vedere în această privinţă. De Gaulle pare să rămînă şi mai departe convins de teoriile lui Jacques Rueff, expertul fiscal francez, şi consideră, după cît se pare, că reglementarea plăţilor internaţionale trebuie să aibă la bază aurul.

Raţionamentul generalului pare să fie că atunci cînd S.U.A. posedau mai mult de jumătate din aurul lumii, nu era nici o problemă. Datoriile americane puteau fi plătite fie în aur, fie în dolari, care deveneau astfel echivalenţi. După argumentarea sa însă, această echivalenţă a dispărut astăzi o dată cu reducerea stocurilor de lingouri de aur ale S.U.A. şi, în consecinţă, trebuie găsită o nouă bază de plăţi. După părerea lui de Gaulle, această bază trebuie să fie aurul. Întrucît nu există suficient aur pentru a se finanţa disponibilităţile lichide, el pare să privească cu simpatie părerea acelora care consideră că valoarea acestuia trebuie dublată.

Este de la sine înţeles că la Washington aceste concepţii financiare nu sînt acceptate şi de aceea, din punctul de vedere al lui de Gaulle, nu există nici un motiv ca ele să fie discutate la o întîlnire franco-americană la nivel înalt. La fel, problema reunificării Germaniei nu este considerată la Paris ca putînd fi soluţionată în momentul de faţă.

Este evident, aşadar, că nici una din problemele care preocupă în momentul de faţă Parisul şi Washingtonul nu este de natură să fie soluţionată actualmente printr-un acord.

C. L. SULZBERGER

Frankfurter Allgemeine

CRIZA CEA MAI SERIOASĂ

COMUNITATEA Economică Europeană a fost implicată în numeroase crize. Dar criza izbucnită în noaptea de 1 iulie este cea mai serioasă, cea mai primejdioasă ; pentru moment nici nu se poate întrevedea cînd şi de unde ar putea surveni o uşurare, cum s-ar putea ajunge la o micşorare a contrastelor. Conflictul dintre Franţa şi cei cinci parteneri ai C.E.E. depăşeşte cu mult piaţa agrară şi politica agrară, punctul de pornire al certei. Este adevărat că „Europa verde" constituie focarul divergenţelor; dar acestea cuprind şi zguduie din temelii întreaga Europă a celor şase. Cu alte cuvinte este în primejdie politica Comunităţii Europene în general. Un teribil eşec ameninţă politica de integrare vest-europeană. Unii cred chiar că a sosit timpul să se caute o alternativă — bineînţeles dacă există o alternativă la C.E.E.

Trebuie să ne dăm seama de întreaga seriozitate a situaţiei. Efectul paralizant şi prejudiciile cauzate nu s-ar mărgini numai la cele şase state ale C.E.E. Ne-am îndrepta spre o reacţie politică în lanţ dincolo de zona celor şase — inclusiv un eşec răsunător al rundei Kennedy. Va fi foarte greu pentru C.E.E. să iasă nevătămată din această criză. Politica externă vest-europeană se va vedea pusă în faţa unor dificultăţi neobişnuite.

Desigur, nu vom ajunge departe dacă ne vom mărgini la a ne manifesta supărarea împotriva lui de Gaulle. În definitiv se ştia de multă vreme care sînt ideile lui de Gaulle despre politica europeană şi că aceste idei ne vor provoca necazuri. Deci ziua de 30 iunie nu trebuia să ne prindă nepregătiţi. Acum trebuie să luăm în serios guvernul francez atunci cînd trage consecinţele politice din ciocnirea care a avut loc în Consiliul ministerial al C.E.E. Franţa nu este deosebit de dornică să dea înapoi. Ea nu s-a

→

REFLECTOR

Congo ameninţat de o nouă criză

La a cincea aniversare a independenţei sale, Congo este ameninţat de un nou dezastru. De data aceasta criza este provocată de cererea preşedintelui Joseph Kasavubu ca premierul Chombe să-şi prezinte demisia înainte de depunerea jurămîntului de către noul parlament care urmează să se întrunească în curînd.

Kasavubu este de părere că are dreptul şi datoria consituţională de a cere demisia premierului, astfel încît noul parlament să aibă posibilitatea de a aprecia pe cine doreşte să aleagă. Preşedintele ar avea apoi dreptul să se adreseze liderului majorităţii care să ceară aprobarea parlamentului.

Dar Chombe refuză să demisioneze. El se bazează pe un alt argument constituţional : că este îndreptăţit să rămînă în funcţie pînă la alegerile prezidenţiale care urmează să aibă loc la şase luni după întrunirea noului parlament.

Dacă Chombe reuşeşte să-şi impună punctul de vedere, el va fi premier într-un moment în care Kasavubu va fi scos temporar din acţiune, întrucît va lupta pentru a fi reales preşedinte. Kasavubu este hotărît să nu-i lase cîmp liber lui Chombe. Întrucît constituţia nu pare să fie absolut precisă în această privinţă, ambele părţi se bazează pe interpretări diferite.

Dacă cei doi conducători nu reuşesc să-şi rezolve divergenţele — trimiţînd poate problema unui tribunal constituţional — Congo-ul se îndreaptă în mod cert spre o nouă criză.

Noul parlament trebuia să se întrunească în urmă cu o lună, dar întrucît au fost adresate tribunalului un număr de petiţii împotriva falsurilor electorale, s-a hotărît amînarea convocării lui. Dar această amînare se explică probabil printr-un motiv mai serios. În tot cursul campaniei electorale au existat indicii că Chombe doreşte fie să reducă puterile preşedintelui, fie să devină el însuşi preşedinte. În acest scop, el a dus tratative secrete cu elemente din mişcarea Abako, condusă de Kasavubu, pentru a descoperi dacă poate obţine colaborarea unui alt conducător din regiunea Bakongo decît Kasavubu.

Kasavubu a urmărit manevrele lui Chombe aşa cum urmăreşte pisica un şoarece. A fost tot timpul dispus să-i facă concesii lui Chombe în speranţa că, în cele din urmă, acesta va accepta o colaborare reală între preşedinte şi premier. Dar el este hotărît să-l facă pe Chombe să înţeleagă în mod clar că prerogativele constituţionale ale preşedintelui nu pot fi uzurpate.

Conflictul dintre Kasavubu şi Chombe este un conflict constituţional, Kasavubu fiind hotărît să-l determine pe premier să se încline în faţa prerogativelor prezidenţiale.

Chombe ştie în general cînd trebuie să se încline şi cînd trebuie să-şi îndrepte spinarea. Situaţia din Congo la cinci ani după independenţă va fi determinată de poziţia pe care va hotărî s-o adopte Chombe.

(După **New York Herald Tribune**)

„Război sfînt" împotriva kurzilor

După trei luni de lupte, soldaţii armatei irakiene, nu par să fi atins bastioanele din munţi apărate de partizanii kurzi ai generalului Barzani, campion al autonomiei poporului său în cadrul unei republici federale a Irakului. Determinat de comandanţii de unităţi care vor „să sfîrşească" odată cu rezistenţa kurdă, mareşalul Aref a vizitat de curînd trupele angajate în Kurdistan şi a proclamat „Djihadul" — „războiul sfînt" al musulmanilor — împotriva kurzilor, şi ei mahomedani, dar acuzaţi „de a căuta să distrugă unitatea arabă". Cinci divizii din cele şapte de care dispune armata irakiană sînt angajate în această campanie care pune în linie efective de 50 000—60 000 de oameni de partea guvernamentală şi vreo 20 000 de partea partizanilor kurzi.

După ultimele ştiri aduse la Paris de un emisar al generalului Barzani, kurzii au reuşit pînă în prezent să facă 2 000 de prizonieri şi au pierdut 1 000 de oameni — civili ucişi de bombardamentele aeriene precum şi partizani. Pe de altă parte 150 de dezertori din armata irakiană s-au alăturat partizanilor.

(Din **Le Figaro**)

supărat numai pentru cîteva zile. Franța nu se teme de izolare și dorește să alunge toate visurile supranaționale. Comportarea Parisului nu este determinată de furie, ci de rațiune. Guvernul francez paralizează în bună parte Comunitatea Economică Europeană — cel puțin în așa măsură încît deocamdată nu se poate mișca. Nu vor ajuta aci nici insultele, nici indignarea, nici rugămințile.

Firește că ar fi interesant să vedem și să auzim cum este criticat de Gaulle în țara sa din cauza diplomației „scaunului gol" la Bruxelles. Dar, deocamdată, Franța, în majoritatea sa, îl urmează pe general. În cele din urmă, va trebui să se ajungă la o înțelegere cu el, dacă se dorește să se dea noi impulsuri Comunității vest-europene.

Este probabil că, în viitoarele săptămîni, guvernul federal se va vedea într-o situație dintre cele mai dificile. Se așteaptă din partea sa să salveze Piața comună de la eșec și să determine guvernul francez la colaborare. Posibilitățile Bonnului sînt însă mărginite, mai ales față de Franța. Este sigur că în perioada imediat următoare nervii noștri vor fi puși la grea încercare.

Jürgen TERN

IL GIORNO

ROMA

EDUARDO FREI DESPRE SPERANȚELE ȘI PROBLEMELE AMERICII LATINE

Interviu acordat de președintele Republicii Chile

Întrebare : De ce, după părerea dv., America Latină evoluează greu pe terenul democrației și industrializării ?

Răspuns : Există un prim fapt foarte curios : dacă observați America Latină și America de Nord veți putea constata că, pînă la independență, prima era cu mult superioară celei de-a doua.

Un al doilea fapt — fundamental după părerea mea — este următorul : o dată cu independența națiunilor latino-americane s-a produs o schimbare politică, dar a rămas neschimbată întreaga structură economică precedentă : pe de o parte guvernanții, iar pe de altă parte marea masă, fără o clasă mijlocie. În America Latină s-a stratificat o formă de putere economică și socială, care reprezenta un adevărat feudalism și care putea fi schimbată numai prin revoluție.

În al treilea rînd, nu există nici o îndoială că la un moment dat fluxul emigrației spre America Latină a încetat.

În al patrulea rînd trebuie să spun că, după părerea mea, a avut influență asupra situației și biserica catolică, datorită marii crize prin care a trecut. Biserica catolică a încercat să consolideze toate structurile existente : puterea, armata, clasa avută. Preotul stătea alături de colonizator. Așadar, biserica a contribuit la procesul de stratificare.

În al cincilea rînd, nu există nici o îndoială că în Chile a avut loc un proces asemănător cu cel înregistrat în Italia la sfîrșitul secolului trecut : dezvoltarea industriei și a capitalismului.

Întrebare : În esență, America Latină, potrivit unei definiții sumare, este strînsă într-un clește constituit de clientelele latifundiilor locale și de marile grupuri străine care controlează materiile prime. Acest clește are ca obiectiv menținerea statu quo-ului. Ce s-a făcut pentru a sfărîma acest clește ?

Răspuns : Fără îndoială, în America Latină a existat un clește, pentru a folosi expresia dv. Pe de o parte, capitalismul extern, care se concentra asupra materiilor prime și asupra serviciilor publice ; pe de altă parte, structura agrară. Pînă în prezent în America Latină au existat, fără îndoială, unele eforturi locale (în Chile și în Peru, de exemplu), care au permis o oarecare evoluție. Totuși, primul șoc de tip revoluționar a fost fără îndoială cel din Cuba. Desigur că experiența revoluționară cubană, cu excluderea capitalismului străin și cu reforma agrară, a accelerat enorm procesul revoluționar în întreaga Americă Latină.

Cred că în multe țări latino-americane se depune în ultimul timp un însemnat efort pentru reforma agrară, chiar dacă nu este atît de energic ca în cazul Cubei. Aș vrea să subliniez că în multe țări latino-americane se încearcă — deși cu multă încetineală, dar important este să se meargă în acest sens — reînnoirea structurii agrare și eliberarea de controlul extern asupra materiilor prime, ca în cazul Argentinei și al Venezuelei în ceea ce privește petrolul.

Întrebare : Dacă am înțeles bine, obiectivul politicii dv. este de a construi o platformă unitară a întregii Americi Latine printr-o inițiativă politică cu vederi largi și cu idealuri comune. În baza acestei platforme s-ar putea duce tratative de la egal la egal cu America de Nord. Problema este de a vedea cum și în ce măsură interesele anumitor grupări din marile capitale ale Americii Latine pot fi contracarate.

Răspuns : Cred că pentru a înfăptui acest lucru trebuie atinse simultan diferite obiective : în primul rînd, să se constituie în fiecare țară un guvern autentic care poate avea forță și autoritate și care poate realiza reforme interne substanțiale. După părerea mea, aceste reforme sînt : 1) o reformă agrară serioasă ; 2) o reformă fiscală ; 3) o dezvoltare economică care să permită reducerea influenței americane și controlul (național) asupra materiilor prime.

Pe lîngă reforma agrară și fiscală trebuie să se înfăptuiască o reformă în sectoarele cultural și politic și, în sfîrșit, să se ajungă la o dezvoltare industrială eficientă. În aceste condiții, țările latino-americane vor putea înfrunta problema capitalurilor străine și a materiilor prime. Pot să citez cazul Republicii Chile. Noi am ajuns la un acord în procesul de „chilizare" a cuprului ; practic, căile ferate sînt chiliene, energia electrică este chiliană, petrolul este chilian, societățile de navigație internă sînt chiliene, societatea aeriană este chiliană, industria textilelor, a oțelului, industria chimică, care abia ia naștere, sînt toate constituite cu capital chilian ; telecomunicațiile sînt chiliene.

Noi nu sîntem interesați să distrugem sistemul interamerican, ci să-l menținem, dar cu modificările necesare, deoarece actualul sistem interamerican acționează mult în favoarea Statelor Unite, dar prea puțin în favoarea Americii Latine, provocînd de fapt un dezechilibru în jocul forțelor. Noi vrem să creăm o situație permițînd o adevărată asociație, o adevărată Alianță pentru progres. America Latină este fundamental interesată de prezența europeană: existența unui alt partener ar reprezenta, din punct de vedeere cultural, politic și ideologic, un element foarte important, care ar permite cu mai multă ușurință acordul cu Statele Unite. Noi nu vrem să ne izolăm ; noi nu vrem să avem relații numai cu Europa, ci înțelegem să lărgim și să întărim aceste relații cu toate țările din lume.

Întrebare : Care sînt perspectivele și pașii de înfăptuit pentru a rezolva situația din Republica Dominicană ?

Răspuns : După părerea noastră, în acest moment, unica soluție posibilă este să se constituie un guvern cît mai reprezentativ posibil al întregului popor din Republica Dominicană, guvern care să poată da o bună organizare administrativă și să convoace alegeri în cît mai scurt timp posibil.

Italo PIETRA

O.S.A. NU MAI CORESPUNDE REALITĂȚILOR DE AZI

Noi nu sîntem partizanii constituirii unei forțe armate interamericane permanente. Este posibil ca această problemă să fie dezbătută la viitoarea conferință interamericană de la Rio de Janeiro, la începutul lunii august. Dar noi sîntem împotrivă. Constituirea unei asemenea forțe colective n-ar putea decît să favorizeze o cursă dezastruoasă a înarmărilor și ar face imposibilă folosirea de credite pentru dezvoltarea economică. În general, țările din America Latină cheltuiesc mult prea mult pentru forțele lor armate. Or, după părerea mea, ceea ce trebuie este să lovim în cauzele însești ale acestei pătrunderi, anume mizeria, analfabetismul, lipsa de participare a maselor atît la putere cît și la repartiția bunurilor.

Noi sîntem împotriva constituirii unei asemenea forțe pentru că principiul neintervenției în problemele interne ale altor state, principiu înscris în Carta de la Bogota, a fost o cucerire juridică și politică prea lentă și prea costisitoare pentru ca să renunțăm la ea.

Am spus întotdeauna și repet că dorim să vedem Cuba reintegrată în familia americană. Cuba face parte din această familie de care este legată în mod indestructibil. În ceea ce ne privește, noi sîntem partizani hotărîți ai principiului autodeterminării. Noi considerăm că fiecare popor are dreptul să-și aleagă guvernul care-i place. De aceea nu punem nici un fel de condiții. Dar este clar că sistemul interamerican implică din partea noastră respectarea drepturilor omului și a libertăților esențiale. El implică și respectarea principiului neintervenției în afacerile interne ale altor state.

După părerea mea, conferința interamericană de la Rio de Janeiro ar trebui să procedeze la o analiză profundă a sistemului interamerican. Este clar că Carta O.S.A. nu mai corespunde realităților de astăzi. Marea problemă a Americilor este să organizeze coexistența dintre țara cea mai bogată și cea mai puternică din lume și cele 19 națiuni dintre care majoritatea au o dezvoltare precară și încordări sociale acute. Există o mare masă care cere o schimbare rapidă și radicală a structurilor care aduc beneficii minorităților locale și intereselor străine.

(Din interviul acordat de Eduardo Frei ziarului **Le Monde**)